

З В І Т

про виконання заходів

**Програми економічного і соціального
розвитку Чернігівської області
за підсумками 2017 року**

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
3. Забезпечення макроекономічної стабільності та підвищення конкурентоспроможності економіки регіону		
3.1. Податково-бюджетна політика		
Завдання 1. Підвищення ефективності адміністрування податків, посилення фінансової дисципліни		
1.	Забезпечення контролю за надходженнями до бюджету податків і зборів відповідно до макроекономічних показників розвитку по основних галузях економіки.	Протягом 2017 року до Зведеного бюджету зібрано 7716,8 млн грн податків та зборів, які контролюються Головним управлінням Державної фіскальної служби в області, що на 30,9% більше ніж за 2016 рік, в тому числі до Державного бюджету – 3659,6 млн грн, до місцевих бюджетів – 4057,3 млн гривень.
2.	Організація роботи по залученню до бюджету додаткових коштів за рахунок відпрацювання тіньового сектору економіки.	Протягом 2017 року Головним управлінням Державної фіскальної служби в області проведено 657 перевірок суб'єктів господарювання, в т.ч. 442 перевірки фізичних осіб - підприємців та 215 юридичних осіб, за результатами яких donaraxovano 43,7 млн грн, до бюджету надійшло 10,1 млн гривень. Проводились заходи по запобіганню використанню неформальної найманої праці, за результатами яких трудові відносини оформили 2418 найманих працівників, до державної реєстрації залучено 974 особи. Додатково до місцевого бюджету додатково надійшло 1,7 млн грн податків. Проведеними документальними перевірками до зведеного бюджету donaraxovano 87,0 млн грн. До Єдиного реєстру досудових розслідувань внесено 89 кримінальних правопорушень, у т.ч. 13 за ст. 212 Кримінального кодексу України «Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів». Забезпечено відшкодування збитків по кримінальних провадженнях у сумі 10,6 млн гривень.
3.	Реалізація комплексу заходів, спрямованих на погашення податкового боргу.	Станом на 01.01.2018 податковий борг до Зведеного бюджету склав 1929,0 млн грн, що на 164,0 млн грн більше ще показника на початок року. Основною причиною зростання рівня боргу є збільшення на 120,1 млн грн податкового боргу по ПАТ «Укрнафта», загальна сума боргу якого зросла до 1418,8 млн.грн., що складає 74 % загальної суми по області. У 2017 році погашено податкового боргу на 184,7 млн грн, з них до зведеного бюджету надійшло 103,9 млн грн, до державного – 75,3 млн грн, списано як безнадійні 87,1 млн грн., з них 80,8 млн грн по банкрутству. За 2017 рік в результаті вжитих до боржників заходів стягнуто з банківських рахунків 2,3 млн грн, за рахунок реалізації описаного майна надійшло 30,5 тис. гривень.
Завдання 2. Забезпечення збалансованості місцевих бюджетів та підвищення ефективності використання бюджетних коштів		
4.	Забезпечення прогнозування надходжень місцевих бюджетів на основі реальних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку області, фактичного рівня відповідних надходжень у минулому	Доходна частина бюджету області на 2017 рік була розроблена на основі прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку регіону, вимог Бюджетного та Податкового кодексів України, Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» і динаміки надходження податків, зборів та інших платежів у минулі роки. До місцевих бюджетів області за 2017 рік надійшло 5016,6 млн грн власних надходжень, що на

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	та поточному роках.	37,4 % більше у порівнянні з 2016 роком.
5.	Забезпечення першочергового направлення коштів на фінансування оплати праці та інших захищених статей видатків при збалансованому підході до фінансування інших видатків.	Протягом 2017 року освітня, медична субвенції та додаткова дотація для бюджетів міст обласного значення, районів і об'єднаних територіальних громад передбачено більше фактичних видатків із заробітної плати на 1853,3 млн грн або на 54,9%. Питома вага зазначених видатків у бюджетах міст обласного значення, районів та об'єднаних територіальних громад області складала 73,9 % від їх загальної суми, на захищені статті видатків –87,8% асигнувань. Кредиторська заборгованість із виплати заробітної плати станом на 01.01.2018 складала 2,6 млн грн, протермінованої заборгованості не допущено.
6.	Приведення мережі бюджетних установ, які утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів, до реальних можливостей їх фінансового забезпечення.	З метою вирішення питання дефіциту коштів у місцевих бюджетах проводиться постійна робота щодо оптимізації мережі та штатів бюджетних установ і приведення до реальних можливостей щодо їх фінансування. Зменшується кількість установ та штатних посад, які не завантажені або працюють неефективно. У 2017 році в області з метою виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1024 „Про затвердження нормативу забезпечення стаціонарними лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення” скорочено 480 лікарняних ліжок та 436 од. штатних посад медичного персоналу. З початку 2017-2018 навчального року мережа загальноосвітніх навчальних закладів в цілому зменшилась на 26 шкіл.

Завдання 3. Підвищення ефективності проведення публічних закупівель

7.	Проведення семінарів-навчань з питань здійснення публічних закупівель.	Протягом 2017 року проведено семінари-навчання з питань: «Особливості організації та проведення публічних закупівель»; «Публічні закупівлі: від теорії до практики»; «Нормативно-правова база щодо державних закупівель в Україні та її сучасний стан. Організація та здійснення закупівель».
8.	Моніторинг проведених розпорядниками бюджетних коштів області публічних закупівель.	Розпорядженням голови облдержадміністрації від 26 липня 2016 року № 408 розпорядникам бюджетних коштів області рекомендовано проводити допорогові закупівлі з використанням електронної системи публічних закупівель ProZorro. Протягом 2017 року розпорядниками бюджетних коштів, підпорядкованими райдержадміністраціям, проведено 5254 процедури електронних торгів, з них 2816 – успішно завершено. Сума коштів за договорами, укладеними за результатами торгів у системі ProZorro, становить 83,6 млн гривень. Сума коштів, використаних без системи ProZorro, становить 78,6 млн гривень. Питома вага коштів, використаних через систему ProZorro, складає 51,5 %.

3.2. Розвиток підприємництва та удосконалення системи надання адміністративних послуг

Завдання 1. Сприяння впорядкуванню нормативного регулювання та усунення перешкод для розвитку підприємництва

1.	Моніторинги реалізації державної регуляторної політики в області, в тому	Вся інформація щодо реалізації регуляторної політики в області оприлюднюється на офіційному веб-сайті облдержадміністрації (http://cg.gov.ua) в рубриці “Регуляторна діяльність”. Для
----	--	--

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	числі застосування Тесту малого підприємництва (М-Тест).	забезпечення систематизації регуляторних актів на веб-сайті розміщено та постійно оновлюється "Реєстр чинних регуляторних актів Чернігівської обласної державної адміністрації", який станом на 01.01.2018 налічує 45 регуляторних актів. Також ведеться відповідний зведений реєстр чинних регуляторних актів райдержадміністрацій, міських рад та їх виконкомів. Протягом 2017 року здійснено заходи з відстеження результативності дії регуляторних актів та підготовлено відповідні звіти стосовно 37 регуляторних актів. Для забезпечення системності та узгодженості регуляторних актів у сферах економіки здійснювались заходи щодо: - недопущення запровадження нових регулювань, які не відповідають принципам державної регуляторної політики; - відповідності аналізу регуляторного впливу, що готується до кожного проекту регуляторного акта, враховуючи впровадження змін до Постанови КМУ від 11 березня 2004 р. № 308 «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акту» (М-тест).
2.	Проведення публічних обговорень проектів регуляторних актів, їх розгляд на засіданнях консультативно-дорадчих органів при облдержадміністрації, райдержадміністраціях, виконкомів міських рад обласного значення.	З метою забезпечення принципу прозорості та врахування громадської думки щодо процесу розробки нових проектів регуляторних актів, уважно опрацьовувалися пропозиції до проектів регуляторних актів, які надходили від суб'єктів господарювання та їх об'єднань, розглядалися місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Систематично проводяться громадські обговорення на засіданнях обласної координаційної ради з питань розвитку підприємництва щодо вирішення актуальних питань, які впливають на розвиток підприємництва регіону.
3.	Забезпечення постійного дієвого діалогу між органами влади і бізнес-середовищем та консолідація зусиль з пошуку шляхів вирішення проблемних питань, які впливають на розвиток підприємництва.	Запроваджено постійний діалог між владою та бізнес-колами шляхом постійних зустрічей з представниками громадських об'єднань підприємців області, де обговорюються актуальні проблеми, з якими стикаються підприємці під час здійснення своєї діяльності, заходи щодо створення умов для поліпшення підприємницького клімату, проекти регуляторних актів. Дотримання практики проведення зустрічей та «круглих столів» дозволяє розробникам проектів регуляторних актів досліджувати та враховувати слушні зауваження суб'єктів господарювання, на яких безпосередньо поширюватиметься дія регуляторного акта.
Завдання 2. Поліпшення організаційних засад та якості надання адміністративних послуг		
4.	Моніторинг роботи центрів надання адміністративних послуг, підвищення рівня інформаційно-консультаційного забезпечення їх діяльності.	В області створено та забезпечено функціонування мережі центрів надання адміністративних послуг в районах та містах обласного значення: регіональний Центр у м. Чернігові; міськрайонний Центр у м. Прилуки, який охоплює послуги міста та Прилуцького району; міськрайонний Центр у м. Новгород-Сіверський, який охоплює послуги міста та Новгород-Сіверського району; міський Центр у м. Ніжині, а також 20 районних Центрів. Центри надання адміністративних послуг додатково створили 4 об'єднані територіальні громади – Парафіївська, Кіптівська, Остерська та Макіївська. Проведено інформаційно-консультаційну підтримку

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>об'єднаних територіальних громад щодо участі в проекті U-LEAD та отримання фінансування на створення, модернізацію Центрів надання адміністративних послуг, організацію мобільних та віддалених робочих місць, тощо.</p> <p>Кіптівська об'єднана територіальна громада долучилась до Програми U-LEAD «Покращення якості місцевих послуг для населення», модернізований центр було відкрито 11 жовтня 2017 року.</p> <p>Протягом 2017 року кількість послуг, наданих через центри складає 488491, що на 65% більше ніж у 2016 році.</p>
5.	<p>Подальше вдосконалення порядку надання адміністративних послуг та упровадження електронних інформаційних технологій під час їх надання.</p>	<p>Протягом 2017 року продовжувалась робота щодо реформування системи надання адміністративних послуг.</p> <p>Фактично розпочали свою діяльність 75 державних реєстраторів, які призначені на посади, підключені до Єдиного державного реєстру юридичних та фізичних осіб-підприємців, а також отримали ідентифікатори доступу до цих реєстрів.</p> <p>Крім того, з метою належного та своєчасного отримання відомостей з Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України, вжито заходів щодо забезпечення доступу до Єдиних та Державних реєстрів та отримання відомостей в електронній формі через офіційні веб-сайти розпорядника реєстрів, необхідних для належної реалізації наданих законом повноважень адміністраторам центрів надання адміністративних послуг.</p>
<p>Завдання 3. Спрощення доступу суб'єктів господарювання у сфері малого та середнього підприємництва до фінансово-кредитних ресурсів</p>		
6.	<p>Фінансова підтримка у формі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - фінансового кредиту найбільш ефективних інвестиційних проектів суб'єктів підприємництва з пріоритетних видів діяльності; - часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами малого і середнього підприємництва у банківських установах. 	<p>У 2017 році було здійснено фінансування на суму 1,2 млн. гривень 3-х інвестиційних проектів («Розширення асортименту надання платних послуг за рахунок придбання транспортних засобів» ПрАТ «АТП 2550» м.Чернігів, «Розвиток ресторанного бізнесу в м. Чернігів», ФОП Голубова О.М. та «Реконструкція приміщення перукарні для збільшення обсягу та видів послуг населенню», ФОП Єжкун Т.В., смт Березна, Менський район).</p> <p>Для підвищення обізнаності суб'єктів господарювання щодо умов, форм та пріоритетних напрямків надання фінансової підтримки, а також базових критеріїв відбору, яким повинні відповідати підприємницькі проекти, постійно оприлюднюється інформація на офіційних сайтах облдержадміністрації та Департаменту економічного розвитку облдержадміністрації.</p> <p>Механізм фінансової підтримки у формі часткової компенсації відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами малого і середнього підприємництва у банківських установах для реалізації інвестиційних проектів, реалізується на підставі відповідного Положення.</p>
<p>Завдання 4. Удосконалення ресурсно-інформаційної підтримки та розвиток інфраструктури підтримки підприємництва</p>		
7.	<p>Інформаційно-консультативна допомога суб'єктам підприємницької діяльності, організація професійної підготовки і</p>	<p>Протягом 2017 року в рамках виконання заходів обласної Програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2017-2020 роки реалізовувались заходи щодо підтримки молодіжних підприємницьких ініціатив, професійної діяльності жінок-підприємниць, залучення до</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	підвищення кваліфікації підприємців.	<p>підприємництва жителів сільської місцевості, в т.ч. демобілізованих з зони АТО і ВПО з організацією навчальних майстер – класів.</p> <p>Проходили Дні юридичної допомоги для суб'єктів підприємництва та осіб, що бажають розпочати власну справу на теми: «Бізнес-планування – основа розвитку підприємництва. Фінансово-кредитна підтримка суб'єктів малого і середнього підприємництва. Джерела фінансування власного бізнесу», «Основи складання маркетингового плану. Роль маркетингової стратегії в сучасному підприємстві», «Особливості ведення підприємницької діяльності у сфері «зеленого», «сільського», «агро» та «екотуризму», «Організаційно-правові форми ведення та реєстрація підприємницької діяльності. Дозвільні процедури в господарській діяльності. Оподаткування та звітність, основи діловодства», «Активні продажі як ефективна форма сучасного підприємства. Інтелектуальні магазини майбутнього (можливість використання зарубіжного досвіду в Україні)», «Особливості ведення та правові аспекти підприємницької діяльності у соціальній сфері».</p> <p>Проводились спільні семінари з наступних тем: «Особливості ведення підприємницької діяльності у сільській місцевості» (сmt Куликівка), «Ефективні форми організації і ведення підприємницької діяльності» (м. Варва, м. Прилуки), «Організація власної справи та ефективні форми ведення підприємницької діяльності в умовах сільської місцевості» (м. Новгород-Сіверський), «Практичні питання розвитку сільського туризму в Чернігівській області» (с. Андріївка) та практичні семінари для молоді у м. Чернігів, м. Семенівка, м. Сновськ, м. Козелець, м. Бахмач тощо.</p> <p>З 20 лютого по 24 березня та з 22 по 26 травня 2017 року в м. Чернігів проводилася «Молодіжна школа бізнесу».</p>
8.	Вдосконалення роботи елементів інфраструктури підтримки бізнесу, в тому числі залучення наукового потенціалу для аналітичного, інформаційного та організаційного сприяння розвитку підприємства.	<p>Для сприяння розвитку мережі інфраструктури підтримки підприємництва передбачені системні заходи щодо упорядкування діяльності існуючих об'єктів інфраструктури та координації процесів створення і розвитку нових установ, налагодження взаємодії елементів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, інформаційно-консультаційної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності.</p> <p>Інформація про елементи інфраструктури підтримки підприємництва постійно оновлюється на сайтах облдержадміністрації та Департаменту економічного розміру облдержадміністрації.</p> <p>З метою посилення інституційної спроможності регіону, забезпечення ефективної реалізації державної регіональної політики 3 травня 2017 року було створено на засадах партнерства між державним, приватним та неурядовим секторами Агенцію регіонального розвитку Чернігівської області.</p> <p>Пріоритетними напрямками роботи Агенції регіонального розвитку Чернігівської області є реалізація стратегічних напрямків регіонального розвитку, підтримка малого і середнього підприємства, інвестиційний розвиток територій, здійснення заходів по децентралізації влади тощо.</p> <p>Підписано Меморандум про співпрацю між Чернігівською обласною державною адміністрацією,</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		Чернігівською обласною радою та проектом Європейського Союзу FORBIZ (EU4Business), що спрямований на формування та реалізацію сталої політики з розвитку малого та середнього підприємництва на регіональному рівні.
3.3. Інвестиційна діяльність		
Завдання 1. Створення умов для формування сприятливого інвестиційного середовища та позитивного іміджу області		
1.	Проведення інвестиційних форумів, «круглих столів», інших публічних заходів з метою активізації інвестиційної діяльності. Презентація інвестиційного потенціалу області, окремих районів та міст, інвестиційно привабливих об'єктів за участю потенційних інвесторів.	<p>З метою налагодження та підтримки каналів зв'язку з інвесторами, формування позитивного іміджу Чернігівської області, як регіону з інвестиційно привабливою економікою, вживаються заходи щодо організації презентаційних заходів для потенційних інвесторів, проведення зустрічей, нарад, круглих столів з інвесторами для вивчення проблемних питань їх діяльності.</p> <p>Проведено ряд публічних заходів з метою активізації інвестиційної діяльності, зокрема: II Форум експортерів Чернігівщини «Професійні контакти для збільшення експорту» (12.05.2017), який зібрав разом компанії-експортери для обговорення питань комплексного пошуку ефективних шляхів виходу компаній на міжнародні ринки, 2-денний семінар «Кластер як структурний елемент сучасної економіки» (20-21.06.2017), перший Регіональний Форум «Інвестиції & Децентралізація» під девізом «Інвестиційна спроможність громад – запорука успіху» (24.11.2017). Відбулась зустріч з польськими партнерами щодо надання технічної допомоги у рамках реалізації Проекту «Підвищення привабливості України і конкурентноспроможності регіонів» Програми «Польська допомога розвитку» тощо.</p> <p>Було підписано трьохсторонні меморандуми про співробітництво:</p> <ul style="list-style-type: none"> • між Чернігівською обласною державною адміністрацією, Чернігівською регіональною торгово-промисловою палатою та Національною агропромисловою групою Agricom Group з метою реалізації проекту «Будівництво заводу по виробництву зернових пластівців», що впроваджується ТОВ «Добродія Фудз» (Agricom Group) у смт М.-Коцюбинське Чернігівського району (12.05.2017); • між Чернігівською обласною державною адміністрацією, Чернігівською міською радою та Компанією NAFFCO з метою реалізації інвестиційного проекту зі створення заводу з виробництва протипожежного устаткування на території Чернігівської області. (08.06.2017); • між Чернігівською обласною радою, Чернігівською обласною державною адміністрацією та Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй про взаєморозуміння щодо сталого розвитку (23.11.2017).
2.	Наповнення та оновлення інтернет-ресурсів для формування позитивного іміджу області, просування її економічного потенціалу.	<p>Інформація щодо інвестиційного потенціалу області постійно розміщувалась та оновлювалась на офіційних web-сайтах облдержадміністрації (www.cg.gov.ua) та Департаменту економічного розвитку (economy.cg.gov.ua).</p> <p>З метою пропагування інформації, яка може бути корисною для інвесторів, в соціальній мережі Facebook створена сторінка «Чернігівщина інвестиційна», де оновлюються матеріали щодо інвестиційного потенціалу Чернігівщини, розміщується інформація щодо актуальних грантових</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		програм та конкурсів, щодо останніх новин та змін законодавства у сфері інвестиційної діяльності тощо.
Завдання 2. Формування ефективної системи менеджменту залучення інвестицій		
3.	Проведення навчальних семінарів та тренінгів з актуальних питань інвестиційного розвитку.	Чернігівським центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій проводився цикл семінарів з актуальних питань інвестиційної діяльності, в яких прийняли участь 945 осіб (275 державних службовців, 670 посадових осіб місцевого самоврядування).
4.	Виявлення проблемних питань, що виникають під час впровадження інвестиційних проектів та напрацювання шляхів їх вирішення.	З метою виявлення та вирішення проблемних питань, що виникають у інвесторів під час їх діяльності на території області створений постійно діючий консультативно-дорадчий орган при облдержадміністрації – Рада іноземних інвесторів у Чернігівській області.
5.	Впровадження та поширення механізмів державно-приватного партнерства.	Департаментом економічного розвитку облдержадміністрації спільно з виконавчими комітетами міських рад та райдержадміністраціями актуалізовано перелік проектів, що реалізуються на умовах державно-приватного партнерства та щодо яких може бути застосований механізм ДПП. Ведеться робота щодо пошуку приватних партнерів для реалізації проектів в рамках ДПП, у тому числі за сприяння програм міжнародних організацій, що діють на території України.
6.	Проведення організаційно-розпорядчих заходів щодо створення Агенції регіонального розвитку Чернігівської області та сприяння її функціонуванню.	3 травня 2017 року зареєстрована Агенція регіонального розвитку Чернігівської області. Агенцією проводились зустрічі з представниками органів виконавчої влади та місцевого самоврядування (4 зустрічі), з вітчизняними та іноземними потенційними інвесторами (7 зустрічей), прийнято участь у конференціях, семінарах, круглих столах тощо (8 заходів).
Завдання 3. Підвищення ефективності залучення програм (проектів) міжнародної технічної допомоги (МТД)		
7.	Забезпечення інформування органів місцевого самоврядування, громадськості про можливу участь у грантових програмах (проектах) міжнародної технічної допомоги, проведення тренінгів з питань пошуку іноземного інвестора, міжнародної допомоги, підготовки матеріалів, заявок тощо для отримання грантів.	З метою пошуку потенційних інвесторів, залучення міжнародної технічної допомоги постійно висвітлюються новини щодо оголошених конкурсів та можливих грантів, також актуальна інформація розповсюджуються серед потенційних реципієнтів. В області розроблений Грантовий дайджест «Будь у курсі подій – дій», який містить інформацію щодо відкритих для участі грантових конкурсів, проектів міжнародної технічної допомоги та програм пільгового кредитування міжнародних фінансових організацій з його подальшими щомісячним оновленням. Для поглиблення міжнародної співпраці та забезпечення ефективної взаємодії з міжнародними організаціями у кожній адмінтериторії визначено уповноважених осіб з питань активізації діяльності із залучення позабюджетних коштів для покращення економічного та соціального розвитку області.
8.	Моніторинг результатів впровадження діючих програм (проектів) міжнародної технічної допомоги.	Постійно проводиться робота щодо залучення потенційних реципієнтів до участі у кредитних, грантових програмах, оголошених конкурсах та програмах міжнародної технічної допомоги. На сьогодні напрацьований значний досвід співробітництва з міжнародними організаціями. Ведеться постійний моніторинг впровадження діючих програм (проектів) міжнародної технічної допомоги. Чернігівська обласна державна адміністрація виступала бенефіціаром чотирьох

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		Проектів: ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду - III фаза», ПРООН «Clima East: збереження та стале використання торфовищ», ЄС «Українська регіональна платформа громадських ініціатив», ЄС/SUDEP «Модернізація вуличного освітлення у м. Мена». Реалізація двох Проектів: ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду - III фаза», ПРООН «Clima East: збереження та стале використання торфовищ» вже завершена в повному обсязі.
3.4. Розвиток інфраструктури регіону		
Завдання 1. Покращення стану соціальної інфраструктури		
1.	Забезпечення діяльності регіональної комісії з оцінки та забезпечення проведення попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку, що можуть реалізуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку для здійснення ними якісного відбору інвестиційних програм.	У 2017 році розпорядженнями голови облдержадміністрації від 17.01.2017 №20, від 27.02.2017 №115, від 06.03.2017 №127 від 12.10.2017 №528, від 27.10.2017 №554 було внесено зміни до складу регіональної комісії з оцінки та забезпечення проведення попереднього конкурсного відбору інвестиційних програм та проектів регіонального розвитку, що можуть реалізуватися за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Проведено 10 засідань регіональної комісії.
2.	Підготовка пакетів документів інвестиційних програм та проектів, що пройшли конкурсний відбір і фінансування яких передбачається за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку та надання їх Міжвідомчій комісії Мінрегіону.	На конкурсній основі в 2017 році було відібрано 42 проекти, що передбачались до реалізації за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку. Проводилась робота щодо збору пакетів документів по обраних проектах, які направлялись до Мінрегіону на розгляд Міжвідомчої комісії. У 2017 році фінансування проводилось по 40 проектах, 2 проекти були виключені з переліку у зв'язку з не проведенням тендерних процедур.
3.	Моніторинг стану використання державних коштів, спрямованих на соціально-економічний розвиток регіону.	Відповідно до положень актів, щодо виділення та використання державних коштів, листів Мінрегіону, в області здійснювався щотижневий, щомісячний моніторинг використання коштів державного та місцевих бюджетів виділених на соціально-економічний розвиток регіону. У 2017 році Чернігівській області на виконання робіт з будівництва, ремонту, реконструкції об'єктів соціальної інфраструктури та проектів соціально-економічного розвитку передбачались кошти з державного бюджету в обсязі біля 504,0 млн гривень. Це і кошти державного фонду регіонального розвитку, субвенції на розвиток окремих територій, субвенції на розвиток інфраструктури ОТГ, на будівництво футбольних полів зі штучним покриттям. На рахунки розпорядників передбачені кошти надійшли в повному обсязі, з яких було освоєно 386,55 млн грн, що складає майже 76,8 %.
4.	Інформування громадськості з питань напрямів та пріоритетів використання коштів державного фонду регіонального	На онлайн-платформі «Державний фонд регіонального розвитку» в розділі Чернігівська область протягом 2017 року було висвітлено 50 новин з приводу відбору та освоєння коштів.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	розвитку.	
5.	Проведення навчальних заходів для органів місцевого самоврядування та виконавчої влади щодо підготовки інвестиційних програм та проектів для подачі на конкурс.	У 2017 році працівниками Департаменту економічного розвитку ОДА разом з Центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ, організацій проведено цикл виїзних семінарів-тренінгів на тему «Підготовка проектів регіонального розвитку», в тому числі проектів на фінансування з державного фонду регіонального розвитку.
Завдання 2. Поліпшення транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг і мостів, дорожньої інфраструктури області		
6.	Обмеження руху транспортних засобів за вагою і у весняний період перезволоження земляного полотна та під час аномального підвищення температури повітря.	<p>У весняний період з 01 березня по 15 квітня 2017 року в період весняного відтавання ґрунтів були введені тимчасові обмеження руху транспорту.</p> <p>Видано розпорядження Чернігівської ОДА від 01.02.2017 № 59 “Про збереження автомобільних доріг загального користування області у весняний період 2017 року”.</p> <p>Установлено 658 дорожніх тимчасових знаків на мережі автодоріг з уточненням їх наявності.</p> <p>Прийнято наказ по Службі автодоріг від 09.02.2017 р. №5 “Про введення тимчасових обмежень руху на автодорогах загального користування у весняний період 2017 року”, яким визначено з 01 березня по 15 квітня 2017 року тимчасові обмеження руху транспортних засобів.</p> <p>Відповідно до окремого доручення Укравтодору від 16.05.2017 року № 146-ОД, відповідно до Законів України “Про дорожній рух”, “Про автомобільні дороги”, постанови КМУ від 27.06.2007 року №879 “Про заходи щодо збереження автомобільних доріг загального користування” та розпорядження Чернігівської обласної державної адміністрації від 29.05.2017 № 244 “Про тимчасове обмеження руху автомобільними дорогами загального користування у період підвищення температури повітря” вводилось тимчасове обмеження руху з 01.06.2017 для вантажного транспорту по дорогах загального користування області державного значення вагою понад 24 тони і навантаженням на вісь більше ніж 7 тонн на період з 10⁰⁰ год. до 22⁰⁰ год.</p> <p>Визначені 47 майданчиків для відстою вантажних транспортних засобів - на 424 машино/місць та можливість відстою для легкового транспорту на 678 машино/місць.</p> <p>Відповідно до погодженої схеми з Управлінням превентивної діяльності ГУНП у Чернігівській області на автодорогах встановлені відповідні дорожні знаки.</p> <p>На дорогах загального користування до контролю за ваговими параметрами транспортних засобів залучається пересувний габаритно-ваговий комплекс.</p>
7.	Поліпшення стану та технічних показників автомобільних доріг і мостів загального користування місцевого та державного значення.	<p>У 2017 році роботи були направлені на ліквідацію деформацій покриття, безпеку дорожнього руху (влаштування розмітки і металевого бар’єрного огородження, дорожніх знаків), ремонт мостів, зимового-експлуатаційного утримання.</p> <p>На будівництво, реконструкцію, капітальний ремонт, експлуатаційне утримання автомобільних доріг загального користування використано 626,8 млн грн, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 402,0 млн грн, за рахунок коштів митного експерименту (від перевиконання плану митних платежів) – 203,1 млн грн, 21,7 млн грн. – співфінансування з місцевих бюджетів.</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		Виконано поточний і середній ремонт на 109,2 км автодоріг. Ліквідовано ямковості на 3,076 тис.км автодоріг площею 355,3 тис.м ² , у т.ч. на дорогах державного значення – 3,705 тис.км площею 315,0 тис.м ² ; на дорогах місцевого значення – 0,370 тис. км (40,3 тис.м ²). На заходи із підвищення безпеки дорожнього рух фактичні витрати за 2017 рік становлять 45,8 млн грн, в т.ч.: встановлено 3100 дорожніх знаків; 1150 напрямних стовпчиків; відремонтовано 67,531 км металевого бар'єрного огороження; відновлено розмітку на 1273,021 км автодоріг.
8.	Проведення в належний стан під'їздів до опорних начальних закладів та закладів екстреної медичної допомоги.	Поліпшено стан проїзду з ліквідацією ямковості на 0,8 тис.км автодоріг площею 79,3 тис.м ² .
9	Покращення стану доріг комунальної власності.	Видатки на утримання та розвиток інфраструктури комунальних доріг склали більше 248 млн гривень.
10.	Забезпечення якості виконання дорожніх робіт відповідно до вимог державних стандартів, будівельних норм і правил, галузевих будівельних норм, інших нормативно-правових актів.	Проводились перевірки відповідності дорожньо-будівельних матеріалів вимогам нормативних, технологічних і проектних документів. Перевірявся температурний режим приготування, доставки та укладання асфальтобетонної суміші. Здійснювався контроль в процесі виконання робіт вимірювальним методом або технічним оглядом. На кожному об'єкті згідно з ДБН А.3.1-5 контролювалось ведення загальних журналів робіт та спеціальних журналів з окремих видів робіт, складались акти огляду прихованих робіт. По ряду перевірок ДП «Дорцентр» оперативно приймались заходи з ліквідації виявлених недоліків та постійно виконувались рекомендації по подальшому проведенню робіт. Звіти ДП «Дорцентр» направлялись підрядникам для усунення виявлених недоліків та запобіганню їх виникненню. Також проведено ряд виробничих нарад з підрядниками, де розглядались питання якості та технологічності виконання робіт, надані відповідні доручення.
Завдання 3. Планування територій		
11.	Коригування, розроблення містобудівної документації населених пунктів області.	За інформацією, наданою райдержадміністраціями та міськвиконкомами у 2017 році: - розроблений та затверджений генеральний план та план зонування території міст Прилуки, Ніжин та Корюківка; - розроблені та затверджені генеральні плани та зонінги сільських населених пунктів: Соколівка та Рокитне Бобровицького району; Красилівка, Лемеші Козелецького району, Покровське, Блестова, Дерепівка Менського району; Горбове, Юхнове та Путивськ Новгород-Сіверського району; Бреч Корюківського району; - завершується розроблення (оновлення) генерального плану м. Бахмач, селищ міського типу Короп та Ріпки, селища Линовиця; - укладено договір на розроблення генерального плану та план зонування території смт Козелець; - завершено виготовлення топографічної основи для розроблення містобудівної документації міста Новгород-Сіверська; - затверджено генеральних планів – 14, зонінгів – 14;

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		- затверджено 9 детальних планів територій за межами населених пунктів, та 14 детальних планів територій в межах населених пунктів.
12.	Створення та ведення містобудівного кадастру Чернігівської області.	<p>На виконання вимог Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», постанови Кабінету Міністрів України від 25.04.2011 №559 «Про містобудівний кадастр» діє регіональна цільова Програма створення та ведення містобудівного кадастру Чернігівської області на 2016-2019 роки (далі - Програма). Метою Програми є забезпечення на території Чернігівської області єдиної державної політики у сфері містобудування та архітектури, впровадження та використання сучасних передових геоінформаційних технологій, розроблення геоінформаційного порталу містобудівного кадастру області.</p> <p>У відповідності до напрямів діяльності та заходів з реалізації Програми, проводилась робота зі збору вихідних даних для розроблення нормативно-методичного забезпечення та Концепції створення та ведення містобудівного кадастру області. Було проведено закупівлю першої черги програмного комплексу містобудівного кадастру та апаратно-технічного забезпечення - робочої графічної станції для обробки та введення інформації.</p>

3.5. Житлово-комунальне господарство та житлова політика

Завдання 1. Підвищення ефективності та надійності функціонування підприємств житлово-комунального господарства.

1.	Моніторинг та аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств житлово-комунальної галузі.	<p>Загальна сума дебіторської заборгованості підприємств галузі станом на 01.01.2018 становила 505,8 млн грн і, порівнюючи з початком 2017 року, збільшилась на 91,1 млн грн (або на 22,0 %). Дебіторська заборгованість за надані житлово-комунальні послуги підприємств галузі станом на 01.01.2018 становила 484,3 млн грн і, порівнюючи з початком 2017 року, збільшилась на 93,6 млн грн (або на 24,0 %).</p> <p>Рівень оплати населенням за спожиті житлово-комунальні послуги у 2017 році становив 79,3 %.</p> <p>З метою зниження дебіторської заборгованості за спожиті житлово-комунальні послуги підприємствами області постійно проводиться робота з боржниками.</p> <p>Так здійснено 152962 обходи всіх категорій споживачів-боржників. Пред'явлено 21590 претензій до суду на суму 41,1 млн грн, з них повернуто – 10,9 млн грн або 26,5 %. Укладено 3318 договорів по реструктуризації боргу на суму 16,2 млн грн, з них повернуто – 6,8 млн грн або 42,0 %. Поручено 1466 судових справ, з яких винесено 1162 позитивних рішень суду. Відповідно до цих рішень 13,8 млн грн підлягають погашенню. На звітну дату повернуто 12,2 млн грн або 88,4 %.</p> <p>Загальний обсяг кредиторської заборгованості підприємств галузі у порівнянні з початком 2017 року збільшився на 14,1 % і на 01.01.2018 року становив 759,2 млн грн, у тому числі за енергоносії – 519,4 млн грн (91,9 %).</p> <p>Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги підприємств галузі у порівнянні з початком 2017 року збільшилась на 15,6 % і на 01.01.2018 року становила 565,4 млн грн.</p>
2.	Забезпечення контролю за рішеннями	Згідно з даними щомісячного моніторингу станом на 01.01.2018 уповноваженими органами

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	органів місцевого самоврядування про перегляд цін/тарифів на житлово-комунальні послуги.	<p>(Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП), виконавчими органами місцевого самоврядування) переглянуто і встановлено тарифи для населення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - на централізоване водопостачання - в м. Чернігів (відповідно до постанови НКРЕКП), в містах Бобровиця, Борзна, Городня, Корюківка, Мена, Ніжин, Носівка, Новгород-Сіверський, Остер, Прилуки, Сновськ і у смт Козелець, Короп, Куликівка, Ріпки, Сосниця (за рішеннями виконавчих органів місцевого самоврядування); - на централізоване водовідведення – в м.Чернігів (відповідно до постанови НКРЕКП), в містах Бобровиця, Борзна, Городня, Корюківка, Мена, Ніжин, Носівка, Остер, Прилуки, Сновськ і у смт Варва, Козелець, Короп, Куликівка, Ріпки, Сосниця (за рішеннями виконавчих органів місцевого самоврядування); - на послуги з централізованого постачання холодної води (з використанням внутрішньобудинкових систем) в м. Чернігів (відповідно до постанови НКРЕКП) і в містах Бахмач, Бобровиця, Борзна, Городня, Ічня, Корюківка, Ніжин, Остер, Прилуки та смт Варва, Сосниця (за рішеннями виконавчих органів місцевого самоврядування); - на послуги з централізованого водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) в м. Чернігів (відповідно до постанови НКРЕКП), в містах Бахмач, Борзна, Городня, Ічня, Корюківка, Ніжин, Остер, Прилуки та смт Варва, Сосниця (за рішеннями виконавчих органів місцевого самоврядування); - на послуги теплопостачання - в м. Чернігів (відповідно до постанови НКРЕКП) та в містах Ніжин, Прилуки (за рішеннями виконавчих органів місцевого самоврядування); - з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій – в містах Бахмач, Корюківка, Ніжин, Новгород-Сіверський, Носівка, Прилуки, Чернігів та смт Ріпки (за рішеннями виконавчих органів місцевого самоврядування). <p>Згідно з моніторингом станом на 01.01.2018 100-відсоткове відшкодування фактичної вартості послуг середньозваженими діючими тарифами для населення досягнуто:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з водопостачання – в 3 населених пунктах області (в м. Чернігів, Носівка та смт Варва); - з водовідведення – в 3 населених пунктах області (в м. Чернігів, Ніжин, Прилуки); - з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій – в 1 населеному пункті області (м. Ніжин).
3.	Надання методичної допомоги з питань формування цін/тарифів на житлово-комунальні послуги та здійснення моніторингу розрахунків за них підприємствами житлово-комунального господарства.	Постійно надається методична допомога фахівцям галузі щодо здійснення розрахунків та порядку встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги. Також проводиться консультаційно-методична допомога з актуальних питань: постійно надсилаються листи-роз'яснення та розміщується відповідна інформація на веб-сайті Департаменту ЖКГ та паливно-енергетичного комплексу.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
4.	Сприяння поліпшенню технічного стану водопровідно-каналізаційного господарства, централізованого теплопостачання та житлового фонду, в тому числі за рахунок впровадження енергоефективних технологій та обладнання.	Для модернізації та реконструкції водопровідно-каналізаційного господарства, централізованого теплопостачання та житлового фонду використано 79,0 млн грн, в т.ч.: об'єкти теплопостачання - 40,2 млн грн, об'єкти водопровідно-каналізаційного господарства – 21,0 млн грн, житловий фонд - 17,8 млн гривень.
5.	Контроль за встановленням і використанням засобів обліку при виробництві, транспортуванні та наданні житлово-комунальних послуг, в тому числі встановлення індивідуальних теплових пунктів у житловому фонді.	Згідно моніторингу станом на 01.01.2018 в області встановлено 1383 засоби обліку теплової енергії, що складає 73,4 % від потреби, 2028 лічильників гарячого водопостачання (23,7% від потреби) та 791 засіб обліку холодного водопостачання (26,6 % від потреби).
Завдання 2. Сприяння розвитку конкурентного середовища у сфері надання житлово-комунальних послуг та подальше реформування галузі		
6.	Консультаційно-методичне супроводження діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування та населення, пов'язаних з реформуванням і розвитком житлово-комунального господарства.	Упродовж 2017 року було проведено 3 засідання Регіональної ради з питань створення та забезпечення функціонування об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (далі - ОСББ), на яких розглядалися питання невідшкодування субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг і субсидій ОСББ на оплату житлово-комунальних послуг, благоустрою прибудинкових територій ОСББ тощо. Крім того, проводиться роз'яснювальна робота серед населення з залученням засобів масової інформації стосовно переваг ОСББ та отримання кредитів для запровадження енергоефективних заходів з відповідною компенсацією коштів як з державного, так і з обласного бюджетів.
7.	Проведення постійного моніторингу багатоквартирного житлового фонду, що переданий в управління управителям майном житлового комплексу та ОСББ.	За даними моніторингу, станом на 01.01.2018 в області створено 369 ОСББ, які обслуговують 422 житлових будинки площею 985,1 тис. м ² .
8.	Залучення до процесу реформування галузі житлово-комунального господарства інвесторів, в тому числі фінансових ресурсів (кредитів, грантів) міжнародних організацій для забезпечення ефективного розвитку галузі.	З метою економії енергоресурсів у 2017 році на 46 об'єктах (промислові підприємства, що надають теплову енергію, теплопостачальні підприємства, бюджетна сфера) проведено роботи з реконструкції котелень, в тому числі на 23 об'єктах з використанням альтернативних видів палива. Це дало змогу збільшити частку сумарної потужності котелень на альтернативних видах палива в регіоні з 8,1 до 11,1 %. У 2017 році розпочато реалізацію інвестиційного проекту з будівництва теплової електростанції потужністю 7500 кВт, що працюватиме на біопаливі у Козелецькому районі, ТОВ «Деснянська ТЕС».
Завдання 3. Реалізація програм підтримки житлового будівництва		
9.	Реалізація державних та регіональних програм житлового будівництва.	З метою розвитку житлового будівництва в 2017 році впроваджувалось ряд програм. Зокрема, для забезпечення сільського населення житлом в рамках обласної програми підтримки

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>індивідуального житлового будівництва на селі «Власний дім» було укладено 97 угод. Введено в експлуатацію 44 індивідуальних житлових будинки загальною площею 4,5 тис. м. кв., придбано 25 одиниць житла, збудовано 4 підсобних господарських приміщень загальною площею 257,1 м. кв., інженерно облаштовано 27 житлових будинків, придбано 6 тракторів, 9 одиниць сільськогосподарського обладнання. Освоєно 8774,0 тис гривень.</p> <p>Під час реалізації програми підтримки житлового кредитування молоді в 2017 році з бюджетів усіх рівнів використано 5,0 млн грн, укладено 5 угод з яких 1 на придбання та 4 на нове будівництво жилих приміщень. В тому числі компенсовано 0,8 млн грн. процентних ставок по укладеним договорам в кредитних установах.</p> <p>На компенсацію процентних ставок за договорами, укладеними в рамках реалізації програми здешевлення вартості іпотечних кредитів в попередніх роках, з державного бюджету використано 1,3 млн гривень.</p> <p>За рахунок коштів передбачених у державному бюджеті для надання кредитів на будівництво (придбання) житла для науково-педагогічних та педагогічних працівників області профінансовано придбання 1 квартири на суму 500,0 тис гривень.</p> <p>За програмою «Доступне житло» в 2017 році області було використано 0,5 млн грн., придбано 2 квартири.</p>
10.	<p>Реалізація державних програм із забезпечення житлом пільгових категорій населення.</p>	<p>За рахунок коштів державної субвенції придбано 5 житлових приміщень для 13 осіб з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. З місцевих бюджетів на придбання 11 житлових приміщень для 12 громадян такої категорії спрямовано 1103,355 тис.грн, 2 особам виділено житло за рахунок власного житлового фонду.</p> <p>У 2017 році з державного бюджету виділено 13,5 млн грн на придбання житла особам, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок з числа військовослужбовців, які брали участь в антитерористичній операції та потребують поліпшення житлових умов, та сім'ям загиблих військовослужбовців, які брали безпосередню участь в антитерористичній операції, інвалідів I-II групи. Таку грошову компенсацію надано 21 сім'ї.</p>
Завдання 4. Стимулювання розвитку житлового будівництва		
11.	<p>Резервування земельних ділянок під будівництво доступного житла, визначених генеральними планами населених пунктів та планами зонування територій з виділенням функціональних типів житлових зон.</p>	<p>За інформацією, наданою райдержадміністраціями та міськвиконкомками, визначено 21 земельну ділянку загальною площею 13,0927 га для будівництва доступного житла, з яких: у м. Чернігові 2 ділянки загальною площею 0,6425 га; у районах області 19 ділянок загальною площею 12,4502 га.</p>
12.	<p>Сприяння добудові об'єктів незавершеного житлового будівництва, переобладнання інших приміщень.</p>	<p>В 2017 році Міжнародною Спілкою офіцерів армії і поліції (в подальшому Міжнародний Виконавчий Комітет) та Чернігівською обласною державною адміністрацією підписано Меморандум та додаткову угоду до нього в частині добудови об'єктів незавершеного житлового будівництва Чернігівської області: 30-квартирного житлового будинку по вул. Шевченка в смт</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>Варва; багатоквартирного житлового будинку по вул. Бульварна, 43 в м. Корюківка; реконструкції приміщення школи під житловий будинок в м. Корюківка; житлового будинку по вул. О.Кошового,8 в м. Прилуки. На даний час договори щодо добудови таких будинків поки що не підписані.</p>
3.6. Енергозабезпечення та енергозбереження		
Завдання 1. Підвищення рівня надійності енерго- та газопостачання		
1.	<p>Сприяння оновленню виробничого обладнання та реконструкція мереж паливно-енергетичних підприємств.</p>	<p>За оперативними даними ПАТ «Чернігівгаз» за 2017 рік проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - комплексне приладове обстеження підземних газопроводів – 3235,152 км; - технічне обслуговування заірної арматури яка знаходиться на зовнішніх розподільних газопроводах – 3458 од.; - поточний ремонт обладнання ГРП та ШГРП – 1644 од.; - технічне обслуговування засобів СКЗ – 865 од.; - планове технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання житлових будинків, кількість перевірених абонентів – 218039. <p>З метою забезпечення надійного електропостачання споживачів області в осінньо-зимових умовах ПАТ «Чернігівобленерго» велика увага приділяється роботам з капітального ремонту та технічному обслуговуванню електромереж 0,4-110 кВт.</p> <p>На даний час проведено: капітальний ремонт ПЛ 0,4-110 кВ – 3921,9 км; ремонт ТП, РП 10 кВт – 1583 од.; ремонт силових трансформаторів 10/0,4 кВ – 188 од.; чистка трас ліній 0,4-110 кВт – 3837,5 км.</p>
2.	<p>Проведення системного контролю за станом розрахунків за енергоносії.</p>	<p>За 2017 рік всіма категоріями споживачів спожито електричної енергії на загальну суму 2539,2 млн грн, сплачено – 2533,5 млн грн, що становить 99,8 %.</p> <p>Рівень розрахунків за спожиту електричну енергію підприємств житлово-комунального господарства становив 105,9 %, населення – 97,5 %, установ, що фінансуються з державного бюджету – 100,3 %, з місцевого бюджету – 99,2 %.</p> <p>За оперативними даними ТОВ «Чернігівгаззбут» станом на 01.01.2018 рівень розрахунків по групах споживачів складає: населення – 88,9 % (по субсидіях – 90,6 %), установ державного бюджету – 102,5 %, місцевого бюджету – 97,8 %.</p> <p>За оперативними даними станом на 01.01.2018 підприємствами теплоенергетики спожито природного газу на суму 838,2 млн грн, сплачено 740,0 млн грн, що становить 88,3 %.</p> <p>Загальний борг за спожитий природний газ перед НАК «Нафтогаз України» підприємств теплоенергетики становить 412,3 млн гривень.</p> <p>Крім того, підприємства мають заборгованість за спожиту електричну енергію в розмірі 15,1 млн грн та за розподіл природного газу перед ПАТ «Чернігівгаз» - 19,5 млн гривень.</p>
Завдання 2. Оптимізація споживання енергетичних ресурсів всіма категоріями споживачів області та збільшення споживання альтернативних видів палива		

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
3.	Реконструкція систем централізованого та автономного опалення бюджетних установ і організацій, в тому числі з встановленням систем опалення на альтернативних видах палива та термомодернізація об'єктів.	Відповідно до плану скорочення та заміщення споживання природного газу у 2017 році на 46 об'єктах сфери теплопостачання було проведено роботи з модернізації, реконструкції та переоснащення котельень, в тому числі на 23 об'єктах з використанням альтернативних видів палива.
4.	Контроль за провадженням обліку та витрачанням енергоресурсів.	Відповідно до Меморандуму про партнерство щодо забезпечення систем енергетичного менеджменту для підвищення енергетичної ефективності будівель бюджетних установ, укладеного між Держенергоефективністю та Чернігівською ОДА, розпочато роботу щодо впровадження даної системи на території області. Створено та розміщено на офіційному веб-сайті Департаменту ЖКГ та ПЕК Чернігівської ОДА базу потенційних об'єктів енергосервісу. База налічує 946 об'єктів бюджетних установ, в тому числі 154 у м. Чернігів.
Завдання 3. Стимулювання населення до запровадження ефективного використання енергетичних ресурсів		
5.	Реалізація Програми стимулювання до запровадження енергоефективних заходів населення, об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ) та житлово-будівельних кооперативів (ЖБК) Чернігівської області на 2016-2017 роки.	Відповідно до Програми з обласного бюджету відшкодовано частину відсоткової ставки по «теплих кредитах» 2485 позичальникам на суму 1,0 млн гривень.
6.	Забезпечення консультаційно-методичного супроводження (проведення семінарів, нарад), у тому числі залучення міжнародної фінансової допомоги.	У 2017 році проведено: - семінар на тему «Поширення досвіду заміщення газу альтернативними видами палива та розвитку проектів ВДЕ» (за участі представників РДА, МВК, ОТГ та Держенергоефективності); - круглий стіл на тему «Прозорість видобутку вуглеводнів у Чернігівській області та її значення для громад» (за участі представників РДА, МВК, ОТГ та ГО «НОВА Енергія»); - семінар з впровадження енергосервісу та енергоменеджменту в Чернігівській області (за участі представників РДА, МВК, ОТГ та Держенергоефективності).
7.	Моніторинг реалізації енергоефективних заходів по стимулюванню населення до запровадження таких заходів.	Реалізовано ініціативи Уряду України щодо стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів. За час реалізації державної програми «теплих кредитів» упродовж 2014-2017 років на Чернігівщині отримали кредити понад 11 тисяч фізичних осіб, 12 ОСББ та ЖБК на загальну суму більше 163 мільйонів гривень, в тому числі у 2017 році – майже 4,7 тисяч фізичних осіб та 2 ОСББ на суму 72,2 млн гривень. Для оптимізації витрат населення у житловому фонді за рахунок інвестиційних програм підприємств - надавачів послуг проводилася робота щодо встановлення засобів обліку теплової енергії. Так, частка оснащення багатоквартирних житлових будинків такими приладами обліку станом на 01.01.2018 становила 73,4 % (2016 рік – 68,6 %).

3.7. Науково-технічний та інноваційний розвиток. Технічне регулювання

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
Завдання 1. Стимулювання інноваційного та науково-технічного розвитку і використання інтелектуального капіталу		
1.	Забезпечення інформаційної підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання області шляхом надання широкого спектру інформаційних послуг на базі передових інформаційних технологій.	<p>Популяризація результатів наукових досліджень та інноваційної діяльності здійснюється шляхом обміну досвідом наукової діяльності, участі закладів вищої освіти у науково-практичних конференціях, наукових семінарах, виставках. Робота та досягнення в сфері наукової та інноваційної діяльності висвітлюється на сайтах закладів вищої освіти області.</p> <p>Викладачі та магістранти факультету іноземних мов Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя долучились до реалізації спільного проекту Громадського об'єднання «Європейська освіта і наука в Україні» та Саксонського Центру дидактики вищої освіти «Компетентнісно-орієнтоване та студентоцентроване навчання». 30-31 жовтня вони взяли участь у науково-практичній конференції на тему: «Нові концепції викладання у світлі інноваційних досягнень європейської дидактики вищої школи», яка проходила на базі Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова.</p> <p>Протягом 2017 року на базі закладів вищої освіти було організовано заходи інноваційного спрямування:</p> <ul style="list-style-type: none"> - XVII Міжнародна науково-практична конференція «Машинобудування очима молодих: прогресивні ідеї – наука – виробництво» (01-03 листопада); - VI Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих учених «Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти» (14 грудня); - панельна дискусія щодо ролі креативних індустрій в регіональному інноваційному зростанні в рамках проведення Міжнародного бізнес-форуму за підтримки Чернігівської обласної державної адміністрації, проекту ЄС «Association4U» та проектів: «Україна-Норвегія», «RISE – академічна доброчесність в освіті та науці», «Quadruple Helix – формування нової конкурентоспроможної моделі вищої освіти» (23 листопада).
2.	Забезпечення ефективного функціонування на базі вищих навчальних закладів профільних структурних підрозділів з наукових досліджень, розробок, впровадження нових технологій та інноваційної продукції.	<p>Науковцями Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка на базі науково-дослідних лабораторій проводились дослідження і розробка теоретичних питань в галузі педагогіки і методики середньої та вищої школи, впроваджувались нові інформаційні технології, вивчались фіторозмаїття Полісся та створення екосистем.</p> <p>Відповідно до Цільової програми археологічних досліджень у Чернігівській області на 2013-2018 роки працюють науково-дослідницькі експедиції. Науковцями Інституту історії, етнології та правознавства імені О.М.Лазаревського спільно з колегами закладів вищої освіти і наукових установ країн ближнього та дальнього зарубіжжя проводяться спільні локальні історико-археологічні дослідження на території Чернігівського Дитинця, Єлецького монастиря, продовжено розкопки ранньосередньовічних городищ на території с. Виповзів, смт Любеч та м. Батурич Чернігівської області.</p> <p>На базі Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка продовжують діяльність: науково-дослідний центр археології та стародавньої і ранньомодерної</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>історії Північного Лівобережжя імені Д.Я. Самоквасова, науково-дослідні лабораторії з вивчення біологічного і ландшафтного різноманіття Лівобережного Полісся, з розробки засобів навчання, проблем формування рухової функції осіб, які займаються фізичним вихованням та спортом.</p> <p>На базі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя працюють науково-дослідні лабораторії (лабораторія хімії металокомплексних сполук, гоголівський центр, науково-дослідна лабораторія порівняльних педагогічних досліджень при кафедрі англійської мови та методики її викладання, наукова лабораторія з краєзнавчо-туристичних досліджень при кафедрі географії, лабораторія оптики напівпровідників і лабораторія технології напівпровідникових та оксидних структур), діяльність яких має інноваційний характер.</p> <p>Наукові школи Чернігівського національного технологічного університету працювали за такими напрямками роботи: енергетика та енергоефективність, інформаційні технології, фундаментальні дослідження з актуальних проблем суспільних, гуманітарних, фізико-математичних і технічних наук.</p>
3.	<p>Актуалізація бази даних сертифікованих систем управління; систематичне висвітлення в засобах масової інформації питань діяльності в галузі сертифікації, метрології і стандартизації.</p>	<p>ДП "Чернігівстандартметрологія" створена та постійно актуалізується база даних щодо сертифікованих систем управління, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> • запроваджений електронний реєстр підприємств області, які займаються розробленням та запровадженням вищезгаданих систем. В ньому знайшли відображення такі питання, як: кількість наданих консультативним пунктом консультацій та з яких питань, стан розроблення та запровадження документів по кожному підприємству, стан впровадження систем управління якістю (СУЯ), систем екологічного керування (СЕК), систем управління безпечністю харчових продуктів (НАССР), систем управління гігієною та безпекою праці (OHSAS), кількість навчених внутрішніх аудиторів підприємств; • реєструється кількість виданих сертифікатів на системи управління та інформація про підприємства, які їх отримали; • контролюється періодичність проведення наглядових аудитів та реєструються його результати. <p>Органом з сертифікації систем управління ДП "Чернігівстандартметрологія" за 2017 рік сертифіковано та видано сертифікатів підприємствам області:</p> <ul style="list-style-type: none"> • на систему управління якістю (СУЯ) за ДСТУ ISO 9001 – 13; • на систему управління безпечністю харчових продуктів (НАССР) за ДСТУ ISO 22000 – 8 <p>Проведено наглядових аудитів за сертифікованою СУЯ – 25, НАССР – 11, OHSAS – 1, СЕК–1.</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
4.	Проведення семінарів, тренінгів та майстер-класів з питань управління якістю, безпечністю харчових продуктів, гігієною та безпекою праці підприємств і організацій.	<p>ДП "Чернігівстандартметрологія" згідно Плану проведення конференцій, семінарів, круглих столів з питань управління якістю, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції (товарів, робіт, послуг) на 2017 рік проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> • школу-тренінг для початківців щодо розроблення та впровадження СУЯ –10; • школу-тренінг для початківців щодо розроблення та впровадження НАССР – 6; • майстер-клас: "Як ефективно провести внутрішній аудит. Вчимося на прикладах" для внутрішніх аудиторів СУЯ – 9 , для НАССР– 4.
Завдання 2. Підвищення технологічного рівня економіки області		
5.	Сприяння широкому впровадженню інновацій.	З метою сприяння впровадженню інновацій продовжується співпраця промислових підприємств області з підприємствами, що входять до сфери управління ДК «Укроборонпром» щодо виробництва продукції військового призначення. Зокрема, спільно з Державним науково-випробувальним центром ЗСУ проведено засідання Ради науково-випробувального комплексу щодо відпрацювання пропозицій з удосконалення науково-технічного супроводження створення зразків озброєння та військової техніки.
6.	Перехід від системи обов'язкової сертифікації до системи оцінки відповідності товарів і послуг відповідно до вимог міжнародних стандартів.	<p>Орган з сертифікації ДП "Чернігівстандартметрологія" проводив оцінку відповідності продукції вимогам технічних регламентів безпеки машин, низьковольтного електричного обладнання, з електромагнітної сумісності обладнання, засобів індивідуального захисту, мийних засобів, та здійснює поступовий перехід від системи обов'язкової сертифікації до системи оцінки відповідності.</p> <p>Зареєстровано документів в системі оцінки відповідності: сертифікатів перевірки типу – 12; декларацій про відповідність – 15.</p> <p>Видано 626 сертифікатів відповідності в державній системі сертифікації.</p> <p>Проведена робота з розширення сфери акредитації ОС ДП «Чернігівстандартметрологія» щодо Технічного регламенту законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки та Технічного регламенту щодо неавтоматичних зважувальних приладів.</p>
7.	Сприяння розробленню та впровадженню на підприємствах, в організаціях області систем управління: якістю; екологічного керування; безпечністю харчових продуктів; гігієною та безпекою праці.	<p>Сформована та постійно актуалізується добірка матеріалів для фахівців підприємств, що розпочинають роботи з розроблення документації та впровадження систем управління, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стандарти ДСТУ ISO серії 9000, 14000, 22000, ДСТУ OHSAS 18001; • Методичні рекомендації з розроблення і впровадження системи управління якістю у відповідності з вимогами ДСТУ ISO 9001:2015; • Методичні рекомендації з розроблення і впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів у відповідності з вимогами ДСТУ ISO 22000:2007; • Методичний посібник: «Внутрішні перевірки (аудити) системи управління якістю за ДСТУ ISO 9001:2009 та системи управління безпечністю харчових продуктів за ДСТУ ISO 22000:2007. Настанови щодо здійснення аудитів (ДСТУ ISO 19011:2012)»;

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<ul style="list-style-type: none"> • Слайди до круглого столу з питань вимог нової версії міжнародного стандарту ISO 9001:2015 (ДСТУ ISO9001:2015); • Слайди до круглого столу з питань впровадження та сертифікації систем управління безпечністю харчових продуктів згідно вимог ДСТУ ISO 22000:2007; <p>За 2017 рік ДП "Чернігівстандартметрологія" підприємствам області надано консультативно-методичну допомогу з питань в сфері управління якістю: СУЯ –5; HACCP – 10; CEK –1; OHSAS –1.</p>
3.8. Зовнішньоекономічна діяльність		
Завдання 1. Створення сприятливих умов для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємств області		
1.	<p>Промоція товарів і послуг, виробниками яких є підприємства області, на зовнішньому ринку, у тому числі через:</p> <ul style="list-style-type: none"> - залучення вітчизняних та закордонних дипломатичних установ, асоціацій, об'єднань, корпорацій та інших структур, у т.ч. міжнародних; - сприяння у представленні продукції на регіональних, національних та міжнародних виставках, економічних форумах; - мережу Інтернет. 	<p>З метою побудови інтегрованого інформаційного простору та пошуку партнерів, в тому числі для налагодження бізнес-контактів до дипломатичних представництв України в іноземних державах та іноземних держав в Україні надіслано для розповсюдження серед ділових кіл презентацію економічного та інвестиційного потенціалу області «Чернігівщина – ваш правильний вибір»; промо-ролик «Запрошує Чернігівщина»; Інвестиційний профіль Чернігівщини; Каталог продукції і послуг основних підприємств Чернігівщини.</p> <p>До підприємств області доведено інформацію про виставкові заходи в Австрії, Азербайджані, Білорусії, Боснії і Герцеговині, Великобританії, Ізраїлі, Індії, Індонезії, Йорданії, Казахстані, Канаді, Катарі, Киргизстані, Китаї, Кореї, Кувейті, Латвії, Литві, Малі, Нідерландах, Німеччині, ОАЕ, Польщі, Румунії, Словаччині, Сінгапурі, Словенії, Туреччині, Туркменістані, Тунісі, Чехії, Узбекистані, Франції, тощо, можливості налагодження співробітництва із закордонними діловими колами.</p> <p>Інформація про заходи широко анонсувалася на спеціалізованих сайтах Чернігівської області та надсилалася потенційним учасникам безпосередньо. У разі необхідності в межах компетенції надавалася підтримка підприємствам для їх участі у таких заходах.</p>
2.	<p>Інформаційна підтримка суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності шляхом розміщення необхідних матеріалів у відповідній сфері на Економічному Порталі Чернігівської області (http://www.chernihiv-oblast.gov.ua/company) та його сторінці в facebook (http://www.facebook.com/chernihivregion).</p>	<p>Матеріали про експортні можливості господарюючих суб'єктів Чернігівщини, в тому числі й каталог суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, розміщуються на Економічному Порталі Чернігівської області (http://www.chernihiv-oblast.gov.ua/company) та його сторінці в мережі facebook, проводиться робота щодо їх наповнення інформацією про комерційні пропозиції, новини підприємств-експортерів, в законодавстві з питань розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Крім того, на відповідному Порталі в рубриці «Співпраця з ЄС» регулярно розміщуються новини двостороннього співробітництва, законодавчої бази ЄС, інформація про європейські програми та гранти, служби підтримки експорту до країн ЄС, тощо.</p>
3.	<p>Проведення семінарів, навчань, конференцій, “круглих столів” та інших публічних заходів з актуальних питань</p>	<p>З метою сприяння регіональним товаровиробникам у освоєнні ними нових закордонних ринків збуту в м.Чернігів відбулися:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Форум «Угода про Асоціацію з ЄС: нові можливості для малого та середнього бізнесу» за

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	зовнішніх зносин та зовнішньоекономічної діяльності при залученні суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності регіону.	участю віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Іванни Климпуш-Цицнадзе та заступника Міністра аграрної політики та продовольства України Олени Ковальнової (11 квітня); - II Форум експортерів «Побудова мережі прямих контактів як інструмент ефективної співпраці» з метою розгляду наявних інструментів для підвищення конкурентоздатності товарів та послуг підприємств регіону, пошуку можливостей для підтримки експортної діяльності та побудови ефективної мережі прямих контактів для просування на іноземні ринки (12 травня); - семінар за участю Надзвичайного і Повноважного Посла Республіки Індія в Україні на тему «Сприятливе для інвестицій середовище в Індії та перспективи українсько-індійського співробітництва» (29 березня); - бізнес-зустрічі з членами Міжнародного Трейд-клубку в Україні (24 листопада), панельна дискусія для представників місцевого бізнесу «Вихід на ринки ЄС: можливості, інструменти та успішні історії українських бізнесменів», організована Представництвом ЄС в Україні (28 грудня).
4.	Продовження інформаційно-методичної роботи з місцевими органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, об'єднаннями підприємств, громадськими організаціями щодо просування торговельного потенціалу Чернігівської області на зовнішні ринки.	З метою підвищення рівня знань та практичних навичок у сфері зовнішніх зносин, міжрегіонального та транскордонного співробітництва проводяться відповідні навчання для представників місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування на базі Чернігівського центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій.
Завдання 2. Всебічний розвиток і поглиблення взаємовигідних зв'язків області з країнами світу		
5.	Організація, проведення та участь у роботі національних та міжнародних публічних заходів у сфері зовнішніх зносин, транскордонного та міжрегіонального співробітництва.	У 2017 році відбулося ряд зустрічей в облдержадміністрації, зокрема: - 27 лютого - з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Білорусь в Україні Ігорем Соколом; - 14 березня - з директором Європейської Академії Берліна Екартом Штратеншульте; - 29 березня та 27 червня - з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Індія в Україні Й.В. паном Маноджем Кумарем Бхарті; - 26 квітня - з офіційною делегацією Угорщини у складі Урядового вповноваженого Уряду Угорщини д-ра Іштвана Грєжа, Надзвичайного і Повноважного Посла Угорщини в Україні д-ра Ерна Кешкєня та співробітників Уряду Угорщини; - 24 жовтня - з китайською делегацією у складі представників компаній Jingjiang National Forestry Products Co Ltd та Huaxing International Group з метою обговорення питань співробітництва в деревообробній сфері; - 3 листопада - з делегацією китайської провінції Хенань на чолі з заступником губернатора провінції Ван Те. Під час зустрічі сторони обговорили питання розширення двосторонньої

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>співпраці, перш за все, в галузі сільського господарства;</p> <ul style="list-style-type: none"> - 24 листопада – з членами Міжнародного Трейд-клубу в Україні, учасниками якого стали дипломати з Австралії, Аргентини, Бельгії, Іспанії, Литви, Малайзії, Словаччини, Угорщини, Чехії, представники Представництва ЄС в Україні, Британсько-української торгової палати, компаній з Німеччини та Угорщини, діаспори Китаю та Українсько-китайського центру, громадської організації «Спілка підприємців і промисловців Азербайджану та України», асоціації «Клуб банкірів»; - 18 грудня - з Надзвичайним і Повноважним Послом Норвегії в Україні Уле Тер'є Хорпестадом. <p>Крім того, відбулися візити офіційних делегацій області за кордон, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з 30 травня по 3 червня заступник голови Чернігівської обласної державної адміністрації здійснив візит до Латвійської Республіки, в ході якого відбулося ряд зустрічей з представниками Міністерства економіки Латвійської Республіки та Посольства України в Латвійській Республіці, депутатами Саейму, фахівцями з питань енергозбереження, в тому числі з Агенції з інвестицій та розвитку Латвії (LIAA); - 26-28 вересня делегація Чернігівської області на чолі з головою облдержадміністрації відвідала м. Дубай (Об'єднані Арабські Емірати) з метою зустрічі з керівництвом компанії National Fire Fighting Manufacturing FZCO (NAFFCO) для ознайомлення з виробничими потужностями і особливостями організації виробництва NAFFCO та обговорення реалізації на території Чернігівської області спільного проекту з будівництва заводу із виробництва протипожежного обладнання. <p>В рамках налагодження співробітництва з країнами ЄС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 29 листопада в м.Чернігів відбувся круглий стіл з представниками владних структур міста Чернігів та Чернігівської області, організований Представництвом ЄС в Україні. Під час заходу гостей ознайомили з європейськими грантовими програмами та умовами участі в них; - 15 грудня у м.Чернігів представник Департаменту економічного розвитку облдержадміністрації взяв участь у міжнародній конференції «Європейська конференція: від Києва до місцевих громад», організованій Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій та інтернет-виданням Європейська правда.
6.	<p>Реалізація заходів у рамках укладених Угод про торговельно-економічне, науково-технічне і культурне співробітництво між Чернігівською областю та регіонами іноземних країн, опрацювання можливостей розширення кола регіонів-партнерів.</p>	<p>З 25 по 29 квітня делегація Чернігівської області на чолі з головою обласної державної адміністрації здійснила візит до Республіки Польща з метою участі у роботі Форуму Великопольща-Україна та обговорення питань розвитку подальшого двостороннього співробітництва. Під час візиту сторони підписали Листа про наміри щодо співпраці Чернігівської обласної державної адміністрації (Україна) та Великопольського воєводства (Республіка Польща).</p> <p>З 25 по 29 серпня в області перебувала офіційна делегація Великопольського воєводства Республіки Польща. В рамках візиту відбулося ряд зустрічей з керівництвом облдержадміністрації, обласної та місцевих рад, регіональної торгово-промислової палати,</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>навчальних закладів, провідних підприємств області тощо.</p> <p>З метою реалізації тристоронньої угоди з Республікою Білорусь 19 травня делегація Чернігівської області на чолі з заступником голови – керівником апарату обласної державної адміністрації відвідала м. Гомель, Республіки Білорусь з метою участі у роботі XIV Гомельського економічного форуму та ознайомлення з продукцією підприємств Гомельської області та країн-учасниць Форуму, представлених на XVIII Міжнародній універсальній виставці-ярмарку «Весна в Гомелі».</p>
7.	<p>Співробітництво з науково-освітніми установами, громадськими організаціями, об'єднаннями та іншими організаціями з питань транскордонного співробітництва.</p>	<p>Центром транскордонного співробітництва (м.Чернігів) за підтримки Міжнародного Вишеградського фонду у партнерстві з Гомельським регіональним агентством економічного розвитку (Білорусь), Інститутом стабільності та розвитку (Чехія), Центром європейського співробітництва (Польща), Карпатським Фондом (Словаччина) реалізовано проект «Механізми міжсекторального партнерства органів влади та громадських організацій в сфері транскордонного співробітництва: досвід країн Вишеградської четвірки».</p> <p>17 березня 2017 року в м. Чернігові відбулася заключна міжнародна конференція «Міжсекторальне партнерство в розвитку прикордонних територій європейський досвід для України і Білорусі».</p> <p>10 лютого 2017 року у м.Чернігів відбулося чергове засідання Спільного керуючого комітету Програми територіального співробітництва “Україна-Білорусь” ЕаРТС. Основною метою заходу стало обговорення результатів конкурсу з відбору проектних пропозицій Програми та попередньо затверджено список проектів, які отримають фінансування для реалізації транскордонних ініціатив з метою спільного вирішення загальних проблем в сусідніх регіонах обох країн.</p> <p>До участі в програмі територіальної співпраці "Україна-Білорусь» подали свої заявки 12 Чернігівських установ та організацій.</p> <p>Для фінансування в рамках програми було обрано проекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «THEOREMS-Дніпро. Транскордонна, гідрометеорологічна та екологічна система моніторингу річки Дніпро» Чернігівського національного технологічного університету у партнерстві з начальним закладом «Гомельський державний технологічний університет імені П.О.Сухого», державною установою «Гомельський регіональний центр гідрометеорологічного та екологічного моніторингу», Департаментом водних ресурсів басейну річки Десна, громадською організацією «Центр «Доброчин» (Чернігівська область) та Асоціацією дітей та молоді (Гомельська область), - «Активізація малого та середнього бізнесу в прикордонних регіонах України - Білорусії», що реалізується Чернігівською регіональною торгово-промисловою палатою, виконавчим комітетом Прилуцької міської ради у партнерстві з виконавчими комітетами Славутицької міської ради, Вараської міської ради, Славутицьким міським фондом підтримки підприємництва та Гомельським інститутом споживчої кооперації.

3.9. Управління об'єктами державної та комунальної власності

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
Завдання 1. Підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств державного та комунального секторів економіки		
1.	Забезпечення складання фінансових планів підприємств державного сектору економіки, які перебувають у сфері управління обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів, підприємств комунального сектора економіки та здійснення моніторингу виконання їх показників.	Фінансові плани державних та комунальних підприємств на 2018 рік складені у визначені законодавством терміни. Здійснюється щоквартальний моніторинг виконання фінансових планів. Відповідна інформація надається Міністерству економічного розвитку і торгівлі України та Міністерству фінансів України.
2.	Аналіз ефективності управління об'єктами державної власності та корпоративними правами держави у статутних капіталах акціонерних товариств.	Проводиться щоквартальний аналіз ефективності управління об'єктами державної власності, які перебувають в сфері управління обласної державної адміністрації та її структурних підрозділів. Інформація за встановленими формами в паперовому та електронному вигляді надається Міністерству економічного розвитку і торгівлі України. Регіональним відділенням Фонду державного майна України по області проводяться перевірки фінансово-господарської діяльності акціонерних товариств, по яких Регіональне відділення здійснює управління корпоративними правами.
Завдання 2. Збереження і ефективне використання державного та комунального майна		
3.	Проведення систематичних перевірок стану утримання, використання та збереження державного і комунального майна.	З метою забезпечення збереження та ефективного використання державного майна проведено перевірки 170 об'єктів державної власності, які перебувають на балансах 21 господарського товариства. В порядку здійснення контролю за використанням майна комунальної власності області, що закріплено за підприємствами, установами, організаціями, проведено 14 перевірок користувачів комунального майна.
4.	Пошук нових об'єктів оренди державної і комунальної власності та укладення нових договорів оренди, контроль за станом їх використання, вжиття дієвих заходів щодо погашення заборгованості з орендної плати.	З метою укладення нових договорів оренди та пошуку нових орендарів переліки потенційних об'єктів оренди розміщено на веб-сайті регіонального відділення Фонду державного майна України по Чернігівській області та на інформаційному стенді у приміщенні РВ ФДМУ. Здійснено електронну розсилку переліку оновленої інформації про потенційні об'єкти оренди у розрізі територій райдержадміністраціям, селищним, міським та районним радам, суб'єктам підприємницької діяльності області та опубліковано у місцевих друкованих ЗМІ. Протягом 2017 року здійснено 240 заходів комплексного контролю використання орендованого державного майна та виконання умов договорів оренди. Станом на 31.12.2017 в області діє 729 договорів оренди державного майна (143 з них укладені у 2017 році). До державного бюджету забезпечено надходження 10,7 млн грн, з них від оренди державного майна надійшло 9,9 млн гривень. З метою погашення заборгованості з орендної плати подано 114 претензій на суму 351,3 тис. грн, в досудовому порядку задоволено 2 позови на суму 15,1 тис. гривень.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>У 2017 році орендодавцями майна спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області виступають 43 підприємства, установи, організації, якими укладено 460 договорів оренди, в тому числі 62 договори оренди, укладені управлінням комунального майна обласної ради. Від оренди майна надійшло 9,9 млн грн, з них до обласного бюджету – 1,8 млн гривень.</p> <p>З метою погашення заборгованості з орендної плати до господарського суду Чернігівської області орендодавцями майна подано 11 позовів про примусове стягнення її на загальну суму 108,2 тис. гривень. Орендарям комунального майна направлено 87 претензії про невиконання договірних зобов'язань. До органів ДВС направлено 9 наказів про примусове виконання рішень судів на загальну суму 120,0 тис. гривень.</p>
5.	Забезпечення передачі об'єктів державної власності до комунальної.	Протягом 2017 року з державної до комунальної власності передано 8 об'єктів.
6.	Формування переліку об'єктів державної та комунальної власності, які пропонуватимуться до приватизації, забезпечення їх приватизації відповідно до вимог чинного законодавства.	До переліку об'єктів державної власності, що пропонуються до приватизації, включено 37 об'єктів. Протягом 2017 року приватизовано 4 об'єкти державної власності разом із земельною ділянкою, на якій вони розташовані, до державного бюджету надійшло 818,1 тис. гривень та 1 об'єкт комунальної власності, до обласного бюджету надійшло 1,2 млн гривень.
7.	Забезпечення ведення Реєстру об'єктів державної власності та державного майна.	Обласною державною адміністрацією проводиться робота щодо інвентаризації об'єктів державної власності області для формування Єдиного реєстру об'єктів державної власності (автоматизованої системи «Юридичні особи»). Відповідний Реєстр ведеться також і Регіональним відділенням Фонду державного майна України по області щодо об'єктів державної власності, які перебувають в сфері його управління. Інформація про результати роботи в паперовому та електронному вигляді надається Фонду державного майна України.
8.	Організація роботи обласної комісії з питань упорядкування обліку юридичних осіб права державної власності.	В області працює обласна комісія з питань упорядкування обліку юридичних осіб права державної власності, що за даними Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України належать до сфери управління органів державної влади, які цього не підтверджують. Упорядковано облік 218 юридичних осіб. У результаті проведеної роботи станом на 01.01.2018, на 9,5% порівняно з початком року зросла кількість юридичних осіб, зареєстрованих в територіальних органах Головного Управління ДФС в області. Інформація про результати роботи комісії щоквартально надається Фонду державного майна України.

4. Реальний сектор економіки

4.1. Промисловість

Завдання 1. Підвищення конкурентоспроможності промислового комплексу області

1.	Проведення моніторингу діяльності промислового комплексу області у	Індекс промислової продукції за 2017 рік становить 96,1% до 2016 року. Негативні тенденції, що склались з початку року на підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв та
----	--	---

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	галузевому розрізі та окремих підприємств.	<p>тютюнових виробів (-9,8%) стали визначальними для роботи всієї переробної галузі (-3,3%) та вплинули на загальний індекс в цілому по промисловості.</p> <p>Разом з тим, зростання досягнуто у виробництві хімічних речовин і хімічної продукції (майже вдвічі), на підприємствах з виготовлення виробів з деревини, виробництва паперу поліграфічної діяльності (+8,1%) та гумових і пластмасових виробів (+6,0%).</p> <p>Також з позитивною динамікою працюють галузі, які задіяні на виконанні замовлень для оборонно-промислового комплексу – металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів (+18,6%), машинобудування (+16,6%) та текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та виробів зі шкіри (+1,1%).</p> <p>Не зважаючи на зростання обсягів видобутку інших корисних копалин (в основному піску), внаслідок природного вичерпування родовищ нафти та природного газу продовжуються негативні тенденції у добувній промисловості (обсяги виробництва скоротились на 7,0%).</p> <p>У діяльності з постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря спад обсягів виробництва склав 3,3%.</p> <p>Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-листопад 2017 року склав 28,4 млрд грн, у розрахунку на одиницю населення – 27,4 тис. гривень.</p>
2.	Проведення засідань, нарад, робочих зустрічей з керівниками підприємств, спрямованих на поглиблене вивчення ситуації на проблемних підприємствах та надання практичної допомоги у вирішенні конкретних господарських питань.	<p>Продовжується практика зустрічей керівництва облдержадміністрації з керівниками підприємств, спрямованих на поглиблене вивчення ситуації на проблемних підприємствах, надання практичної допомоги у вирішенні конкретних господарських питань. Проведено ряд робочих нарад з керівництвом ДП «171 Чернігівський ремонтний завод», ПрАТ «Чексіл» та ДП «Чернігівторф» щодо відновлення виробництва та перспектив розвитку підприємств. З метою покращення фінансово-економічного стану державного підприємства «Ніжинський ремонтний завод інженерного озброєння» обласною державною адміністрацією було проведено ряд робочих зустрічей з в.о директора підприємства та арбітражним керуючим.</p> <p>В поточному році керівництвом обласної державної адміністрації відвідані підприємства ТОВ «ПЕТ Технолоджис Україна», ПАТ «ЧеЗаРа», ТОВ «Чернігівський автозавод», ТОВ «Український кардан», ТОВ «Чернігівський ковальський завод», ПрАТ «Тера», НВО «Група компаній «Магр», ТОВ «Тан», ПрАТ «Чернігівська взуттєва фабрика «Берегиня», ТОВ «Пласт-Бокс Україна» та інші.</p>
3.	Ініціювання та надання пропозицій центральним органам виконавчої влади щодо вирішення проблемних питань промислових підприємств області.	<p>На загальнодержавному рівні порушувались питання, які потребують реагування на рівні центральних органів виконавчої влади, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - щодо недопущення загострення соціальної напруги на ДП «Чернігівторф» (листи облдержадміністрації Міністерству енергетики та вугільної промисловості України від 30.01.2017 № 03-03/343 та Генеральному директору ДК «Укрторф» від 03.10.2017 № 03-03/5128); - заборгованості на підприємствах, які входять до сфери управління ДК «Укроборонпром» (лист облдержадміністрації від 01.09.2017 № 03-03/4498); - переведення ТОВ «Чернігівський автозавод» до управління Офісу великих платників податків

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		Державної фіскальної служби (лист облдержадміністрації в.о голови ДФС України від 13.11.2017 № 02-03/5966).
4.	Сприяння залученню підприємств до участі у виставкових, презентаційних заходах, які проводяться на загальнодержавному, міжрегіональному рівні та розміщення матеріалів в рекламних буклетах, збірниках та ін.	<p>10-13 жовтня 2017 року в м. Київ проходила XIV Міжнародна виставка «Зброя та безпека-2017», де було представлено нове (модернізоване) озброєння, військова та спецтехніка для ЗСУ і правоохоронних органів, військова авіаційна техніка та наземне обладнання, тилове забезпечення, технічні засоби охорони кордону та прикордонного контролю. У виставці приймали участь ряд підприємств Чернігівщини: ПАТ «ЧеЗаРа», НВО «Група компаній «МАГР», ДП «171-й Чернігівський ремонтний завод», ДП «НВК «Прогрес», ТОВ «НВП «Метекол» та ТОВ «ПК «Пожмашина»</p> <p>Оновлено та розширено каталог підприємств, де вказано їх виробничі можливості, які потенційно можуть зацікавити підприємства, що спеціалізуються на виробництві продукції військового призначення.</p> <p>Розроблено каталог, в якому розміщена інформація щодо підприємств-виробників сільськогосподарської техніки. Виготовлено промо-ролік «Легка промисловість Чернігівщини».</p> <p>Видано Каталог товарів і послуг основних підприємств Чернігівщини, а Презентація економічного та інвестиційного потенціалу області постійно розповсюджується серед представництв України за кордоном та в країні.</p>
<i>Завдання 2. Розвиток пріоритетних галузей промисловості регіону, діяльність яких має стратегічне значення для економіки області</i>		
5.	Проведення організаційної та консультаційної роботи з підприємствами, іншими господарюючими суб'єктами області щодо налагодження довготривалих коопераційних зв'язків з вітчизняними і зарубіжними партнерами.	<p>З метою обговорення актуальних питань та бізнес-ініціатив щодо відкриття нових можливостей розвитку легкої промисловості, модернізації існуючого виробничого потенціалу, створення робочих місць, підготовки кадрів, 8 червня 2017 року в Чернігові Асоціацією «Укрлегпром» спільно з Українським Союзом промисловців і підприємців за підтримки Кабінету Міністрів України проведено Всеукраїнський форум «Укрлегпром: Промисловий діалог з Урядом» за участю Прем'єр-міністра України, представників підприємств легкої промисловості, установ, організацій, державних органів виконавчої влади.</p> <p>Продовжується кооперація між підприємствами області та підприємствами, які входять до сфери управління ДК «Укроборонпром».</p>
6.	Сприяння розвитку високотехнологічних перспективних секторів, поглиблення співпраці науково-технічного та виробничого потенціалу.	Облдержадміністрацією спільно з Державним науково-дослідним інститутом випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки ЗСУ проведено 17 науково-технічну конференцію на тему «Створення та модернізація озброєння і військової техніки в сучасних умовах» та засідання Ради науково-випробувального комплексу щодо відпрацювання пропозицій з удосконалення науково-технічного супроводження створення зразків озброєння та військової техніки, що розробляються підприємствами промисловості в ініційованому порядку.
7.	Сприяння виробництву конкурентоздатної сільськогосподарської техніки та обладнання для агропромислового	Провідним агропромисловим підприємствам України направлено інформацію щодо виробників сільськогосподарської техніки та обладнання для агропромислового виробництва.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	виробництва.	
8.	Сприяння просуванню продукції промислових підприємств регіону на внутрішній і зовнішній ринки.	<p>20 підприємств області брали участь у XXIX Міжнародній агропромисловій виставці «Агро – 2017», де представляли експозицію харчових продуктів, органічну продукцію, племінну худобу, наукові досягнення у мікробіології, машинобудування.</p> <p>Сформовано перелік сільськогосподарських виробників області, які мали можливість у 2017 році реалізовувати овочеву продукцію у супермаркетах. Такий перелік передано керівництву ТОВ «Альянс-Маркет» (торгівельні мережі «Союз» та «Квартал») для опрацювання та укладання відповідних договорів. Надіслано перелік виробників торговельним мережам «Фора» та «АТБ», які також зацікавлені у оптимізації логістичних ланцюжків поставки сільгосппродукції «борщового» набору. На сайті Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації розміщені списки виробників картоплі та овочів, які готові реалізувати продукцію оптом.</p> <p>В області продовжується практика проведення ярмарків сільськогосподарської продукції, де споживачі мають можливість придбати товари за цінами виробника, а виробник – реалізувати власну продукцію та отримати оборотні кошти. На сільськогосподарських ринках створені пільгові умови торгівлі. На сайті Департаменту агропромислового розвитку облдержадміністрації розміщувалась інформація про ярмаркові заходи, які планувалось проводити в області протягом 2017 року.</p>
9.	Сприяння впровадженню сертифікованих за європейськими стандартами видів продукції харчової промисловості.	<p>В області впровадили сертифікацію по системам ISO 9000, 22000 (ХАССП) 35 підприємств. У липні 2017 року проведено навчальний семінар з підприємствами, які виробляють харчові продукти, з питань проведення сертифікації, проведення контролю державними органами.</p>

4.2. Аграрний комплекс

Завдання 1. Раціоналізація структури сільськогосподарського виробництва з метою зростання його доданої вартості

1.	Оптимізація спеціалізації сільського господарства з метою підвищення ефективності аграрного сектора та раціонального використання земельних ресурсів.	<p>Протягом 2017 року було проведено низку заходів, спрямованих на ефективний розвиток аграрного сектора та раціонального використання земельних ресурсів, головною метою яких є навчання та підвищення кваліфікації керівників та фахівців сільськогосподарських формувань Чернігівщини, а також впровадження і поширення прогресивних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій вирощування сільгоспкультур, ефективного використання земель сільгосппризначення та наявного технічного потенціалу, нарощування виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення її конкуренто-спроможності, підвищення родючості ґрунтів, тощо.</p> <p>До проведення заходів активно залучались провідні вчені Національної академії аграрних наук України та фахівці світових виробників пестицидів, насіння, сільськогосподарської техніки і обладнання. Це районні, міжрайонні та обласні семінари-навчання, конференції, наради і дні поля, демонстраційні покази техніки, а також організовувались поїздки аграріїв області на загальнодержавні, регіональні виставки, дні поля, тощо. Так, 20.06.2017 проведено обласний День</p>
----	---	---

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>поля - 2017 на базі Носівської селекційно-дослідної станції.</p> <p>Загальна посівна площа сільськогосподарських культур під урожай 2017 року склала майже 1237 тис. га, що на 54 тис. га більше 2016 року (+5%).</p> <p>В структурі посівів зернові культури займали 56,5% (698,2 тис. га), технічні – 27,8% (343,7 тис. га), картоплеовочева група – 7,2% (88,7 тис. га), кормові – 8,6% (106,1 тис. га).</p> <p>Аграрії Чернігівщини в 2017 році з площі 690 тис. га отримано понад 4 мільйона тонн зернових та зернобобових культур, що на 280 тис. т більше 2016 року. Рівень урожайності склав 58,3 ц/га. Забезпечено 4 місце у загальнодержавному рейтингу.</p>
2.	<p>Сприяння розвитку підприємств, зосереджених на тваринницькій продукції.</p>	<p>Протягом 2017 року Департаментом АПР ОДА були підготовлені та проведені 8 заходів, спрямованих на ефективний розвиток галузі тваринництва області, впровадження та поширення передових технологій з метою нарощування виробництва конкурентоспроможної тваринницької продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. До заходів залучались фахівці світових виробників кормозаготівельної техніки, тваринницького обладнання, консультанти по питаннях заготівлі кормів і годівлі, відтворення, утримання та здоров'я тварин.</p>
<p>Завдання 2. Технологічне переоснащення діючих та створення високотехнологічних нових підприємств з виробництва та переробки сільгосппродукції</p>		
3.	<p>Підтримка технічного переоснащення малих, середніх агровиробників та їх об'єднань, що працюють на території Чернігівської області.</p>	<p>За 2017 рік аграріями регіону придбано 1095 одиниць сільськогосподарської техніки та обладнання на загальну суму 1033,6 млн грн, що на 447,9 млн грн більше ніж у 2016 році.</p> <p>У тому числі на умовах фінансового лізингу Чернігівської філії НАК «Укראгролізинг» придбано 14 одиниць техніки та обладнання на загальну суму 7,2 млн. грн.</p> <p>По державній програмі часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва за 2017 рік по Чернігівській області придбано 114 одиниць сільськогосподарської техніки і обладнання та сума компенсації склала 11,6 млн. грн.</p>
<p>Завдання 3. Розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі</p>		
4.	<p>Розвиток системи консультативних (дорадчих) служб.</p>	<p>В області зареєстровані 4 сільськогосподарські дорадчі служби, з них дві обласні та дві районні.</p> <p>З метою підвищення рівня знань та навичок малих та середніх сільгоспвиробників триває процес налагодження роботи обласної сільськогосподарської дорадчої служби. Робота даної структури спрямовуватиметься на сільські громади, з метою вивчення їх можливостей та надання конкретних рекомендацій щодо стратегічних напрямків розвитку, пошук ініціативних громадян та їх навчання, які будуть займатися фермерством.</p>
5.	<p>Створення та підтримка розвитку різноспеціалізованих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів.</p>	<p>Діє Програма підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів Чернігівської області на 2017-2021 роки. Станом на 01.01.2018 в 12-ти районах Чернігівської області зареєстровано 29 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК).</p> <p>Протягом 2017 року в Носівському районі створено новий СОК «Захисник».</p>
<p>Завдання 4. Сприяння самозайнятості та підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу у сільській місцевості</p>		

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
6.	Підтримка розвитку особистих селянських господарств, ферм сімейного типу, що спеціалізуються на вирощуванні плодово-ягідної продукції, овочів, продукції тваринного походження.	На виконання заходів Програми передачі нетелей багатодітним сім'ям, які проживають у сільській місцевості Чернігівської області на 2016-2020 роки з обласного бюджету в 2017 році на придбання 35 нетелей фактично використано 1069,7 тис. грн. Діє Програма підтримки особистих селянських господарств Чернігівської області на 2016-2020 роки.

4.3. Транспорт і зв'язок

1. Створення конкурентного середовища на ринку пасажирських автоперевезень.

1.	Організація роботи з припинення надання послуг з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах перевізниками без відповідних дозвільних документів.	Робочою групою з організації відпрацювання заходів щодо припинення регулярних пасажирських перевезень без відповідних дозвільних документів проводилась робота з приведення відповідно до чинного законодавства України пасажирських перевезень в області. За 2017 рік працівниками Управління Укртрансбезпеки в області перевірено 13819 транспортних засобів, якими надаються послуги з перевезення пасажирів на внутрішньообласних маршрутах загального користування. Виявлено 4112 порушень вимог автотранспортного законодавства та складено 2584 акти. За результатами розгляду матеріалів перевірок винесено 3703 постанови про застосування фінансових санкцій на загальну суму 2844,17 тис.грн., з яких 1697,8 тис. грн. перераховано до Держбюджету. Протягом 2017 року проведено 56 спільних заходів робочої групи щодо припинення регулярних пасажирських автоперевезень без відповідних дозвільних документів. За результатами складені протоколи відповідними органами та скеровані до суду.
2.	Посилення контролю за виконанням договірних умов і вимог законодавства у сфері пасажирських автоперевезень.	З метою здійснення контролю за діяльністю автоперевізників по обслуговуванню автобусних маршрутів загального користування ведеться постійний моніторинг регулярності виконання рейсів на зазначених маршрутах та виконання договірних умов. У разі невиконання перевізниками договірних умов вноситься попередження про необхідність стабілізації роботи на маршруті, в противному випадку перед облдержадміністрацією ініціюється розірвання договорів на обслуговування приміських, міжміських внутрішньообласних автобусних маршрутів загального користування. За 2017 рік з перевізниками було розірвано 18 договорів про організацію перевезень пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, зокрема 12 договорів з перевізником ПП «Комфортавтотранс» у зв'язку з анулюванням ліцензії Державною службою України з безпеки на транспорті на право провадження господарської діяльності частково за видом робіт: внутрішні перевезення пасажирів автобусами.
3.	Удосконалення існуючої обласної мережі автобусних маршрутів загального користування з урахуванням максимального охоплення автобусним сполученням сільських населених пунктів.	У 2017 році проведено 18 засідань Координаційної ради облдержадміністрації по організації пасажирських автоперевезень в області, де розглядалися нагальні питання у сфері пасажирських автоперевезень, пропозиції по їх покращенню та 5 засідань Конкурсного комітету з підготовки та проведення конкурсу на автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі області. З початку року на конкурсних засадах відкрито 1 новий маршрут, продовжено роботу

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>64 автобусних маршрутів, на яких задіяно 146 одиниць транспортних засобів. Постійно проводиться робота по удосконаленню обласної мережі автобусних маршрутів загального користування шляхом відкриття на конкурсних засадах нових маршрутів (рейсів), оптимізації існуючих маршрутів.</p> <p>В оперативному режимі вирішувались деякі гострі нагальні питання по організації та забезпеченню пасажирських автоперевезень в області, з виїздом безпосередньо у райони та міста, такі як, Ічнянський, Ніжинський, Чернігівський тощо.</p>
Завдання 2. Організація безпечних і якісних пасажирських перевезень на автобусних маршрутів загального користування, які не виходять за межі області		
4.	Створення умов для оновлення автомобільними перевізниками рухомого складу, призначеного для надання послуг з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування.	Згідно порядку проведення конкурсу по визначенню перевізника на автобусному маршруті загального користування, враховується наявність транспортних засобів, призначених для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями. Крім того, перевізники облаштовують та позначають зручні місця для сидіння інвалідів (поблизу виходу), демонтують центральні поручні дверей, прибирають сидіння на задніх площадках.
5.	Сприяння поліпшенню транспортного обслуговування осіб з обмеженими фізичними можливостями шляхом використання автобусів спеціалізованого призначення.	В рамках виконання інвестиційних зобов'язань з оновлення рухомого складу автобусів в листопаді 2017 року підприємством ПрАТ «Таксервіс» було здійснено заміну 4 старих транспортних засобів на автобусному маршруті №37 «Залізничний вокзал - вул. Єськова» на нові автобуси Атаман А092Н6 (інвалід), пристосованих для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями. У м. Ніжин для поліпшення обслуговування людей з інвалідністю на міських маршрутах переобладнано 4 автобуси для перевезення інвалідів на кріслах колісних та зобов'язано водіїв та кондукторів оголошувати назви зупинок.
6.	Розвиток та збереження існуючої мережі автобусних станцій області.	Власниками автостанцій вживаються заходи щодо покращення організації роботи автостанцій та виконання їх диспетчерських функцій. В області функціонує 21 автостанція, з них 18 автостанцій ПАТ «Чернігівське ОПАС 17499» які у 2017 році успішно пройшли атестацію.
Завдання 3. Розвиток телекомунікаційних мереж загального користування		
7.	Сприяння розвитку існуючих та впровадження нових технологій і послуг систем мобільного зв'язку, ширококутного доступу до Інтернету, що відповідатимуть потребам мешканців області.	Продовжується активна робота у напрямку модернізації технологічних процесів, реалізації завдань по наданню якісних послуг поштового зв'язку, активного впровадження нових послуг та сервісів, зокрема, модернізації сільських автоматизованих телефонних станцій, реконструкції та ремонту ліній зв'язку в області. Нові майданчики ширококутного інтернет-доступу у Прилуцькому, Чернігівському, Бахмацькому, Коропському, Носівському, Корюківському, Срібнянському районах області розраховані майже на тисячу інтернет-портів. Таким чином, швидкісним безлімітним інтернетом від Укртелеком забезпечені 14 сіл та селищ Чернігівської області: Рівнопілля, Криски, Покошичі, Понорниця, Наумовка, Машеве, Сухополова, Боромики, Замістя, Івківці, Плоске, Дмитрівка, Дігтярі, Мрин. <p>Чернігівською філією ПАТ «Укртелеком» побудовано волоконно-оптичну лінію та встановлено обладнання DSLAM (надання доступу до мережі Інтернет) в населених пунктах Козелецького та</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>Ріпкинського районів. Крім того, переключено телефонний зв'язок сільських АТС з мідних ліній на волоконно-оптичні лінії зв'язку в Бахмацькому, Коропському, Ріпкинському, Городнянському, Носівському та Чернігівському районах.</p> <p>Протягом жовтня 2017 року проводились планові ремонтно-налагоджувальні роботи на телекомунікаційних мережах по всій області, зокрема у Менському, Бобровицькому, Городнянському, Ічнянському, Козелецькому, Н.Сіверському, Ріпкинському районах та містах Семенівка, Корюківка.</p>
4.4. Споживчий ринок		
Завдання 1. Створення сприятливих умов для стабільного та ефективного функціонування споживчого ринку		
1.	Сприяння збільшенню обсягів реалізації через регіональну торговельну мережу продукції вітчизняного, в т.ч. місцевого виробництва.	<p>Споживчий ринок області характеризується високим рівнем насиченості продовольчими та непродовольчими товарами.</p> <p>За рахунок збільшення присутності на споживчому ринку вітчизняних (у т. ч. місцевих) товаровиробників, забезпечено вищу, ніж в середньому по Україні, питому вагу реалізації товарів вітчизняного виробництва через торговельну мережу підприємств-юридичних осіб (область – 63,7 %, Україна – 53,2 %, у т.ч. продовольчих, відповідно, 86,7 % і 83,2 %; непродовольчих – 42,2 % та 33,0 %).</p> <p>Харчові продукти місцевих виробників (молочні продукти, хлібобулочні вироби, кондитерські та макаронні вироби, безалкогольні напої та пиво, інші продукти) постійно реалізуються у торговельних мережах «Седам-Маркет», «Союз», «Квартал».</p>
2.	Сприяння виводу на споживчий ринок нових видів продовольчої продукції місцевих товаровиробників.	<p>На базі ДП «Чернігівстандартметрологія» діє обласна дегустаційна (приймальна) комісія (далі – комісія), де розглядаються зразки кулінарних, булочних, кондитерських виробів та продуктів м'ясних, у т. ч. нові.</p> <p>Упродовж 2017 року засідання обласної дегустаційної (приймальної) комісії не проводились.</p>
3.	Розширення практики виїзного і комплексного обслуговування мешканців малих та віддалених населених пунктів.	<p>Станом на 01.01.2018 із 500 населених пунктів області, в яких відсутня стаціонарна мережа магазинів, виїзна торгівля була налагоджена в 453; із 823 населених пунктів регіону, де відсутня стаціонарна мережа об'єктів сфери побуту, виїзне обслуговування здійснювалось в 731.</p>
4.	Сприяння процесу формування сучасної та ефективної інфраструктури у сфері споживчого ринку шляхом створення і відкриття нових об'єктів торгівлі та послуг.	<p>У 2017 році в області розширили присутність, розпочали діяльність близько 120 об'єктів роздрібною торгівлі та ресторанного бізнесу.</p> <p>Упродовж січня-вересня 2017 року в експлуатацію введено торгової площі у магазинах, критих ринках, павільйонах – 5,8 тис. м², їдальні, кафе та закусочні на 233 посадкові місця, станції технічного обслуговування легкових автомобілів на 94,3 тис. обслуг. авто, автомобільні заправні станції на 36,5 тис. обслуг. авто, готелі на 84 місця. (дані за 2017 рік будуть у квітні 2018 року).</p>
5.	Прогнозування споживчого попиту та ресурсного наповнення ринків основними видами продовольчих ресурсів.	<p>В області здійснюється щомісячний моніторинг регіональних балансів попиту і пропозиції основних видів продовольчих ресурсів (цукор, пшениця та жито продовольчі, борошно пшеничне, крупа гречана, олія соняшникова, масло вершкове, яловичина, свинина, м'ясо птиці,</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		молоко (сировина), яйця курячі, капуста, картопля, морква, цибуля, буряк столовий, яблука), про що інформується Міністерство аграрної політики та продовольства України. За результатами моніторингу, продовольчий ринок регіону забезпечує потреби населення та харчопереробних підприємств в основних продовольчих ресурсах у повному обсязі.
6.	Сприяння належному функціонуванню оптової ланки торгівлі.	Оптовими підприємствами області у січні-вересні 2017 року було поставлено товарів на суму 8728,6 млн грн. (без ПДВ і акцизу), що на 15,5 % більше, ніж у січні-вересні 2016 року (у фактичних цінах). У структурі оптового товарообороту переважаючою була частка продажу непродовольчих товарів – 85,1%, продовольчих товарів – 14,9 % (у січні-вересні 2016 року – відповідно 83,4 % та 16,6 %). Станом на 01.10.2017 на складах оптових підприємств було зосереджено запасів товарів на 1141,2 млн грн. У запасах товарів переважну частку (90,8 % або 1036,6 млн грн) займали непродовольчі товари, решту (9,2 % або 104,6 млн. грн) – продовольчі. <i>Дані за 2017 рік будуть 04.04.2018.</i>
Завдання 2. Реалізація державної цінової політики, недопущення необґрунтованих цінових коливань на споживчому ринку		
7.	Регулювання цін і тарифів відповідно до наданих повноважень.	Упродовж 2017 року набуло чинності 20 розпоряджень голови обласної державної адміністрації з регулювання цін (тарифів), з них 9 є регуляторними актами, 11 – нерегуляторними.
8.	Сприяння організації та проведенню продовольчих ярмарків за участю місцевих товаровиробників.	У містах та районах області проводяться регулярні ярмаркові заходи (щоденні, щотижневі та святкові) з продажу сільськогосподарської продукції та харчових продуктів за цінами виробника. Упродовж 2017 року в області проведено 3070 продовольчих ярмарків. Зокрема, у м. Чернігові в рамках свята Масляної відбувся ярмарок «Сало-2017», у м. Прилуки проведено обрядове свято-ярмарок «Проводи зими – зустріч весни», Миколин ярмарок та Воздвиженський ярмарок, у Коропі - Миколаївський ярмарок та Свято-Миколаївський ярмарок, ярмарки до Пасхи та свята Івана Купала, свято огірка – у м. Ніжині, до Дня підприємця та «Фестиваль молока 2017» – у м. Чернігові. В районах області проводились ярмарки до свята Медового Спасу, Передноворічні та Різдвяні. На «Фермерському» ярмарку, що проводиться у вихідні дні у м. Чернігові, місцеві виробники харчових продуктів мають можливість реалізовувати свою продукцію без сплати будь-яких зборів, а мешканці міста – купувати продукцію у виробника.
9.	Здійснення аналізу результативності регуляторних актів щодо цінового регулювання.	Упродовж 2017 року здійснено 27 відстежень результативності регуляторних актів з цінових питань, з них базових - 9, повторних - 6 та періодичних – 12.
10.	Розгляд та вирішення найбільш актуальних питань з регулювання цін (тарифів) на засіданнях комісії по цінах обласної державної адміністрації, участь у цьому процесі громадськості.	Упродовж 2017 року засідання комісії по цінах обласної державної адміністрації не проводились.
11.	Проведення моніторингу та аналізу	Департаментом економічного розвитку облдержадміністрації щомісяця проводиться

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	<p>споживчих цін, у межах наданих повноважень, насамперед, на ринках соціально значущих товарів і послуг (продовольчому, паливно-мастильних матеріалів, житлово-комунальних послуг тощо).</p>	<p>узагальнення та аналіз моніторингу цін на продовольчі товари, що реалізуються в роздрібній мережі і на продовольчих ринках за даними райдержадміністрацій та виконкомів міських рад.</p> <p>Щодекадно здійснювався моніторинг середніх рівнів цін на основні соціально-значущі товари та паливно-мастильні матеріали за даними органів статистики.</p> <p>Сектором контролю за регульованими цінами Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області запроваджено щомісячний моніторинг застосування державних регульованих цін на лікарські засоби, які внесено до реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню та беруть участь у програмі «Доступні ліки».</p> <p>В результаті аналізу наданої аптечними закладами інформації, зокрема щодо обсягу реалізованих лікарських засобів, розмірів граничних оптово-відпускних цін, закупівельних та фактичних роздрібних цін, а також розмірів застосованих торгівельних надбавок на ліки, що увійшли до програми реімбурсації, порушень вимог законодавства у сфері ціноутворення суб'єктами, які звітують, не виявлено.</p> <p>З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції адмінколегією обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надані рекомендації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 29 суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на ринку роздрібної реалізації світлими нафтопродуктами, утриматись від дій, що можуть спричинити необґрунтоване підвищення роздрібних цін на ринках реалізації світлих нафтопродуктів, або стати наслідком створення штучного дефіциту на зазначеному ринку в період весняно-польових робіт та містити ознаки порушень, передбачених статтями 6, 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції». Рекомендації виконані. - ДП «Коропський сирзавод» ТОВ «СиЛ», ПАТ «Чернігівський молокозавод», Філія «Менський сир» ПП КФ «Прометей», ПАТ «Куликівське молоко», ПрАТ «Новгород-Сіверський сирзавод», ТОВ «Лосинівський маслосирзавод», ПАТ «Ічнянський завод сухого молока та масла», які здійснюють діяльність на ринку закупівлі молока для промислової переробки, при формуванні оптово-відпускних цін на готову продукцію враховувати зниження закупівельних цін на сировину, а саме, молоко коров'яче незбиране для промислової переробки, що закуповується в особистих господарствах населення та сільськогосподарських виробників. <p>За результатами дослідження ринку житлово-комунальних послуг рекомендації надані:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 11-ти суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на ринку з централізованого водопостачання та водовідведення, при розрахунках тарифів на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення дотримуватись вимог Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги». - 17-ти органам місцевого самоврядування вжити заходів щодо встановлення тарифів на послуги

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>з централізованого водопостачання та водовідведення з дотриманням вимог чинного законодавства (Закону України «Про житлово-комунальні послуги», постанови Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги»).</p> <p>- 3-м суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на ринку надання послуг з вивезення побутових відходів, щодо приведення норм надання послуг з вивезення побутових відходів у відповідність до вимог Правил надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070, та Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 №259.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 11-ти органам місцевого самоврядування щодо вжиття заходів стосовно приведення та затвердження норм з вивезення побутових відходів; проведення конкурсу по визначенню виконавця послуг з вивезення побутових відходів відповідно до вимог чинного законодавства у сфері житлово-комунальних послуг. <p>Також надані пропозиції 22 суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на ринку централізованого водопостачання та водовідведення, у разі ненадання або надання не в повному обсязі послуг забезпечити проведення перерахунків відповідно до вимог Порядку проведення перерахунків розміру плати за надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення у разі ненадання або надання не в повному обсязі, зниження якості, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2010 № 151. Пропозиції розглянуті.</p> <p>Запропоновано 5 суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на ринку послуг з централізованого постачання гарячої води, централізованого опалення, забезпечити повне і вчасне проведення перерахунків відповідно до вимог вищевказаного Порядку. Пропозиції розглянуті.</p>
12.	<p>Оперативне відстеження стану та тенденцій розвитку цінової ситуації в регіоні та вжиття упереджувальних заходів щодо її нормалізації.</p>	<p>Постійно відслідковуються тенденції щодо зміни ситуації на споживчому ринку області та вживаються заходи відповідного реагування.</p> <p>З метою забезпечення нормалізації цінової ситуації в регіоні, недопущення встановлення економічно необґрунтованих цін адмінколегією обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України були надані рекомендації суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність на ринках: торгівлі продуктами харчування (21); реалізації яєць курячих (2); роздрібною торгівлі моторними бензинами, дизельним паливом, газом скрапленим та стисненим (29).</p>
Завдання 3. Підвищення рівня захисту прав населення на споживання якісних та безпечних для життя і здоров'я товарів і послуг		
13.	<p>Проведення перевірок відповідності характеристик продукції згідно з вимогами діючого законодавства України про</p>	<p>У рамках здійснення контролю у сфері ринкового нагляду Управлінням захисту споживачів Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області у 2017 році проведено 68 перевірок характеристик продукції, з яких 43 планові. Порушення виявлені у 51 суб'єкта</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	державний ринковий нагляд та вжиття у разі необхідності обмежувальних (корегувальних) заходів.	<p>господарювання. Вжито 144 обмежувальних (корегувальних) заходів: з яких 47 - обмеження надання продукції на ринку шляхом приведення продукції у відповідність із встановленими вимогами, 51 - тимчасова заборона надання продукції на ринку, шляхом усунення формальної невідповідності – 46. У зв'язку з виконанням рішення в повному обсязі та результативно скасовано 123 рішення.</p> <p>Винесено 40 постанов про накладення штрафних санкцій на загальну суму 183,6 тис. грн., з них сплачено 145,35 тис. грн.</p> <p>Управління Держпраці у Чернігівській області проведено 34 перевірки характеристик продукції у користувачів, розповсюджувачів та виробників продукції. Порушень не виявлено. В ході перевірок з суб'єктами господарювання проводилась роз'яснювальна робота щодо відповідності продукції вимогам технічних регламентів.</p> <p>Також проведено 17 семінарів, нарад та інших превентивних заходів для суб'єктів господарювання, під час яких доводились вимоги законодавства про державний ринковий нагляд.</p> <p>Державною службою з лікарських засобів та контролю за наркотиками у Чернігівській області проведено 16 планових та 2 позапланові (за зверненням) перевірки характеристик продукції на відповідність вимогам Технічних регламентів щодо медичних виробів, медичних виробів для діагностики in vitro.</p> <p>За результатами ринкового нагляду прийнято 16 рішень щодо 29 медичних виробів стосовно вжиття обмежувальних (корегувальних) заходів шляхом приведення продукції у відповідність із встановленими вимогами, тимчасової заборони надання продукції на ринку, усунення формальної невідповідності та застосовано до 7 суб'єктів господарювання штрафні санкції на суму 13,3 тис. грн., які перераховані до Держбюджету.</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
14.	Організація профілактичної роботи щодо недопущення надходження на споживчий ринок небезпечної, фальсифікованої, контрафактної продукції (товарів) з метою запобігання фактам їх реалізації споживачам, у разі необхідності вжиття адекватних заходів реагування.	<p>У рамках здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист прав споживачів Управлінням захисту споживачів Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області у 2017 році проведено 165 перевірок суб'єктів господарської діяльності, з них планових – 30. Перевірено товарів (робіт, послуг) на загальну суму 6,6 млн. грн.</p> <p>За результатами перевірок на винних осіб накладено адмінштрафи, до суб'єктів господарювання застосовані адміністративно-господарські санкції.</p> <p>Упродовж 2017 року розглянуто 863 звернення споживачів, з них задоволено - 381, надано роз'яснень – по 482. Споживачам повернуто коштів на загальну суму 118,35 тис. грн.</p> <p>З метою здійснення державного контролю за дотриманням відповідних гігієнічних вимог щодо забезпечення безпечності готових харчових продуктів тваринного походження на бійнях, гуртівнях та потужностях з розбирання та обвалювання м'яса під час надходження, розбирання та обвалювання продукції первинного виробництва тваринного походження на 17 переробних підприємствах області здійснюється контроль уповноваженими особами державних лікарень ветеринарної медицини.</p> <p>На 49 агропродовольчих ринках області функціонують 37 лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи, що здійснюють обов'язковий державний ветеринарно-санітарний контроль за якістю та безпечністю продукції, що реалізується (у т.ч. харчових продуктів тваринного походження), та за дотриманням ветеринарно-санітарних правил торгівлі на ринках.</p> <p>Вищезазначеними лабораторіями проведено 435,7 тис. експертиз або 1254,1 тис. досліджень. Вилучено та недопущено в обіг неякісної та небезпечної продукції - 28,9 тонн, утилізовано – 18,5 тонн. За порушення ветеринарно-санітарних вимог до адміністративної відповідальності притягнуто 513 осіб на суму 26,2 тис. грн.</p>
15.	Підвищення рівня інформованості та правової обізнаності споживачів стосовно реалізації і захисту їх прав.	З метою підвищення рівня інформованості та правової обізнаності споживачів Управлінням захисту споживачів Головного управління Держпродспоживслужби в Чернігівській області взято участь у телепередачі, опубліковано 2 статті у друкованих ЗМІ, проведено 3 лекції та 22 виїзні приймальні у районах області.
Завдання 4. Проведення економічного обстеження, аналізу та оцінки розвитку споживчого ринку		
16.	Проведення оцінки відповідності нормативам забезпеченості населення торговельною площею у магазинах.	Забезпеченість населення торговельною площею у магазинах в розрахунку на 1 тис жителів на 01.01.2017 у цілому по області незалежно від місцевості становила 375,5 (без врахування показників обласного центру) в т.ч. у містах – 338,6 (без врахування показників обласного центру); в сільській місцевості – 443,2 (дані за 2017 рік будуть у квітні 2018 року).
17.	Здійснення актуалізації торговельної мережі фізичних осіб-підприємців.	У зв'язку із змінами, що відбулися в проведенні статистичних спостережень у сфері роздрібної торгівлі, актуалізація торговельної мережі фізичних осіб-підприємців не здійснювалась.
18.	Проведення інвентаризації мережі об'єктів роздрібної торгівлі та ресторанного бізнесу (громадського харчування).	Станом на 01.01.2017 торговельне обслуговування населення області забезпечували майже 6,7 тис стаціонарних об'єктів роздрібної торгівлі, 46 ринків та 1,2 тис закладів ресторанного господарства (без урахування даних обласного центру). Найбільшу частину серед стаціонарних закладів торгівлі становили магазини (79 % або

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		5,3 тис од.).
19.	Здійснення моніторингу показників розвитку сфери роздрібної торгівлі та нефінансових послуг.	<p>Оборот роздрібної торгівлі (роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля) за підсумками 2017 року збільшився на 4,4 % і становив 15,8 млрд грн. У розрахунку на одну особу реалізовано товарів на суму 15,3 тис. грн.</p> <p>Роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб), основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля, за підсумками 2017 року збільшився на 3,2 % і перевищив 10,1 млрд грн, що у розрахунку на одну особу становило 9,9 тис. грн.</p> <p>Обсяг реалізованих послуг за підсумками 2017 року склав 4769,6 млн грн, що у розрахунку на одну особу становило 4,6 тис грн.</p>
5. Соціальна і гуманітарна сфери		
<i>5.1. Демографічна ситуація, підтримка сімей, дітей та молоді, гендерна політика</i>		
Завдання 1. Пропаганда здорового способу життя. Оздоровлення дітей		
1.	Популяризація та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді.	В рамках Всеукраїнської акції «Зробимо Україну чистою разом!» та обласної програми «Молодь Чернігівщини» на 2016 – 2020 роки проведено конкурс-змагання серед шкіл міста «Чисто-Че!»
2.	Проведення інформаційно-просвітницьких заходів щодо попередження соціально небезпечних хвороб, профілактики шкідливих звичок (тютюнопаління, алкоголізму, наркоманії), збереження репродуктивного здоров'я, формування здорового способу життя серед молоді.	<p>Упродовж 2017 року розроблено, виготовлено та поширено 2000 примірників тематичної соціальної реклами «Життя варте того, щоб бути здоровим та щасливим». На шпальтах місцевих газет надруковано 280 статей з даної тематики та 95 повідомлень – на сайті обласного Центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. У навчальних закладах області спеціалістами, фахівцями із соціальної роботи проведено 1820 заходів з питань профілактики соціально небезпечних хвороб, подолання шкідливих звичок, утвердження здорового способу життя.</p> <p>Пропаганда здорового способу життя, запобігання соціально небезпечним хворобам у дитячому і молодіжному середовищі здійснювалась через молодіжну телестудію обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. На обласному телебаченні вийшла в ефір соціально-психологічна програма «Розмова без нотацій», а саме «Профілактика ВІЛ/СНІДу серед підлітків та молоді. З метою інформування молоді з питань ВІЛ-інфекції, мотивації на здоровий спосіб життя і безпечну щодо інфікування ВІЛ поведінку 1 грудня 2017 року проведена широкомасштабна акція «Червону стрічку носять небайдужі».</p>
3.	Забезпечення діяльності виїзних мобільних консультативних пунктів соціальної роботи, проведення інформаційно-профілактичної роботи в сільській місцевості з питань збереження репродуктивного	Мобільний консультаційний пункт діє при обласному центрі СССДМ. До його роботи залучаються психологи, юристи громадських організацій, представники служб у справах дітей, управлінь соціального захисту населення. Соціальні послуги отримують сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах, проводиться профілактична робота серед молоді. У 2017 році здійснено виїзди у Козелецький, Бобровицький, Варвинський, Ічнянський, Сновський,

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	здоров'я, популяризації здорового способу життя, відповідального батьківства, попередження сімейного неблагополуччя, підготовки молоді до сімейного життя.	Носівський, Талалаївський, Коропський, Чернігівський та Бахмацький, Корюківський, Н-Сіверський, Срібнянський, Куликівський та Городнянський райони.
5.	Виконання заходів, передбачених програмою відпочинку та оздоровлення дітей Чернігівської області.	У 2017 році на оздоровлення та відпочинок дітей використано 61,6 млн гривень. Працювало 487 закладів оздоровлення та відпочинку. Послуги з оздоровлення отримало 55829 дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки. Департаменту сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації на придбання путівок виділено 2,8 млн грн. Згідно чинного законодавства проведені відкриті торги та закуплено 599 путівок. А саме до дитячих закладів оздоровлення та відпочинку «Сонячний берег», «Фортеця Тур» (сmt Сергіївка). З метою забезпечення у 2017 році оздоровленням дітей із прифронтової зони Донецької та Луганської областей України в позаміських дитячих закладах оздоровлення та відпочинку Чернігівської області виділено 190 тис грн. За дані кошти послуги з оздоровлення отримала 41 дитина з м. Сєверодонецька Луганської області (дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «Дружба» Сновського району).
<i>Завдання 2. Підтримка сімейних цінностей та профілактика соціального сирітства, надання допомоги сім'ям, які опинились у складних життєвих обставинах, багатодітним сім'ям</i>		
6.	Проведення інформаційно-просвітницьких заходів з пропагування сімейних цінностей, формування свідомого та відповідального ставлення до батьківства, повноцінного виховання та розвитку дітей.	З метою підтримки сім'ї, надання кожному з її членів можливостей самореалізації, самовизначення, самовдосконалення, формування серед молоді відповідального ставлення до батьківства, підготовки до сімейного життя спеціалістами центрів СССДМ надано понад 13 тисяч індивідуальних консультацій з питань репродуктивного здоров'я, сімейного мікроклімату, планування сім'ї, відповідального батьківства. У навчальних закладах області проведено 1260 групових заходів з питань підготовки молоді до сімейного життя, планування сім'ї, збереження репродуктивного здоров'я, якими охоплено понад 12 тисяч осіб.
7.	Організація своєчасного виявлення сімей з дітьми на ранніх стадіях криз, проведення з ними ефективної соціальної роботи з метою збереження сім'ї, попередження втрати дитиною сімейного оточення.	Для своєчасного виявлення сімей з дітьми на ранніх стадіях сімейних криз центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді співпрацюють із суб'єктами соціальної роботи. Упродовж 2017 року до центрів соціальних служб від різних установ та організацій надійшли повідомлення стосовно 4589 сімей, які опинилися чи можуть опинитися у складних життєвих обставинах. З метою визначення послуг, яких потребують сім'ї, працівниками центрів здійснені початкові оцінки потреб дитини та її сім'ї. За їх результатами 1735 сімей визнані такими, що потрапили у складні життєві обставини. Загалом, протягом 2017 року центри надавали соціальні послуги понад 24 тисячам сімей, з них 5005 сімей, які виховують 9166 дітей, перебували у складних життєвих обставинах. З метою надання таким родинам комплексу соціальних послуг, активізації їх ресурсів, залучення до роботи з ними суб'єктів соціальної роботи, недержавних установ та громадських, благодійних організацій 1909 сімей перебували під соціальним супроводом працівників центрів.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>За результатами роботи 1343 сім'ї (70% від загальної кількості що перебували під соціальним супроводом) зняті із соціального супроводу, із них 1256 – з досягненням позитивного результату. Особливої уваги центрів соціальних служб потребували сім'ї, діти з яких перебували в центрах соціально - психологічної реабілітації дітей. Упродовж 2017 року послугами центрів СССДМ охоплено 190 таких сімей, послугу соціального супроводу отримали 97 сімей. За результатами проведеної роботи із сім'ями, діти яких перебували в центрах соціально-психологічної реабілітації, 113 дітей повернуто в біологічні родини.</p>
8.	<p>Організація та проведення навчальних семінарів для спеціалістів та фахівців із соціальної роботи районних/міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, закладів соціального обслуговування стосовно впровадження нових форм і методів у соціальну роботу.</p>	<p>З метою підвищення кваліфікації спеціалістів та фахівців із соціальної роботи у 2017 році проведено 13 навчальних семінарів. Підвищили кваліфікацію 243 соціальні працівники центрів СССДМ та об'єднаних територіальних громад.</p>
9.	<p>Розроблення інформаційних матеріалів щодо видів соціальної підтримки та послуг і процедур їх надання для широкого інформування населення.</p>	<p>Інформування щодо надання різних видів соціальних послуг найуразливішим категоріям населення області, здійснення соціальної роботи із сім'ями, дітьми та молоддю, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, про розвиток сімейних форм виховання постійно ведеться на офіційних сайтах обласного, районних (міських) центрів соціальних служб. Також розробляються інформаційні матеріали щодо видів соціальної підтримки та послуг і процедур їх надання у вигляді плакатів, які розміщуються у місцях масового перебування людей (центрах соціальних служб, лікарнях, школах, територіальних громадах тощо). У місцевих засобах масової інформації надруковано 223 статті про послуги, які можна отримати в центрах соціальних служб.</p> <p>З метою забезпечення внутрішньо переміщених осіб систематизованою та достовірною інформацією щодо соціальної допомоги та соціальних послуг підготовлено 6 довідкових та інформаційних довідок («Інформація для внутрішньо переміщених осіб», «Нове в законодавстві для внутрішньо переміщених осіб», «Пам'ятка для внутрішньо переміщених осіб», «Пільги та гарантії внутрішньо переміщеним особам»), кишеньковий довідник для внутрішньо переміщених осіб тощо), які розповсюджені загальним накладом 533 примірники. На інформаційних стендах у міських, селищних, сільських радах розміщались 516 інформаційних повідомлень для внутрішньо переміщених сімей, про послуги, які їм надаються центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, 204 відповідні повідомлення розміщались впродовж року в місцях масового перебування людей (вокзалах, магазинах тощо). Інформаційно-роз'яснювальні заходи з питань надання соціальної підтримки та соціальних послуг проводяться центрами соціальних служб за місцем проживання переселених громадян. Зокрема, протягом 2017 року поширено 240 тематичних інформаційних повідомлень, а саме: через сайти місцевих органів влади – 13, друковані ЗМІ – 40, радіомовлення – 16, соціальні мережі – 171.</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		Також інформацію про діяльність центрів соціальних служб, про послуги, які надаються ними, про соціальні історії клієнтів центрів населення Чернігівської області отримує через молодіжну телестудію «Розмова без нотацій», що готується до випуску обласним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та транслюється на обласному телебаченні ТРК «Сівер центр», веб-сторінку обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та на сторінці в Facebook.
10.	Підтримка багатодітних сімей, забезпечення їх прав на пільги.	Станом на 01.01.2018 в області проживає 6660 багатодітних сімей (в них 22618 дітей), з яких 2386 сімей – молоді родини. У 2017 році для 74 таких багатодітних сімей придбано побутову техніку, меблі та постільну білизну для покращення умов проживання сімей на суму 415,7 тис. грн. Для 12 багатодітних матерів, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», придбано та вручено подарунки на суму 9,4 тис. грн. Відповідно до діючого законодавства багатодітні сім'ї області забезпечуються посвідченнями батьків та дітей з багатодітної сім'ї. Протягом 2017 року право на користування пільгами отримало 853 багатодітні сім'ї. Посвідчення дітей з багатодітних сімей отримали 1684 дитини. Відповідно станом на 01.01.2018 близько 4,6 тис. багатодітних сімей скористались пільгами з оплати житлово-комунальних послуг, на придбання твердого палива та скрапленого газу готівкою – 1,6 тис. сімей, на позачергове встановлення квартирних телефонів та 50% знижку абонентної плати за користування телефоном – 342 сім'ї. Протягом 2017 року більше половини (близько 3,5 тис.) багатодітних сімей звільнені від оплати за харчування дітей в загальноосвітніх закладах області, у 3,9 тис. сімей діти безкоштовно відвідують різноманітні гуртки та секції, більше 900 сімей (14 % від загальної кількості родин) отримали гуманітарну допомогу.
11.	Забезпечення проходження корекційних програм особами, які вчинили насильство в сім'ї.	Комплексною обласною програмою підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми на період до 2020 року передбачено фінансові видатки на впровадження корекційних програм для осіб, які вчинили насильство в сім'ї. Питання про впровадження в області корекційних програм для кривдників порушувалося у липні 2017 року на засіданні Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильства в сім'ї та протидії торгівлі людьми.
12.	Забезпечення діяльності цілодобової гарячої лінії з питань запобігання домашньому насильству, дискримінації за ознакою статі.	Протягом 2017 року проводилася інформаційно-просвітницька кампанія, спрямована на підвищення рівня обізнаності населення області щодо проблем подолання домашнього насильства, формування нетерпимого ставлення до насильства. У рамках кампанії в м. Чернігові розміщено зовнішню соціальну рекламу: 5 білбордів та 10 сіті-лайтів, де вказано телефони національної «гарячої лінії».
13.	Проведення благодійних акцій, святкових заходів для дітей соціально незахищених категорій, організація роботи пунктів одноразового безкоштовного харчування дітей, які опинились у складних життєвих	З нагоди Міжнародного дня захисту дітей було проведено: - 01.06.2017 фінальна частина обласного конкурсу дитячої творчості серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; - 07.06.2017 акція "Даруймо радість дітям" для дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, дітей учасників АТО, внутрішньо переміщених дітей. Для дітей було організовано

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	обставинах.	<p>харчування та розважальні програми, всі учасники отримали подарунки та сухі пайки.</p> <p>- 20.11.2017 до річниці прийняття Конвенції ООН про права дитини благодійна акція для дітей соціально-незахищених категорій «День спільних дій в інтересах дітей». Діти переглянули «Бульбашкове шоу», взяли участь в анімаційній програмі, розважались на атракціонах і батутах «Дитячої планети» та отримали спортивні сумки з подарунками і буклети «Дитинство без насильства».</p> <p>- 19.12.2017 святковий захід з нагоди дня Святого Миколая для дітей соціально-незахищених категорій області, в якому взяли участь: діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти, які опинились у складних життєвих обставинах, діти загиблих учасників АТО та воїнів АТО, діти внутрішньо переміщених осіб, діти з особливими потребами, діти із малозабезпечених та багатодітних сімей (всього було охоплено 400 осіб). Учасникам вручені подарунки (солодоші), забезпечено харчування, дитячими колективами та працівниками обласного палацу дітей та юнацтва організовано проведення театралізованої музичної казки «Пригоди Аліси у країні Чудес».</p>
Завдання 3. Забезпечення права дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на виховання у сімейному оточенні		
14.	Проведення серед населення області інформаційних кампаній щодо формування позитивного сприйняття сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спонукання кандидатів на створення патронатних, прийомних сімей, ДБСТ.	<p>З метою інформування населення області щодо влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання обласним центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді підготовлено і випущено в ефір обласного телебачення телепередачу «Не маємо права залишатися осторонь проблеми сирітства», «Сімейні форми виховання».</p> <p>На сайті обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (http://ocssm.cg.gov.ua) розміщено 33 повідомлення з метою підвищення обізнаності населення області щодо сімейних форм виховання.</p>
15.	Проведення тренінгових занять для кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі, а також навчань з метою підвищення виховного потенціалу прийомних батьків та батьків-вихователів.	<p>Для забезпечення права дитини на виховання в сім'ї обласним центром СССДМ організовано 4 тренінгові курси підготовки кандидатів у прийомні батьки, батьки-вихователі та опікуни/піклувальники, пройшли навчання та отримали рекомендації 8 осіб, 9 сімей, 25 опікун/ піклувальник.</p> <p>Протягом року підвищили виховний потенціал 128 прийомних батьків та 13 батьків - вихователів.</p>
16.	Здійснення спеціалістами центрів СССДМ соціального супроводження прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.	<p>Упродовж 2017 року на обліку перебувало 224 прийомні сім'ї (в них 363 дитини) та 28 дитячих будинків сімейного типу (в них 182 дитини). У ході соціального супроводження надавались індивідуальні послуги, більшість яких була спрямована на вирішення міжособистісних проблем, зокрема, нагляд за психічним, фізичним та духовним розвитком дітей, консультації з питань сімейного мікроклімату, вирішення соціально-економічних питань тощо.</p> <p>Для забезпечення якості соціального супроводження спеціалістами обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді було здійснено 42 супервізійні зустрічі з прийомними батьками, дітьми і спеціалістами, які його забезпечують. За висновками зустрічей надано консультації,</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		методичні рекомендації.
17.	Влаштування дітей, що залишились без батьківської опіки, до сімейних форм виховання.	Станом на 01.01.2018 сімейними формами виховання в області охоплено 93,3% дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. До сімейних форм виховання всього було влаштовано 350 дітей (62 – усиновлено, 212 – під опіку, піклування, 56 – у прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу, 10 – тимчасово у сім'ї родичів, знайомих, 10 – повернуто у біологічну сім'ю), що на 7,7% більше у порівнянні з кількістю осіб, які посиротіли.
18.	Розробка, випуск та розповсюдження методичної літератури, друкованої інформаційно-просвітницької продукції, інформації в мережі Інтернет стосовно влаштування дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання.	Для популяризації сімейних форм виховання та підвищення поінформованості населення з питань усиновлення громадянами України дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в області спільно з місцевими засобами масової інформації проводиться інформаційна кампанія, в рамках якої виходять публікації в обласних та територіальних друкованих ЗМІ, здійснюються виступи по радіомовленню, розповсюджуються інформаційні матеріали. Служба у справах дітей облдержадміністрації співпрацює з даних питань з Всеукраїнською громадською організацією «Магнолія», благодійним фондом «Розвиток України», благодійною організацією «Зміни одне життя - Україна» (на інтернет-ресурсах цих неурядових організацій були розміщені інформаційні відомості більш ніж про 500 дітей з регіону, які можуть бути усиновлені). Спільно з Чернігівським центром перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій видано «Збірник методичних рекомендацій на допомогу спеціалістам, які займаються питаннями усиновлення».
19.	Сприяння збільшенню мережі прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу.	Станом на 01.01.2018, у порівнянні з 01.01.2017, загальне число вихованців у цих альтернативних формах збільшилось на 3,8% (з 477 до 495) осіб. Зокрема, протягом року в регіоні створено 3 нових ДБСТ, а їх загальна кількість зросла з 25 до 27. Всього впродовж 2017 року створено 14 ПС та 3 ДБСТ, до цих форм сімейного виховання влаштовано 56 дітей.
20.	Проведення «Літньої школи» для прийомних батьків, батьків-вихователів, прийомних дітей, дітей-вихованців, власних дітей з цих родин.	З 14 по 18 серпня 2017 року у таборі «Юний турист» комунального позашкільного навчального закладу «Центр національно-патріотичного виховання, туризму, та краєзнавства учнівської молоді» (с. Количівка, урочище Гора - 1) проведена «Літня школа» для 10 прийомних батьків та 15 прийомних та 2 власних дітей. Для прийомних батьків проводились тренінгові навчання щодо мистецтва спілкування, міжособистісних стосунків у прийомній сім'ї, попередження емоційного

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>вигорання та з інших актуальних питань специфіки виховання прийомних дітей. Програма для дітей включала відвідання розважальних комплексів «БАЗИС» та «Голівуд». Волонтер центру розвитку дітей «Янголятко» провів майстер-клас з мультиплікації, волонтери Чернігівського міського молодіжного центру «Жменя», актори соціального театру «Екслібріс» показали для дітей виставу «Про Червону шапочку та музичного вовка» та організували музичну інтерактивну ігротеку, музичним керівником Чернігівського центру соціально-психологічної реабілітації дітей проведено музично-спортивну гру «Козацькі розваги», інструкторами комунального позашкільного навчального закладу «Центр національно-патріотичного виховання, туризму, та краєзнавства учнівської молоді» організовано майстер-клас із скалолозіння. До дітей у гості завітали фахівці обласного центру фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», які провели Олімпійський урок, представники обласної федерації футболу організували урок футболу, працівники Обласного палацу дітей та юнацтва провели музичну ігрову-розважальну програму. Діти брали участь у квесті «Україна – єдина країна» та в інших виховних заходах. За результатами проходження навчання всі батьки отримали довідки про підвищення кваліфікації.</p>
Завдання 4. Зменшення рівня дитячої бездоглядності та безпритульності, інших антигромадських проявів серед дітей		
21.	Виявлення дітей, які опинились за межами сім'ї, бездоглядних та безпритульних дітей.	<p>Впродовж 2017 року на території області проведено 1045 профілактичних рейдів, в результаті яких, виявлено 349 дітей, з числа яких 7 вилучено з вулиці, 133 – із сімей, де перебування загрожувало їх життю та здоров'ю, 6 – із розважальних закладів, з 202 підлітками проведені профілактичні бесіди. У ході проведення рейдів: 40 дітей повернуті до сімей, 3 - до навчальних закладів; 74 – поміщено до центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, 30 – до закладів охорони здоров'я.</p>
22.	Проведення виїзних нарад, засідань за «круглим столом» з питань соціально-правового захисту дітей.	<p>Актуальні питання соціально-правового захисту дітей постійно обговорюються на засіданнях «за круглим столом», зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 25.04.2017 «Реалізація прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на виховання у сімейному оточенні»; - 26.04.2017 «Міжвідомча взаємодія у вирішенні проблем соціально-правового захисту дітей, які опинились у складних життєвих обставинах»; - 25.05. 2017 «Взаємодія суб'єктів соціальної роботи щодо надання якісних соціальних послуг сім'ям з дітьми, які виховують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»; - 13. 09.2017– «Наставництво – ефективна форма допомоги дітям у соціалізації та адаптації до самостійного життя»; <p>Керівництвом обласного центру соціальних служб здійснені виїзди у 12 об'єднаних територіальних громад з метою вирішення питань організації надання соціальних послуг сім'ям з дітьми.</p>
23.	Організація діяльності мобільного інформаційно-консультативного пункту з прав дитини.	<p>Протягом 2017 року забезпечувалась діяльність мобільного інформаційно-консультативного пункту з прав дитини у Куликівському, Ріпкинському, Ніжинському, Прилуцькому та Новгород-Сіверському районах області. В рамках роботи інформаційно-консультативного пункту з прав</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		дитини проводились навчання для голів виконавчих комітетів сільських, селищних рад, працівників районних державних адміністрацій, причетних до сфери охорони дитинства (суб'єктів соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю), правоохоронних органів з питань взаємодії у здійсненні заходів, спрямованих на попередження насильства у сім'ї, виявлення дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах та захисту їх прав.
24.	Розробка, випуск та розповсюдження методичної літератури з питань профілактики дитячої бездоглядності та безпритульності, друкованої інформаційно-просвітницької продукції із захисту прав дитини.	Виготовлено 2000 буклетів з інформацією про права дитини на захист від жорстокого поводження, правила безпечної поведінки підлітків, контактною інформацією органів та служб до яких дитина може звернутись за допомогою. Буклети розповсюджувались серед школярів області під час акції «16 днів проти насильства», 25.11-10.12.2017.
25.	Проведення навчальних семінарів для працівників територіальних служб у справах дітей області, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, об'єднаних територіальних громад з питань захисту прав, свобод, законних інтересів дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, влаштування їх до сімейних форм виховання та профілактики дитячої безпритульності, та бездоглядності.	Проведено семінари: - 05 квітня: «Командний підхід в роботі з дітьми, які опинились у складних життєвих обставинах»; - 25-26 квітня «Основні напрями діяльності місцевих органів влади щодо захисту прав та законних інтересів дітей»; - 27-28 липня «Соціально-правовий захист дітей, які опинились у складних життєвих обставинах та залишилися без піклування батьків»; - 19-20 жовтня «Соціальний театр як ефективна форма естетичного виховання»; - 14 листопада «Практичні аспекти виховного та реабілітаційного процесів у закладах соціального захисту дітей»; - 30 листопада – 1 грудня «Захист прав, свобод та законних інтересів дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, реалізація їх права на влаштування у сімейні форми виховання».
26.	Проведення конкурсу «Кращий вихователь року» серед педагогічних працівників центрів соціально-психологічної реабілітації дітей (міста Ніжин, Чернігів, с. Хмільниця, Чернігівського району).	28.04.2017 у приміщенні Ніжинського центру соціально-психологічної реабілітації дітей відбувся конкурс серед педагогічних працівників центрів соціально-психологічної реабілітації дітей «Кращий вихователь року». Конкурс проводився за трьома номінаціями: «Духовні скарби нації», «Здоров'я – найцінніший дар» та «Психологічна допомога».
Завдання 5. Соціальне становлення та підтримка молоді		
27.	Формування громадянської позиції, національно-патріотичне виховання, самовдосконалення та інтелектуальний розвиток молоді.	В області діє обласна програма «Молодь Чернігівщини на 2016 – 2020 роки». Протягом 2017 року проведено 22 молодіжні заходи спрямовані на формування громадської позиції, самовдосконалення та інтелектуальний розвиток молоді, в тому числі 2 міжнародні та 5 всеукраїнських. Забезпечено участь команд області в Зимовому, Весняному, Літньому та Осінньому кубках сезону відкритої Всеукраїнської ліги КВН. 28 лютого 2017 року проведено Молодіжний форум «Єдність молоді – єдність країни» на базі

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>Чернігівського обласного кіно-культурного мистецького центру з національно-патріотичного виховання дітей та молоді.</p> <p>22 серпня 2017 року рішенням десятої сесії сьомого скликання обласної ради створено комунальне підприємство «Обласний молодіжний центр» Чернігівської обласної ради, діяльність якого спрямовується на всебічний розвиток молоді, підготовку та підвищення професійного рівня фахівців, які працюють з молоддю.</p> <p>Також діє Обласна цільова програма з національно-патріотичного виховання на 2017-2020 роки. Відповідні програми з національно-патріотичного виховання дітей та молоді затверджені у 15 районах області.</p> <p>Протягом 2017 року проведено 8 засідань Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання молоді при облдержадміністрації, яка є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для вивчення проблемних питань, пов'язаних з реалізацією державної політики у сфері національно-патріотичного виховання в області. Відповідні координаційні ради створено та діють у всіх районах та містах обласного значення Чернігівської області.</p> <p>Заходи з національно-патріотичного виховання в області напрацьовуються, організовуються та реалізуються за активної участі громадських організацій, учасників АТО та волонтерів.</p> <p>У 2017 році підтримано 34 заходи, спрямовані на формування громадської позиції та національно-патріотичне виховання.</p> <p>У жовтні 2017 року Департамент сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації приєднався до реалізації обласної патріотично-виховної програми «Війна, якої немає!», організаторами якої були громадська ініціатива «Єдиний волонтерський центр» та громадська організація «Єдина родина Чернігівщини».</p>
28.	Проведення заходів за участю молоді з тимчасово окупованих територій України, та внутрішньо переміщених осіб.	<p>20-21 березня 2017 року проведено зустріч 5-го Потягу Єднання України «Труханівська Січ».</p> <p>18 грудня 2017 року відбулася загальнообласна патріотична акція «Мій Крим», яка зібрала внутрішньо переміщених громадян України з території Криму на Чернігівщині. Мета акції – підтримати прагнення кримськотатарського народу та вимушених переселенців з Криму повернути окупований півострів до складу України та приурочена до Міжнародного дня мігрантів.</p>
29.	Створення умов для набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти (розвиток неформальної освіти) та працевлаштування молоді (забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді).	<p>За підсумками 2017 року до Молодіжного центру праці звернулося 1863 особи з різноманітних питань щодо працевлаштування, організації підприємницької діяльності, профорієнтації, вторинної зайнятості, тощо.</p> <p>З метою підготовки учнів до обґрунтованого, усвідомленого й самостійного вибору професії, що задовольняє як особисті інтереси, так і суспільні потреби, проведенні профорієнтаційні заходи для учнів старших класів «Зроби свій вибір».</p> <p>Загалом до заходів з професійної орієнтації було залучено 1497 учнів старших класів.</p> <p>Спільно з волонтерами Корпусу Миру США в Україні проведено тренінговий курс "Карта</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>кар'єри" для вихованців комунального закладу «Чернігівський навчально-реабілітаційний центр» Чернігівської обласної ради. Учасники отримали профорієнтаційні завдання, де здобули вміння для майбутньої професії.</p> <p>Протягом 2017 року проведено ряд заходів спрямованих на підтримку молодіжних підприємницьких ініціатив. А саме: майстер-клас «Успішне складання резюме» та блок тренінгових занять "Правила успішного складання резюме", "Мотиваційний лист", "Сучасні можливості молоді".</p> <p>З метою підвищення професійної компетенції молоді започатковано серію публікацій у мережі Facebook «Професія». Загалом розміщено 21 публікацію.</p>
30.	Підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій.	<p>За 2017 рік реалізовано та профінансовано 4 молодіжні проекти національно-патріотичного спрямування переможців конкурсу молодіжних програм (проектів, заходів), розроблених громадськими організаціями, на виконання яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету, зокрема: заходи «Ленд АРТ мобілізація 2017» та «Кінокемп «Кіносарай 2017» в мистецькому хуторі Обирок громадської організації «Всеукраїнська молодіжна організація «Зелене плем'я»; проекти «Сплав для дітей з активною громадською позицією та дітей учасників АТО» та «Молодіжний спортивно-патріотичний табір «Січ» Сосницької районної молодіжної громадської організації Спортивний клуб «Анти»; проект «Художній конкурс «Мистецтво – проти засилля корупції» громадської організації «Асоціація безперервної фахової освіти «АТЕНЕУМ»; обласний конкурс популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя «Чернігівщина обирає життя!».</p>
31.	Забезпечення міжнародного молодіжного співробітництва.	<p>Забезпечено участь у проведенні Міжнародного форуму, спрямованого на забезпечення інтелектуального розвитку молоді, «Від ініціативи – до дії»; організації візиту молодіжного складу делегації Республіки Індія на чолі з Надзвичайним послом Республіки Індії в Чернігівській області; проведенні Міжнародного фестивалю-конкурсу авторської пісні «На голубих озерах» та XI Міжнародному молодіжному фестивалі східних та бойових мистецтв.</p>
Завдання 6. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Запобігання торгівлі людьми		
32.	Забезпечення діяльності Міжвідомчої ради з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильства в сім'ї та протидії торгівлі людьми та розгляду питань з гендерної проблематики.	<p>Впродовж 2017 року проведено 3 засідання Міжвідомчої ради, на яких розглядалися питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - щодо виконання заходів Комплексної обласної програми підтримки сім'ї, забезпечення гендерної рівності та протидії торгівлі людьми протягом 2013-2016 років та схвалено проект відповідної програми до 2020 року; - стану організації роботи з питань протидії домашньому насильству; - проведення превентивних заходів, спрямованих на попередження порушень законодавства про працю, зайнятість й інших нормативно-правових актів; - щодо впровадження механізму взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми; - проведення оцінки доступу до медичних послуг жінок і чоловіків, зокрема осіб з інвалідністю,

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>громадян похилого віку, малолітніх дітей під час конфліктів та у постконфліктний період.</p> <p>У листопаді 2017 року для членів Міжвідомчої ради проведено дводенний навчальний семінар на тему: «Інтеграція гендерного підходу в роботу консультативно-дорадчих органів з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми», завданням якого було підвищення спроможності місцевих органів виконавчої влади у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, зокрема розширення знань про інструменти дієвої реалізації гендерної політики на місцевому рівні. Під час заходу обговорювалися питання планування та роботи Міжвідомчої ради.</p>
33.	<p>Проведення інформаційно-просвітницьких та освітніх заходів щодо подолання стереотипних уявлень про роль жінки і чоловіка, запобігання проявам гендерної дискримінації.</p>	<p>Упродовж 2017 року в області пройшли засідання «за круглим столом»: «Захист трудових прав жінок», «Комплексний підхід до розв'язання проблем захисту соціальних та економічних прав жінок», «Захист і реалізація прав та інтересів жінок», «Реалізація органами державної влади та громадськими організаціями Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року».</p> <p>У Бахмацькому, Ічнянському, Куликівському, Прилуцькому та Чернігівському районах проведено тренінг «Підвищення рівня обізнаності жінок щодо їх прав і механізмів їх реалізації». Впродовж лютого-березня проведено регіональну інформаційно-просвітницьку акцію «Жінки, знайте свої права».</p> <p>15 березня 2017 року проведено тренінг з питань попередження домашнього насильства для осіб з обмеженими фізичними можливостями – членів обласної благодійної організації «Аратта».</p> <p>29 червня 2017 року для молодих подружніх пар області проведено тренінг з питань попередження домашнього насильства, ролі жінки і чоловіка та проявів гендерної дискримінації «Мир починається з родини. Основи сімейного благополуччя», в якому взяли участь 24 особи.</p> <p>Проведено тренінг для подружніх пар з питань попередження конфліктів в сім'ї.</p>
34.	<p>Проведення роботи щодо ідентифікації осіб, які постраждали від торгівлі людьми, та встановлення їм відповідного статусу.</p>	<p>Із заявою про встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми, протягом 2017 року звернулося 13 осіб, які вважають себе постраждалими від торгівлі людьми. Статус постраждалих від торгівлі людьми отримали 11 осіб.</p> <p>З метою налагодження співпраці між суб'єктами Національного механізму взаємодії, що здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, в тому числі дітьми, на обласному рівні 15-16 листопада 2017 року в м. Чернігів за підтримки ГО «Чернігівський громадський комітет захисту прав людини» відбувся тренінг «Ідентифікація, перенаправлення та надання допомоги дітям, які постраждали від торгівлі людьми».</p> <p>У грудні 2017 року відбулась зустріч із Спеціальною моніторинговою місією ОБСЄ на тему «Торгівля людьми: підтримка для постраждалих», в якій взяли участь представники структурних підрозділів облдержадміністрації, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, правоохоронних органів, громадських організацій «Ла Страда – Україна» та «Чернігівський громадський комітет захисту прав людини», студентів вищих навчальних закладів області, громадських активістів тощо. Обговорювалися питання про ризики потрапляння в ситуацію</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		торгівлі людьми та можливості отримання допомоги, встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми.
35.	Проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань протидії торгівлі людьми.	<p>15.квітня 2017 року проведено тренінг з питань протидії торгівлі людьми для осіб з обмеженими фізичними можливостями – членів обласної благодійної організації «Аратта».</p> <p>20 квітня 2017 року на Алеї Героїв в місті Чернігові відбулось відкриття інсталяції «Грані», присвяченої проблемі торгівлі людьми в Україні.</p> <p>З 29 червня по 1 липня 2017 року у рамках проведення Молодіжного наметового містечка «ТАМ – територія активної молоді» на території комплексу «Голубі озера» Ріпкинського району, учасниками якого стали більше 350 молодих осіб з усієї області, проведено тренінг для молоді «Подорожуй безпечно. Працюй легально!».</p> <p>З 24 липня по 6 серпня 2017 року на обласних телеканалах «Дитинець», «Новий Чернігів» та «Сівер Центр» трансляція відеороликів «Зупинимо дитяче жебракування разом!» та «Зупинимо торгівлю людьми разом!».</p> <p>18 жовтня в м. Чернігові проведено інформаційну кампанію «Небезпеку видно не одразу», спрямовану привернути увагу громадян та засобів масової інформації до проблеми торгівлі людьми у регіонах.</p> <p>У районах, об'єднаних територіальних громадах та містах області проведено 94 інформаційні заходи, спрямовані на підвищення рівня обізнаності населення з проблематики торгівлі людьми (круглі столи, лекції, відеолекторії, бесіди, виховні години, батьківські лекторії тощо, в яких взяли участь 10 452 особи).</p>

5.2. Ринок праці

Завдання 1. Повернення безробітних до продуктивної зайнятості і стимулювання самозайнятості населення та створення нових робочих місць

1.	<p>Сприяння працевлаштуванню населення, що шукає роботу та звертається за послугами до служби зайнятості, на вільні та новостворені робочі місця.</p> <p>Компенсація роботодавцям області фактичних витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за працевлаштування безробітних на нові робочі місця.</p>	<p>Протягом 2017 року працевлаштовано 25,4 тис. громадян (на 7,6 % більше, ніж за 2016 рік), зокрема, 12,6 тис. офіційно безробітних. Одноразово усю належну допомогу по безробіттю отримали та започаткували власну справу 40 безробітних.</p> <p>Здійснено компенсацію розміру єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування 119 роботодавцям області, які працевлаштували 216 безробітних на новостворені робочі місця.</p>
2.	Надання повного комплексу адресних соціальних послуг учасникам бойових дій, які брали участь в антитерористичній операції.	Протягом 2017 року взято на облік 387 демобілізованих військовослужбовців, які повернулися із зони АТО. Усього на обліку перебувало 1,1 тис. колишніх військових. За рік отримали роботу 237 осіб, 28 осіб отримали допомогу по безробіттю одноразово і започаткували власну справу, одного – працевлаштовано на новостворене робоче місце з виплатою роботодавцю компенсації

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	Сприяння їх першочерговому працевлаштуванню, в т.ч. шляхом виплати одноразової допомоги по безробіттю для організації підприємницької діяльності та компенсації роботодавцям витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за створення нових робочих місць.	єдиного соціального внеску, 58 – пройшли професійне навчання та перенавчання, 130 – відпрацювали на громадських та інших тимчасових роботах. Усі отримували комплекс соціальних послуг та допомогу по безробіттю відповідно до чинного законодавства. Для започаткування власної справи усю належну допомогу по безробіттю одноразово надано 40 особам.
3.	Активізація профорієнтаційної роботи у напрямку інформування та мотивації широких верств населення до професійного росту, розвитку вмінь, компетенції та кваліфікації протягом усього життя, легальної зайнятості.	У 2017 році 90,6 тис. осіб різних категорій населення зокрема, 35,7 тис. безробітних, які перебували на обліку в центрах зайнятості області, отримали 230 тис. профорієнтаційних послуг, у т.ч. профінформаційних, профконсультаційних та послуг з профвідбору. 22,6 тис. безробітних осіб стали учасниками 3,4 тис. семінарів з техніки пошуку роботи. Індивідуальні профконсультаційні послуги були надані 12,4 тис. безробітних осіб, в т.ч. 1,4 тис. осіб отримали профконсультації із застосуванням профдіагностичних та психодіагностичних тестових методик. Проведено 84 інформаційні семінари «Як розпочати свій бізнес» для 878 осіб, в подальшому 18 осіб стали учасниками 3 консультаційних семінарів «Від бізнес - ідеї до власної справи». 201 сільській мешканець відвідав 14 тематичних семінарів «Ефективне ведення сільського господарства».
4.	З метою підвищення конкуренто-здатності безробітних громадян та покращання якості робочої сили організація професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації з урахуванням потреб ринку праці та замовлень роботодавців.	Проведено професійне навчання 4,3 тис. безробітних, 99,0 % (за виключенням 44 осіб) - на замовлення роботодавців. Гарантії з працевлаштування мали 1,5 тис. осіб, з них 93 інваліди та 58 учасників АТО. Для оперативного реагування на потреби роботодавців за індивідуальними планами і програмами навчалися 102 слухачі, підвищували кваліфікацію на робочих місцях 2,1 тис. осіб.
5.	Організація громадських робіт та інших робіт тимчасового характеру, які заохочують та стимулюють безробітних до продуктивної зайнятості.	До участі у громадських та інших роботах тимчасового характеру, що стимулювали та заохочували безробітних до праці, було залучено 6,5 тис. осіб. Відпрацювали на громадських роботах 4,4 тис. осіб. 2,1 тис. осіб залучені до робіт тимчасового характеру у сільському та лісовому господарствах, у переробній промисловості.
Завдання 2. Підвищення рівня оплати праці		
6.	Здійснення моніторингу та контролю за додержанням законодавства про працю в частині мінімальних державних гарантій, колективних соціально-трудоових відносин, вжиття відповідних заходів впливу щодо упередження та припинення порушень трудового законодавства.	Розвиток соціального діалогу в регіоні сприяв поширенню регулювання соціально-трудоових відносин через колективний договір. За статистичними даними, трудові відносини через колективний договір регулюють 2382 колективи області, що охоплює 78,8 % працюючих. Також органами соціального захисту населення зареєстровано 2,4 тис. примірників колективних договорів на підприємствах, що статистично не обстежуються.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
7.	Здійснення моніторингу та контролю стану виплати заробітної плати, вжиття заходів з погашення існуючої заборгованості.	Станом на 01.01.2018 заборгованість з виплати заробітної плати становила 10,0 млн грн, що на 27,2% менше до початку 2017 року, в тому числі на економічно активних підприємствах – 6,0 млн грн, на підприємствах-банкрутах – 2,0 млн грн та на підприємствах, що призупинили діяльність, – 2,0 млн гривень. Питання своєчасної виплати заробітної плати та погашення заборгованості з її виплати перебуває під постійним контролем керівників обласного та районного рівнів, прокуратури області, Державної служби України з питань праці. Здійснюється моніторинг та аналіз стану погашення заборгованості із виплати заробітної плати.
Завдання 3. Створення належних безпечних умов праці на підприємствах, установах і організаціях усіх форм власності, зниження виробничого травматизму та професійних захворювань в області		
8.	Здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю, охорону праці, промислової безпеки, зайнятість та інших нормативно-правових актів юридичними та фізичними особами, які використовують найману працю.	У 2017 році Управлінням Держпраці в області проведено 848 перевірок суб'єктів господарювання, у т.ч. 331 планова та 517 позапланових. Перевірено 1760 виробничих об'єктів (у т.ч. 1243 планово, 517 позапланово). Виявлено 25187 порушень вимог законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці. Притягнуто до адміністративної відповідальності 1469 працівників, у т.ч. 392 керівника підприємств. Управлінням Держпраці в області спільно з Управлінням превентивної діяльності Головного управління Національної поліції в області затверджено Заходи щодо здійснення спільних дій із забезпечення промислової безпеки, запобігання дорожньо-транспортних пригод, аварій та виробничого травматизму на підприємствах області. На засіданнях Регіональної ради з питань безпечної життєдіяльності населення, яка функціонує при Департаменті з питань цивільного захисту та оборонної роботи обласної державної адміністрації щоквартально розглядається питання: «Про стан травматизму виробничого характеру на території області» та проводиться детальний аналіз виробничого травматизму, розробляються заходи щодо його запобігання. Протягом 2017 року в області діяла Програма поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища на 2013-2017 роки.
9.	Вжиття превентивних заходів, спрямованих на додержання законодавства про працю, зайнятість населення, працевлаштування інвалідів, загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	Управлінням Держпраці області проведено 1506 превентивних заходів, з них: 318 – інформаційно-роз'яснювального характеру (публікації, виступи в ЗМІ та телебаченні, тощо), у тому числі: 240 – на сайті Управління, 21 – на сайті Державної служби України з питань праці, 40 – публікації в обласних та місцевих друкованих засобах масової інформації, 17 - виступи керівників і фахівців Управління в ефірі програм обласних і місцевих теле- і радіокомпаній.
10.	Здійснення державного нагляду (контролю) у сфері експертизи умов праці відповідно до чинного законодавства.	Упродовж 2017 року перевірено 307 суб'єктів господарювання з питань якості проведення атестації робочих місць за умовами праці, виявлено 150 порушень законодавства. За результатами проведених перевірок надано 210 приписів для усунення виявлених порушень, внесено 41 подання про притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб суб'єктів господарювання. Направлено до суду 155 протоколів про адміністративне правопорушення, накладено штрафних

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		санкцій на суму 73,3 тис. гривень. Фахівцями експертизи умов праці прийнято участь у 198 превентивних заходах з питань експертизи умов праці, контролю за якістю проведення атестації робочих місць та недопущення порушень діючого законодавства у цій сфері на підприємствах, установах та організаціях області.
11.	Здійснення державного нагляду (контролю) у сфері гігієни праці.	Упродовж 2017 року у сфері гігієни праці визначено контингент працівників, які підлягають попередньому та періодичному медичному огляду на 474 підприємствах області. Погоджено 481 список працівників, які підлягають періодичним медичним оглядам. Підписано 387 заключних актів за результатами періодичних медичних оглядів працівників, які зайняті в шкідливих умовах праці. Розглянуто 285 план-графіків проведення періодичних медичних оглядів працівників. Прийнято участь у 2-х перевірках лікувально-профілактичних закладів області. Складено 5 санітарно-гігієнічних характеристик умов праці медичних працівників КЛПЗ «Чернігівський обласний протитуберкульозний диспансер», КЛПЗ «Чернігівська обласна психоневрологічна лікарня» та 1 інформаційну довідку про умови праці – лікаря-терапевта Чернігівського геріатричного пансіонату - у зв'язку з підозрою на професійне захворювання. Проведено розслідування 5 випадків професійних захворювань та складені акти розслідування причин виникнення хронічних професійних захворювань за формою П-4. Прийнято участь у 90 семінар-нарадах щодо дотримання вимог законодавства з питань гігієни праці, профілактики професійних захворювань, організації та проведення попередніх (періодичних) медичних оглядів працівників певних категорій. Надано 172 консультації щодо додержання законодавства з питань гігієни праці. На веб-сайті Управління розміщено 29 інформаційно - роз'яснювальних матеріалів.

5.3. Система соціального захисту та соціальне забезпечення населення

Завдання 1. Реалізація конституційних прав громадян на соціальний захист, забезпечення рівня життя всіх груп населення не нижче прожиткового мінімуму

1.	Забезпечення своєчасного та в повному обсязі надання населенню всіх видів державної допомоги, субсидій та пільг згідно із чинним законодавством.	Станом на 01.01.2018 державні соціальні допомоги по області отримує 60,3 тис. осіб. На виплату усіх державних соціальних допомог сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам, допомоги на догляд за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу спрямовано субвенції з державного бюджету на загальну суму 1197,1 млн грн, що на 9,1 % більше ніж на 01.01.2017 (1097,1 млн грн). Станом на 01.01.2018 в області житлові субсидії отримувало 271,2 тис. сімей. Право на пільги за соціальною ознакою мають понад 313,4 тис. осіб, що становить третину жителів області. Станом на 01.01.2018 на надання пільг по оплаті за житлово-комунальні послуги, придбання твердого палива та скрапленого газу спрямовано 220,2 млн гривень.
----	--	---

Завдання 2. Соціальний захист учасників антитерористичної операції

2.	Забезпечення своєчасного та в повному обсязі надання учасникам	На обліку в органах соціального захисту населення області перебуває 10,1 тис. учасників бойових дій, 237 інвалідів війни, 16 учасників війни, із числа учасників антитерористичної операції, а
----	--	--

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	антитерористичної операції отримання пільг, компенсацій.	також 337 членів сімей загиблих учасників АТО. Зазначені категорії осіб користуються пільгами, передбаченими Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», зокрема на оплату житлово-комунальних послуг, придбання твердого палива та скрапленого газу тощо.
3.	Сприяння у забезпеченні житлом учасників АТО та членів сімей загиблих учасників АТО.	В області реалізовується бюджетна програма щодо виплати грошової компенсації для придбання житла для сімей загиблих учасників антитерористичної операції, а також для осіб з інвалідністю I-II групи із числа учасників АТО та осіб, які втратили функціональні можливості нижніх кінцівок, та потребують поліпшення житлових умов. У 2017 році 21 особі, які потребували поліпшення житлових умов, виплачено грошову компенсацію для придбання житла, на що спрямовано 13,5 млн гривень.
4.	Сприяння забезпеченню технічними та іншими засобами реабілітації та пересування учасників антитерористичної операції.	В місцевих органах соціального захисту населення на обліку для забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації перебуває 33 особи з числа учасників антитерористичної операції, з яких 22 повністю забезпечені необхідними засобами реабілітації, 5 частково, по інших ведеться робота.
5.	Сприяння забезпеченню санаторно-курортним лікуванням постраждалих учасників антитерористичної операції.	На обліку для забезпечення санаторно-курортною путівкою в органах соціального захисту населення перебуває 534 особи з числа постраждалих учасників антитерористичної операції. У 2017 році виявили бажання оздоровитися у санаторно-курортних закладах 309 осіб, усі вони оздоровлені.
6.	Сприяння забезпеченню проходження психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції.	Послугою з психологічної реабілітації скористались 18 учасників антитерористичної операції.
Завдання 3. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб		
7.	Забезпечення організації обліку та надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг.	Станом на 01.01.2018 відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 № 509 районними органами соціального захисту населення області обліковано 8690 внутрішньо переміщених осіб. В області щомісячну адресну допомогу особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг, отримує 1996 сімей. На виплату щомісячної адресної допомоги спрямовано 31,5 млн гривень.
Завдання 4. Підвищення стандартів життя людей з особливими потребами		
8.	Сприяння забезпеченню у повному обсязі потреби у технічних та інших засобах реабілітації та пересування осіб з обмеженими фізичними можливостями.	З питання забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації до місцевих органів соціального захисту населення звернулось 6,2 тис. осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших осіб, яким видані направлення до підприємств-виробників для виготовлення 27 тис. одиниць протезно-ортопедичних виробів та ортопедичного взуття та 5,3 тис. одиниць інших засобів реабілітації. Протягом 2017 року підприємствами виготовлено та видано майже 19 тис. засобів реабілітації.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
9.	Сприяння забезпеченню санаторно-курортним лікуванням інвалідів війни, інвалідів внаслідок загального захворювання та з дитинства.	На обліку в органах соціального захисту населення для забезпечення санаторно-курортним лікуванням перебуває 4,2 тис. осіб із числа інвалідів, ветеранів війни та інших пільгових категорій. Даній категорії громадян видано 631 санаторно-курортну путівку, 1094 особи (за виявленим бажанням) отримали компенсацію за невикористане санаторно-курортне лікування.
10.	Сприяння у направленні інвалідів та дітей-інвалідів до реабілітаційних установ для отримання реабілітаційних послуг.	У 2017 році місцевими органами соціального захисту населення направлено до реабілітаційних установ 1170 дітей з інвалідністю та 9 осіб з інвалідністю направлено до центрів комплексної реабілітації для отримання послуг з професійної реабілітації.
Завдання 5. Збереження стабільності пенсійного забезпечення громадян		
11.	Забезпечення реалізації законів України та рішень Уряду щодо пенсійного забезпечення громадян.	Станом на 31.12.2017 на обліку в органах Пенсійного фонду України в області перебувало 341,1 тис. пенсіонерів. Протягом 2017 року призначено 10,6 тис. пенсій, проведено 50,8 тис. поточних перерахунків за зверненнями громадян. Встановлено 297 пенсій за особливі заслуги відповідно до Закону України «Про пенсії за особливі заслуги перед Україною». З 1 жовтня 2017 року проведені перерахунки пенсій 312,7 тис. осіб, з них підвищені виплати одержали 301,7 тис. осіб. Середній розмір пенсійних виплат на 1 січня 2018 року становив 2193,94 грн, що на 59,8% більше прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність (1373,0 гривень).
12.	Забезпечення співпраці органів місцевої влади, правоохоронних, контролюючих органів, соціальних партнерів та установ Пенсійного фонду області з метою сприяння максимально повному надходженню коштів до Пенсійного фонду та погашення існуючої заборгованості.	Триває співпраця органів Пенсійного фонду із соціальними партнерами, правоохоронними та фіскальними органами, територіальними органами Державного департаменту нагляду за додержанням законодавства про працю та місцевою виконавчою владою щодо зменшення кількості порушень трудових прав працівників та погашення заборгованості з платежів до Фонду. В комісіях з питань погашення заборгованості по виплаті заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат розглянуто 98 матеріалів, заслухано 61 керівника підприємств – боржників. По 104 фактах заборгованості платників до Пенсійного фонду проінформовано соціальних партнерів. Матеріали по 151 суб'єкту господарювання розглянуті на комісіях з питань легалізації виплати заробітної плати та зайнятості населення. Із розгляду порушення трудових прав працівників, легалізації заробітної плати та зайнятості населення до органів місцевого самоврядування, територіальних органів Державної інспекції України з питань праці, соціальних партнерів та органів Державної фіскальної служби України направлено матеріали щодо 13,2 тис. суб'єктів господарювання. Управліннями Пенсійного фонду України в області проведено комплекс заходів щодо зменшення обсягів боргів по платежах до Пенсійного фонду. Станом на 01.01.2018 на виконанні в органах ДВС перебуває узгоджених вимог та судових рішень на суму 27,3 млн гривень. Протягом 2017 року в рахунок погашення заборгованості від заходів ДВС надійшло 2,6 млн. грн, у т.ч. по відшкодуванню пільгових пенсій - 1,9 млн. гривень. Недоїмка по страхових внесках на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування зменшилась із 6,5 млн.грн до 5,7 млн.грн.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
5.4. Охорона здоров'я		
Завдання 1. Продовження реформування сфери охорони здоров'я області з акцентом на первинну ланку, в першу чергу на амбулаторії загальної практики - сімейної медицини		
1.	Активізація інформаційно-роз'яснювальної роботи з підвищення рівня поінформованості населення щодо реформування сфери охорони здоров'я, постійне проведення всебічного висвітлення сутності та заходів започаткованих перетворень у медичній сфері в друкованих та електронних ЗМІ.	Відповідно до плану основних організаційних заходів на 2017 рік в ЗМІ висвітлювались результати вирішення актуальних питань з реформування охорони здоров'я, роз'яснювались заходи започаткованих перетворень у медичній сфері. В обласних газетах «Деснянська правда», «Гарт», «Вісник», «Чернігівські відомості», «Чернігівщина» організовані постійно діючі рубрики «Ваше здоров'я», «Здоров'я». На обласному радіо медичні працівники приймали участь у передачах «Будьте здорові. Вчимо не хворіти», «Факти, коментарі, акценти», в яких висвітлювались основні аспекти діяльності медичної галузі області. В електронних ЗМІ – «Чернігівський монітор», «Високий вал», «GOROD», «Час Чернігівський», «0462ua» публікувались виступи та коментарі фахівців. Проведено 151 телепередачу, 81 радіопередачу, розміщено 182 публікації в газетах та 566 – в інтернет-виданнях. Проводився моніторинг за своєчасним та якісним інформаційним наповненням веб-сайту Управління охорони здоров'я облдержадміністрації, на якому було опубліковано 115 інформаційних матеріалів з питань реформування сфери охорони здоров'я. Оперативно інформувалась громадськість щодо діяльності установ та закладів охорони здоров'я, перспектив розвитку галузі. На офіційний веб-сайт облдержадміністрації направлено 74 інформаційних повідомлень з актуальних питань реформування сфери охорони здоров'я.
2.	Реорганізація первинної ланки медико-санітарної допомоги шляхом перетворення закладів госпітального типу на амбулаторно-поліклінічні в напрямку розвитку сімейної медицини.	У структурі мережі закладів охорони здоров'я протягом 2017 року відбулись наступні зміни: - в Козелецькому районі створено Деснянський центр первинної медико-санітарної допомоги, реорганізовано Остерську районну лікарню в міську; - в Прилуцькому районі припинено діяльність Малодівицької районної лікарні та створено Малодівицьку міську лікарську амбулаторію.
3.	Поліпшення умов отримання населенням послуг охорони здоров'я та підвищення їх якості.	З різних джерел фінансування на покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я області використано 257,5 млн грн, у т.ч. на придбання медичного обладнання та апаратури витрачено 171,4 млн грн., проведення ремонтно-будівельних робіт – 102,3 млн грн, придбання 24 од. санітарного автотранспорту – 6,5 млн грн, придбання комп'ютерної техніки та побутового обладнання – 7,2 млн гривень.
4.	Оптимізація цілодобового ліжкового фонду госпітальних закладів охорони здоров'я відповідно до реальних потреб населення та нормативу, визначеному постановою КМУ України від 25.11.2015 № 1024 «Про	В області продовжується оптимізація ліжкового фонду. Станом на 01.01.2018 р. ліжковий фонд в медичних закладах становить 9445 ліжок. Відбулося скорочення на 593 ліжка. Показник забезпеченості на 10 тис. населення становить 89,4.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	затвердження нормативу забезпечення стаціонарними лікарняними ліжками у розрахунку на 10 тис. населення».	
5.	Створення та обладнання єдиної оперативно-диспетчерської служби ЛПЗ «Чернігівський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» сучасними телекомунікаційними ресурсами.	У 2017 році розроблений проект «Реконструкція оперативно-диспетчерської служби (ОДС) обласного Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, її підключення до телекомунікаційної мережі загального користування» та проведена його експертиза. Закуплено обладнання, проведені роботи по його монтажу на суму 8764,3 тис. грн. (7873,3 тис. грн. кошти ДРФФ та 891,0 тис. грн. – за рахунок вільного залишку коштів обласного бюджету станом на 01.01.2017р.). Проходять пусконаладжувальні роботи змонтованого обладнання. Проводиться набір та навчання персоналу.
6.	Покращення кадрової ситуації та соціального захисту медичних працівників шляхом реалізації програм місцевих стимулів щодо забезпечення житлом (зокрема, службовим), земельними ділянками, інших стимулюючих заходів.	У 2017 році за кошти місцевих бюджетів житлом забезпечені 23 лікарі (молоді спеціалісти) медичних закладів області. Зокрема: Сосницький центр первинної медико-санітарної допомоги - 2, Ріпкинський ЦПМСД – 1, Семенівський ЦПМСД - 1, Н.- Сіверський ЦПМСД – 1, Корюківська центральна районна лікарня– 6, Ніжинська ЦРЛ – 1, Срібнянська ЦРЛ - 1, Талалаївська ЦРЛ - 1, Сосницька ЦРЛ – 1, Ічнянська ЦРЛ - 2, Носівська ЦРЛ - 1, Семенівська ЦРЛ - 1, Н.- Сіверська ЦРЛ - 1, Бобровицька ЦРЛ - 2, Куликівська ЦРЛ - 1. Також житлом забезпечені сестра медична операційна та лаборант клінічної лабораторії Бобровицької ЦРЛ.
7.	Підвищення рівня кваліфікації медичних кадрів первинної ланки.	У 2017 році підвищення професійної кваліфікації пройшли 107 лікарів (27%) в т.ч. в інститутах – 98 (92%), на місцевій базі – 9 (2%); 248 молодших спеціалістів з медичною освітою (15%), з них 98 – спеціалізацію, 150 – удосконалення.
Завдання 2 .Профілактика та лікування соціально небезпечних хвороб. Покращення надання медичної допомоги матерям та дітям		
8.	Реалізація загальнодержавної цільової соціальної програми протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу на 2015-2018 роки.	На реалізацію Програми протягом 2017 року було отримано медикаментів та виробів медичного призначення за рахунок Держбюджету на суму 17,3 млн. гривень. З обласного бюджету було використано 1,3 млн. грн., з них на придбання діагностичних тест-систем –1,0 млн. грн., на закупівлю молочних сумішей – 310,3 тис. гривень. З позабюджетних джерел було отримано медикаментів та виробів медичного призначення на суму 14,9 млн. грн., у тому числі: антиретровірусних препаратів – на 11,9 млн. грн; медикаментів для лікування опортуністичних захворювань – на 1,5 млн.грн, діагностичних тест-систем – на 1,5 тис. гривень. Станом на 01.01.2018 антиретровірусну терапію (АРТ) отримує 2442 ВІЛ-інфікованих, з них 2360 дорослих та 82 дитини. 1207 осіб (50%) отримує лікування за рахунок державного бюджету, 638 осіб (26%) - за рахунок Глобального фонду Х раунду, 597(24%) - за рахунок Програми PEPFAR. Діти отримують АРТ виключно за рахунок коштів державного бюджету, забезпечені за потребою 100%. Протягом 2017 року проконсультовано та охоплено тестуванням на ВІЛ-інфекцію понад 61 тис. осіб, що становить 5,9% від населення області. Наголос у роботі загальнолікарняної

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		мережі по дотестовому консультуванню поставлений на роботу з групами ризику, залучення їх до Програм з профілактики ВІЛ-інфекції. Протягом 2017 року обстежено понад 12 тис. осіб з груп ризику, що становить 20,2% від загальної кількості обстежень.
9.	Створення та обладнання сайтів антиретровірусної терапії на базі кабінетів «Довіра» ЦРЛ, ЦМЛ.	Станом на 01.01.2018 функціонують сайти антиретровірусної терапії (АРТ) на базі кабінетів «Довіра» Козелецької, Новгород-Сіверської центральних районних лікарень (АРТ отримують відповідно 82 та 38 хворих), Прилуцької та Ніжинської центральних міських лікарень (АРТ отримують 112 та 27 хворих). З травня 2017 року розпочали діяльність сайти АРТ на базі кабінетів «Довіра» Корюківської та Менської центральних районних лікарень, де отримують лікування АРТ відповідно 5 та 2 хворих.
10.	Проведення профілактичних оглядів населення з метою раннього виявлення туберкульозу, онкологічних захворювань.	Профілактичним флюорографічним обстеженням у 2017 році охоплено 465,0 тис. осіб дорослого населення. Впродовж 2017 року в області захворіло на туберкульоз (вперше діагностований туберкульоз та рецидиви туберкульозу) 772 особи проти 865 – в 2016 році. В поліклінічному відділенні обласного онкологічного диспансеру прийнято 109,0 тис. хворих. В амбулаторних умовах виконано 4269 операцій. В денному стаціонарі проліковано 2437 хворих. В стаціонарних відділеннях проліковано 8335 хворих, виконано 3619 операцій.
11.	Оновлення рентгенологічного обладнання закладів охорони здоров'я області.	15.06.2017 в обласному протитуберкульозному диспансері відкрито рентгендіагностичний кабінет, у якому введено в дію рентгенапарат італійського виробництва «Italray Clinodigit». Запуск цього обладнання дозволить проводити поліпозиційне рентгенообстеження всіх органів та системою пацієнтів, в т.ч. дистанційну рентгенскопію.
12.	Продовження роботи щодо створення міжрайонних акушерсько-гінекологічних центрів та перинатальних центрів ІІ рівня.	Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.03.2017 №205-р «Про затвердження переліку та складу госпітальних округів Чернігівської області» в області проводиться робота по створенню багатопрофільних лікарень у визначених госпітальних округах на базі яких будуть створені міжрайонні акушерсько-гінекологічні центри.
Завдання 3. Доступність, якість, сучасність, функціональність, ефективність, ресурсна забезпеченість та своєчасність медичної допомоги населенню області		
13.	Реалізація обласної програми забезпечення населення Чернігівської області спеціалізованою медичною допомогою на 2016 -2020 роки	Програма передбачає надання кардіологічної, нефрологічної, стоматологічної, ендокринологічної спеціалізованої медичної допомоги дорослому і дитячому населенню. В області зареєстровано 25 дітей хворих на фенілкетонурію, які проходять лікування шляхом призначення спеціальної дієти з гідролізатами білка. На сьогоднішній день забезпеченість гідролізатами білка достатня. За 2017 рік Чернігівською обласною стоматологічною поліклінікою проведено рентгенологічних досліджень – 25309; проліковано зубів з приводу карієсу та його ускладнень – 83728; закінчено курсів лікування захворювань пародонту – 2920 та слизової оболонки порожнини рота – 465; проведена художня реставрація зубів у 4889 хворих, з них сільські жителі –2186; покращилось хірургічне лікування зубощелепної патології: видалено зубів – 25876, у сільських мешканців –9552, зроблено операцій – 3546, у сільських мешканців – 1641; вживлено імплантів - 121; проведено

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>18271 фізіотерапевтичних методів лікування.</p> <p>В області перебуває на обліку 274 хворих нефрологічного профілю, які мають ниркову недостатність та потребують високовартісного лікування методом програмного діалізу, у тому числі 6 осіб - переміщених із зони проведення АТО. На даний час лікування програмним гемодіалізом в обласній лікарні отримує 152 хворих.</p> <p>Для надання невідкладної допомоги при гострих коронарних синдромах, тромбоемболії легеневої артерії (ТЕЛА), ішемічних інсультах широко застосовується тромболітична терапія.</p> <p>У 2017 році за попередніми даними проведено 129 тромболізисів, з них 100 при гострому коронарному синдромі (інфаркті), 3 при інсультах та 24 при тромбоемболії легеневої артерії.</p> <p>На базі міської лікарні № 2 Чернігівської міської ради створений високотехнологічний обласний спеціалізований центр по наданню медичної допомоги хворим з гострим інфарктом та гострою церебральною патологією де впроваджено коронарографію та стентування коронарних артерій. Також високотехнологічне обладнання для проведення коронарографії та стентування коронарних артерій встановлено в ТОВ «Альфа Медика» на базі обласного кардіологічного диспансеру - цифровий ангиограф Shimadzu bransist alexa, виробництва Японії та в обласній лікарні - ангиограф Allura Centrion виробництва «Philips India Limited» (Індія).</p> <p>На базі обласного кардіологічного диспансеру та ЛПЗ області працює дистанційно-діагностичний комплекс передачі ЕКГ по телефону «Тредекс-Телекард».</p> <p>На сьогоднішній день не укомплектовані новими датчиками для системи «Телекард» центри первинної медико-санітарної допомоги та деякі центральні районні лікарні. З початку 2017 року з 13 районів області передано по системі «Телекард» та розшифровано 603 ЕКГ.</p> <p>В області всього зареєстровано 27509 хворих на цукровий діабет, із них 5825 хворих отримують інсулін. Повністю забезпечені інсуліном діти та вагітні.</p> <p>В області постійно здійснюються заходи, спрямовані на ведення здорового способу життя, особистої мотивації населення до збереження та поліпшення здоров'я. Через засоби масової інформації проводиться систематичне інформування населення про переваги здорового способу життя, профілактику шкідливих звичок.</p>

5.5. Освіта

Завдання 1. Модернізація дошкільної освіти шляхом розбудови мережі дошкільних навчальних закладів, підвищення рівня охоплення дітей дошкільною освітою

1.	<p>Формування оптимальної і збалансованої мережі дошкільних навчальних закладів відповідно до потреб населення та демографічної ситуації.</p>	<p>Станом на 01.01.2018в області функціонують 450 дошкільних навчальних закладів, в яких отримують дошкільні послуги 94,9% дітей віком від 3 до 6 років.</p> <p>У 2017 році розпочали функціонувати дошкільний навчальний заклад на базі Ніжинського навчально-виховного комплексу №16 «Престиж» (гімназія – загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний навчальний заклад) Ніжинської міської ради, дошкільний навчальний заклад «Зернятко» Заудайської сільської ради Ічнянського району, Безуглівський навчально-виховний</p>
----	---	---

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>комплекс «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» I-III ступенів Ніжинського району, Пустотинський навчально-виховний комплекс «ЗНЗ-ДНЗ» I-II ступенів Макіївської сільської ради, Львівський заклад дошкільної освіти Михайло-Коцюбинської селищної ради Чернігівського району та 9 додаткових груп на базі: Олишівського дошкільного навчального закладу, Хмільницького навчально-виховного комплексу Чернігівського району, НВК «Загальноосвітня школа I ступеня – дошкільний навчальний заклад №15» Прилуцької міської ради, дошкільного навчального закладу «Калинка» смт Сосниця, дошкільного навчального закладу №1 смт Козелець, Снов'янського дошкільного навчального закладу «Сонечко» Боромиківської сільської ради Чернігівського району, ДНЗ №10 Чернігівської міської ради (2).</p>
2.	<p>Забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб.</p>	<p>Протягом 2017 року здійснювалися організаційні, методичні та інші заходи щодо змістового наповнення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти: реалізація принципів демократизації, гуманізації, інтегративності педагогічного процесу; здійснення системного підходу до розвитку творчого потенціалу педагогів-дошкільників.</p> <p>Проводилася активна організаційна та просвітницька робота щодо впровадження в практику роботи сучасних технологій та проектів:</p> <p>«Сприяння освіті» – проект щодо впровадження ЛЕГО-технологій із використанням ЛЕГО-конструктора (партнери проекту: МОН України та фонд LEGO Foundation, Королівство Данія);</p> <p>«Освіта для сталого розвитку в дії» – проект з екологічного, економічного й соціального виховання дошкільників (партнери проекту: МОН України, Швеція);</p> <p>«Афлатот» – програма з основ соціальної й фінансової освіти дітей дошкільного віку (партнери проекту: МОН України, міжнародна фундація «Aflatout International», Нідерланди);</p> <p>«Вчимося жити разом» – проект щодо адаптації тимчасово переміщених дітей та їх батьків (партнери проекту: МОН України, представництво дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), ГО «Дитячий фонд «Здоров'я через освіту», Європейський Союз «Діти миру»).</p> <p>Традиційною формою методичної роботи стало проведення заходів із нагоди відзначення Всеукраїнського Дня дошкільця за участю викладачів, студентів кафедри дошкільної та початкової освіти Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка, слухачів курсів підвищення кваліфікації.</p> <p>Для популяризації інноваційних педагогічних технологій організовано та проведено обласний семінар на тему «Актуальні проблеми дошкільної освіти: розвиток, перспективи, інновації».</p> <p>З метою підвищення якості освітнього процесу, стимулювання педагогічних колективів до творчої роботи з фізичного виховання, поширення та впровадження перспективного педагогічного досвіду роботи з фізичного виховання в закладах дошкільної освіти започатковано проведення конкурсу на кращий стан фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах.</p>
3.	<p>Впровадження різних форм охоплення дітей дошкільною освітою: створення</p>	<p>В області функціонують 66 навчально-виховних комплексів «Загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад» та 8 навчально-реабілітаційних центрів (в тому числі на базі 7 НРЦ</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	навчально-виховних комплексів, відкриття додаткових груп на базі діючих ДНЗ, груп короткотривалого перебування дітей, приватних груп тощо.	діють дошкільні відділення). Чисельність дітей у дошкільних навчальних закладах з розрахунку на 100 місць становить 113 осіб Проблема перевантаження у дошкільних закладах поступово вирішується за рахунок збільшення кількості приватних дошкільних груп, чому в значній мірі сприяє затверджений Міністерством освіти і науки новий Санітарний регламент для дошкільних навчальних закладів. У м. Чернігів діють 7 приватних студій раннього дитячого розвитку, приватний навчально-виховний комплекс «Дошкільний навчальний заклад - спеціальна школа I-III ступенів» Ор Авнер (Світло Авнера) Хабад Любавич, у с. Мирне Бобровицького району – ясла-садок «Ромашка» ТОВ «Земля і воля».
4.	Дотримання вимог законодавства в частині створення умов для здобуття якісної дошкільної освіти дітьми п'ятирічного віку.	Для забезпечення рівних стартових умов для майбутніх першокласників 100% дітей 5-річного віку охоплено різними формами дошкільної освіти. Для дітей, які не відвідують дошкільні навчальні заклади, працюють групи з підготовки до навчання у школі при загальноосвітніх, позашкільних навчальних закладах, організовано соціально-педагогічний патронат.
5.	Дотримання вимог Базового компоненту дошкільної освіти, державних стандартів початкової загальної освіти та базової і повної загальної середньої освіти, інших законодавчих і нормативних документів, що регулюють надання освітніх послуг. Забезпечення компетентнісного підходу до розвитку особистості під час навчально-виховного процесу.	Проведено ряд семінарів, вебінарів та майстер-класів щодо надання науково-методичної та методико-дидактичної допомоги в організації навчально-виховного процесу початкової школи відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти та оновлених навчальних програм: «Актуальні питання викладання освітньої галузі «Мистецтво» Державного стандарту початкової загальної освіти» (майстер-клас, лютий); «Дидактико-методичне забезпечення контролю та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів на засадах компетентнісного підходу» (вебінар); «Формування професійної компетентності вчителя початкових класів та вихователя групи продовженого дня як основа його готовності до інноваційної діяльності» (семінар); «Патріотичне виховання дітей молодшого шкільного віку як складова національного виховання» (вебінар); «Майстерність педагога: удосконалення методів, форм роботи з національно-патріотичного виховання учнів початкової школи» (майстер-клас). Проведено семінари з теми «Ефективна реалізація компетентнісного підходу в навчанні молодших школярів відповідно до вимог Державного стандарту та чинних навчальних програм у 2016-2017 н.р.» на базі загальноосвітніх закладів міст Чернігова, Прилук, Ніжина, Мени. З 1 вересня 2017 року розпочалося пілотне впровадження проекту нового Державного стандарту початкової загальної освіти. В області відібрано чотири школи, які залучені до пілотного проекту та стали першими провідниками змін Нової української школи, зокрема: Чернігівська ЗОШ I ступеня № 25 Чернігівської міської ради; Прилуцька ЗОШ I-III ступенів №7 Прилуцької міської ради; Ріпкинська ЗОШ I-III ступенів №2 Ріпкинського району; Ніжинська ЗОШ I-III ст. № 10 Ніжинської міської ради. На базі Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського відбувся тренінг для вчителів пілотних шкіл.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
Завдання 2. Забезпечення конституційного права громадян на якісну освіту з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку регіону та потреб населення		
6.	Оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів області та приведення її у відповідність до потреб населення, фінансових можливостей адміністративних територій в умовах децентралізації влади та створення територіальних громад.	Відповідно до статті 11 Закону України «Про загальну середню освіту» рішення про створення, реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання (зміну типу) закладу загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типу і форми власності приймає його засновник (засновники). До початку 2017-2018 навчального року у зв'язку із низькою фактичною чисельністю учнівського контингенту мережа закладів загальної середньої освіти зменшилась на 26 (за рахунок закриття і «призупинення» - 12, реорганізації в інші типи закладів – 2 та реорганізації в філії, які не є юридичними особами, – 12).
7.	Створення мережі опорних шкіл області, єдиного освітнього простору в межах освітнього округу відповідно до нововведень на законодавчому рівні.	За оперативними даними з відділів освіти райдержадміністрацій, органів місцевого самоврядування, управлінь освіти міських рад органами місцевого самоврядування прийнято рішення про створення 29 опорних шкіл та 15 філій. Рішення про створення опорних шкіл та філій прийнято у 11 районах та 10 об'єднаних територіальних громадах. Остаточну мережу опорних шкіл (та їх філій) буде сформовано після завершення процесу децентралізації та утворення об'єднаних територіальних громад області.
8.	Забезпечення регулярного безоплатного перевезення у сільській місцевості учнів та педагогічних працівників до місць навчання, роботи та додому.	У 2017-2018 навчальному році всіма видами транспорту до загальноосвітніх навчальних закладів області підвозились 100% учнів сільської місцевості, які проживають за межею пішохідної доступності. За рахунок освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам придбано 14 шкільних автобусів на умовах співфінансування з місцевими бюджетами на суму 22127,3 тис.грн. За кошти місцевого бюджету Прилуцького та Н.-Сіверського районів придбано по шкільному автобусу на суму 1695,0 тис.грн та 199,9 тис.грн відповідно.
9.	Створення єдиного інформаційно-навчального середовища у закладах освіти (забезпечення навчальних закладів сучасним комп'ютерним та мультимедійним обладнанням, активне використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі).	Щороку покращується рівень забезпечення освітніх закладів області комп'ютерною технікою. У 2017-2018 навчальному році кількість учнів на 1 персональний комп'ютер становить 9,1. До мережі Інтернет було підключено 97,3% закладів загальної середньої освіти області. Педагогічними та учнівськими колективами під час навчально-виховного процесу активно використовується мультимедійне обладнання, електронні засоби навчального призначення. З метою підтримки та підвищення професійної майстерності педагогів щодо використання мультимедійних комплексів в освітньому процесі з липня 2017 року проводився обласний конкурс розробок мультимедійних уроків. На участь у конкурсі надіслано 34 заявки. 307 закладів загальної середньої освіти мають власні веб-сайти. Підготовці вчителів ефективному використанню інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі в певній мірі сприяє програма «Intel® Навчання для майбутнього». В області функціонують 110 опорних навчальних закладів, на базі яких здійснюється навчання вчителів. Активну участь в експерименті беруть педагогічні працівники майже всіх районів(міст) області. З метою підготовки учнів 7-11 класів закладів загальної середньої освіти до участі в

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		інтелектуальних змаганнях з інформатики, надання оперативної консультативної допомоги учасникам навчально-виховного процесу, здійснення педагогічного та психологічного супроводу обдарованості, удосконалення навичок роботи учнів та вчителів з Інтернет-ресурсами функціонує обласна Інтернет-школа для обдарованих школярів «Юний програміст». В обласній Інтернет-школі навчається 312 учнів. У рамках Інтернет-школи у 2017-2018 навчальному році проводиться турнір «Супер кодер». Турнір проводиться у два етапи: заочний, очний і в трьох вікових групах (молодша, середня та старша).
10.	Подальше впровадження інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах для дітей з особливими освітніми потребами.	<p>У 87 закладах загальної середньої освіти організують роботу 158 класів з інклюзивним навчанням для 190 дітей відповідної категорії, введено 149 посад асистента вчителя.</p> <p>У квітні 2017 року Чернігівська область долучилась до трирічного науково-педагогічного експерименту «Розвиток інклюзивного освітнього середовища в Запорізькій області», який розпочато Благодійним Фондом Порошенка за підтримки Міністерства освіти і науки України.</p> <p>Між Благодійним Фондом Порошенка та Чернігівським регіоном підписано Меморандум про співпрацю з розвитку інклюзивного освітнього середовища.</p> <p>Майже 300 педагогічних працівників, з числа заступників директорів з навчально-виховної роботи, вчителів, асистентів вчителя, практичних психологів закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, пройшли підготовку за програмою спеціалізованого тренінгу «Інклюзивний простір. Практичні кроки».</p> <p>Відповідно до підписаного Меморандуму та з метою створення сучасного простору для реалізації освітніх можливостей дітей з особливими освітніми потребами облаштовано 7 шкільних медіатек у 6 закладах загальної середньої освіти області.</p> <p>Психолого-педагогічний супровід забезпечують висококваліфіковані педагогічні кадри: логопеди, сурдопедагоги, олігофренопедагоги, тифлопедагоги, а також практичні психологи, соціальні педагоги, асистенти вчителя (вихователя), вчителі лікувальної фізкультури, медичні сестри та ін.</p> <p>До першого поверху всіх закладів загальної середньої освіти створено архітектурну доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп.</p> <p>Організованим підвозом забезпечено 6 дітей з особливими освітніми потребами від місця проживання до місця навчання та у зворотному напрямку (відповідно до потреби).</p> <p>Підвищенню професійної компетентності педагогів сприяють курси підвищення кваліфікації, які проходять на базі Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського. Для всіх працівників викладається спецкурс «Основи інклюзивного навчання»</p>
11.	Збереження мережі позашкільних навчальних закладів для забезпечення рівного доступу дітей та молоді з урахуванням їх потреб до розвитку та соціалізації засобами позашкільної освіти.	В області функціонують: 71 заклад позашкільної освіти (30 будинків школяра, 10 станцій юних техніків, 4 центри дитячо-юнацького туризму та екскурсій, 24 спортивні школи, обласна станція юних натуралістів, Чернігівська Мала академія наук учнівської молоді, Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді). До роботи у 2617 гуртках та секціях залучено понад 40 тис. вихованців, що становить 43,5% від загальної кількості дітей

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>шкільного віку.</p> <p>Враховуючи заклади, підпорядковані Департаменту культури і туризму, національностей та релігій облдержадміністрації та іншим структурам, показник охоплення позашкільною освітою становить 62,0% дітей та учнівської молоді.</p> <p>На базі обласного комунального позашкільного навчального закладу «Чернігівська Мала Академія наук учнівської молоді» відкрито 100 гуртків, в яких науково-дослідницькою діяльністю займаються 1746 школярів.</p> <p>У березні 2017 року проведено обласний етап Всеукраїнського конкурсу майстерності педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів «Джерело творчості» за науково-технічним напрямом та дослідницько-експериментальним напрямом наукового відділення філософії та суспільствознавства. На обласний етап Конкурсу надійшло 18 робіт переможців районних, об'єднаних територіальних громад, міських етапів конкурсу.</p> <p>З метою формування інформаційного освітнього середовища позашкільних закладів проведено обласний етап Всеукраїнського конкурсу веб-сайтів позашкільних навчальних закладів.</p> <p>У травні 2017 року проведено I (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних навчальних закладів системи освіти за дослідницько-експериментальним, художньо-естетичним, науково-технічним та військово-патріотичним напрямками позашкільної освіти.</p>
12.	<p>Подальша реалізація Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді.</p>	<p>Педагоги, учні загальноосвітніх, вихованці позашкільних навчальних закладів спільно з батьківською громадськістю активно долучилися до всеукраїнських та загальнообласних патріотичних заходів. Формуванню національної свідомості дітей та молоді сприяє виховна система «Джура», головним елементом якої є Всеукраїнська дитячо-юнацька військово-патріотична гра «Сокіл» («Джура»).</p> <p>В області створено Центр національно-патріотичного виховання, туризму та краєзнавства учнівської молоді, яким проведено обласний національно-патріотичний конкурс «Чернігівщина – край мій рідний» та до 100-річчя початку Української революції 1917-1921 років започатковано обласну пошуково-дослідницьку експедицію учнівської молоді «Чернігівщина в Українській революції 1917-1921 років».</p> <p>Проведено обласну пошуково-дослідницьку експедицію дітей та учнівської молоді «Герої не вмирають», мета якої – створення Книги пам'яті про чернігівців – учасників Революції Гідності та антитерористичної операції. У найближчій час зазначену книгу буде надруковано.</p> <p>Вперше організовано обласну патріотично-виховну програму «Війна, якої немає!», у рамках якої пройшла виставка «Блокпост пам'яті». Учасниками акції стали понад 8 тисяч здобувачів освіти та педагогів Чернігівщини.</p> <p>Проведено обласний освітній форум «Загальнолюдські цінності як невід'ємна складова виховного процесу Нової української школи».</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
13.	Розвиток та підтримка системи роботи з обдарованою і талановитою молоддю, різнобічний розвиток індивідуальності дитини, її задатків і здібностей.	<p>У 2017 році 60 переможців здобули 66 дипломів у Всеукраїнських учнівських олімпіадах, конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України, мовних конкурсах. П'ять переможців Всеукраїнських інтелектуальних змагань удостоєні стипендії Президента України, один - стипендії Кабінету Міністрів України.</p> <p>З жовтня до грудня 2017 року в районах, містах, об'єднаних територіальних громадах області відбулися I та II етапи Всеукраїнських учнівських олімпіад із 18 навчальних предметів.</p> <p>З 21 жовтня до 18 листопада 2017 року проходив обласний етап Чемпіонату з інтелектуальних ігор «Віват, інтелект!».</p> <p>Із метою виявлення творчо обдарованої молоді, розвитку її потенціалу, виховання в молодого покоління поваги до мови й традицій свого народу, підвищення рівня мовної освіти в Україні, в відбулися I (жовтень), II (листопад) та III (грудень) етапи VIII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка серед учнів 5-11 класів закладів загальної середньої освіти, учнів професійної (професійно-технічної) освіти й студентів закладів фахової передвищої та вищої освіти.</p> <p>Відповідно до листа Ліги українських меценатів від 04.10.2017 № 3 з листопада по грудень відбулися I (шкільний), II (районний, міський) та III (обласний) етапи XVIII Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика серед учнів 3-11 класів закладів загальної середньої освіти, учнів професійної (професійно-технічної) освіти й студентів закладів фахової передвищої та вищої освіти.</p> <p>8 грудня 2017 року проведено Всеукраїнський етап Міжнародного математичного конкурсу «Кенгуру» для 2-6 класів.</p>
14.	Збереження та розвиток дитячих закладів оздоровлення та відпочинку, забезпечення умов їх функціонування та раціонального використання.	<p>Відповідно до Обласної програми оздоровлення та відпочинку дітей області на 2016-2020 роки у 4-х закладах обласного підпорядкування («Зміна» Чернігівського району, «Барвінок» Менського району, «Лісова казка» Новгород-Сіверського району, «Веселка» Прилуцького району) здійснювалось оздоровлення вихованців інтернатних закладів, які відносяться до пільгових категорій, зокрема, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей з інвалідністю та інших.</p> <p>Протягом червня 2017 року 175 літніх мовних шкіл функціонували на базі оздоровчо-відпочинкових закладів області, під час роботи яких 3920 дітей спілкувалися англійською, німецькою та французькою мовами. Навчально-виховний процес забезпечували 419 вчителів, 26 студентів вищих навчальних закладів області. 19 волонтерів-носіїв мови, серед яких представники Корпусу Миру США в Україні, іноземні громадяни долучилися до спільної діяльності зі школярами.</p> <p>На базі дитячого табору «Юний турист» Чернігівського району організовано роботу обласної літньої школи для обдарованих та талановитих дітей, учасниками якої є переможці учнівських інтелектуальних змагань.</p> <p>І зміну обласної літньої школи для обдарованих та талановитих дітей було проведено в форматі англійськомовного табору, II зміну - за профілем національно-патріотичного виховання.</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		Проведена робота щодо зміцнення матеріальної бази дитячих стаціонарних оздоровчо-відпочинкових закладів районного та обласного підпорядкування. Здійснено поточні ремонти, упорядковано території, відремонтовано мережі водопостачання та водовідведення, перевірено холодильне та технологічне обладнання.
15.	Виплата заохочувальних премій педагогічним та науково-педагогічним працівникам.	Встановлена щорічна обласна Премія імені Георгія Вороного педагогічним та науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів з метою піднесення їх ролі та авторитету у суспільстві, заохочення до творчої, результативної праці та підвищення престижності педагогічної та науково-педагогічної діяльності. Щорічно виплачується п'ять премій у розмірі 5-ти прожиткових мінімумів для працездатних осіб на 01 січня календарного року. Напередодні Дня працівників освіти 20 найкращих педагогів закладів освіти області стають лауреатами щорічної обласної Премій імені Софії Русової педагогічним працівникам загальноосвітніх, професійно-технічних, дошкільних та позашкільних навчальних закладів.
16.	Соціальна адаптація в суспільстві дітей з особливими потребами в умовах інтернатних закладів.	В області функціонує 17 інтернатних закладів: 4 загальноосвітні школи-інтернати; 4 спеціалізовані загальноосвітні школи-інтернати з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів; 2 спеціальні загальноосвітні школи-інтернати; 6 навчально-реабілітаційних центрів; Новгород-Сіверська державна гімназія ім. К.Д. Ушинського. Серед закладів інтернатного типу нового значення набувають навчально-реабілітаційні центри, які, крім освітніх послуг, розширюють корекційно-реабілітаційні, консультативні послуги відповідно до особливостей кожної дитини з особливими освітніми потребами. На сьогодні в області функціонують 6 навчально-реабілітаційних центрів обласного підпорядкування, 2 – міського. У комунальних закладах «Городнянський НРЦ», «Сосницький НРЦ», «Березнянський НРЦ» створені класи для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. З метою виконання визначених завдань у виховному процесі школи-інтернату особлива увага акцентується на реалізацію різноманітних напрямів виховання та самовиховання з формування в учнів життєвих компетентностей. Цьому сприяє проведення соціально-психологічних тренінгів «Рівний рівному», «Діалог», організація роботи гуртків, факультативів, секцій, курсів за вибором, якими охоплені майже всі вихованці шкіл-інтернатів.
<i>Завдання 3. Розвиток професійної освіти відповідно до потреб регіонального ринку праці, у тому числі розвиток системи освіти впродовж життя</i>		
17.	Упорядкування мережі професійно-технічних навчальних закладів та задоволення потреб молоді і дорослого населення у здобутті якісної професійної освіти.	На виконання Плану розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Чернігівщини, наказів Міністерства освіти і науки України від 21.06.2017 № 890, № 891 «Про реорганізацію професійно-технічних навчальних закладів Чернігівської області» припинено ДПТНЗ «Замглайське аграрне професійно-технічне училище» та ДПТНЗ «Чернігівський професійний лицей деревообробної промисловості» шляхом їх приєднання до більш потужних закладів. Станом на 01.01.2018 мережею професійної (професійно-технічної) освіти області охоплено 18 державних закладів.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
18.	Забезпечення умов для отримання якісної професійної освіти. Удосконалення системи профорієнтаційної роботи.	<p>У 2017 році в рамках реалізації пілотного проекту Уряду щодо модернізації підготовки робітників з актуальних для ринку праці професій, на базі Прилуцького професійного ліцею створено Регіональний навчально-практичний центр з підготовки монтажників санітарно-технічних систем та устаткування, що сприятиме підвищенню рівня підготовки робітничих кадрів.</p> <p>Зміцнення навчально-матеріальної бази закладів професійної (професійно-технічної) освіти області (далі - ЗПТО) здійснювалось за рахунок власних надходжень, отриманих від навчально-виробничої діяльності майстерень, надання платних послуг населенню, здачі незадіяних приміщень в оренду, 50 % відрахувань від виробничої практики учнів, залучення до співпраці соціальних партнерів. Як результат, модернізовано 3 навчальні кабінети, швейну, монтажну та зварювальну майстерні, спортзалу; для навчальних цілей придбано: 13 персональних комп'ютерів, 8 прасок, обладнання тощо.</p> <p>Управлінням освіти і науки, Департаментом сім'ї, молоді та спорту облдержадміністрації, Чернігівським обласним центром зайнятості та Чернігівським обласним об'єднанням організацій роботодавців укладено Меморандум про співробітництво та партнерство. Для реалізації мети Меморандуму Сторонами підписано Програму професійної орієнтації молоді на здобуття актуальних на ринку праці професій і спеціальностей та відповідний План заходів на 2017-2018 роки.</p> <p>У квітні на базі Чернігівського обласного палацу дітей та юнацтва відбувся ярмарок професій для учнів закладів загальної середньої освіти, де ЗПТО презентовано свої можливості з професійної підготовки молоді, проведено майстер-класи з професій, поширено рекламні буклети.</p> <p>Підвищенню престижності робітничих професій сприяли обласні конкурси фахової майстерності серед учнів ЗПТО. Переможці обласних змагань взяли участь у Всеукраїнських конкурсах, за результатами яких Чернігівщина виборола три II-х місця серед перукарів, флористів, монтажників санітарно-технічних систем та устаткування, IV-те – серед малярів та стала учасником Всеукраїнського конкурсу «WorldSkills Ukraine» в компетенціях «сантехніка та опалення», «кондитерське мистецтво», «облицювальні роботи», «перукарське мистецтво».</p>
Завдання 4. Підвищення якості і конкурентоспроможності вищої освіти		
19.	Створення умов для підвищення якості підготовки фахівців з урахуванням вимог регіонального ринку праці.	<p>Відбувається поступова оптимізація мережі закладів освіти області, на вимогу часу знає коректив спектр напрямів підготовки спеціалістів у закладах вищої та фахової передвищої освіти області.</p> <p>Згідно з Указом Президента України від 04 жовтня 2017 року № 305/2017 Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка став класичним закладом вищої освіти, зберіг статус національного та змінив назву на Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка.</p> <p>Відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» Козелецький технікум ветеринарної медицини Білоцерківського національного аграрного університету, Чернігівське музичне училище ім. Л.М.Ревуцького та Ніжинське училище культури і мистецтв імені Марії</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
20.	Сприяння створенню умов для розвитку здібностей студентів у процесі навчання та участі в науковій роботі.	<p>Заньковецької набули статусу коледжів.</p> <p>Науково-дослідна та інноваційна діяльність студентів здійснюється через залучення їх до науково-дослідних робіт кафедр, участі в наукових конференціях різних рівнів.</p> <p>У закладах вищої освіти склалася певна система роботи, до якої входять наукові гуртки, проблемні дослідницькі групи, студентські наукові товариства.</p> <p>Заходами, що відображають студентську наукову роботу, є участь студентів у Всеукраїнських студентських олімпіадах, Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт, науково-практичних конференціях.</p> <p>Магістри Чернігівського національного технологічного університету взяли участь у міжнародній конференції 2017 IEEE International Young Scientists Forum on Applied Physics and Engineering, яка проходила 16-21 жовтня у Львові.</p> <p>З метою сприяння утвердженню демократичних цінностей та налагодженню міжнаціонального діалогу між молоддю України та Республіки Польщі 16-17 листопада на базі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя відбулась II Міжнародна науково-практична конференція для студентів і молодих науковців на тему: «Європейська інтеграція: історичний досвід та політичні перспективи». Її проведення стало результатом продовження ефективної співпраці Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, виконавчого комітету Ніжинської міської ради та Педагогічного університету в Кракові.</p> <p>07 грудня на базі ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут» відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція «Наука в Україні: тенденції та вектор розвитку», на якій студенти представили результати наукових напрацювань.</p>

5.6. Культура і туризм

Завдання 1. Розвиток культури і мистецтв

1.	Проведення на належному організаційному та творчому рівні культурно-мистецьких заходів з нагоди державних свят, пам'ятних дат, ювілеїв, фестивалів та конкурсів.	<p>Протягом 2017 року проведено ряд культурно-мистецьких заходів, зокрема: День Соборності України; Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту; День пам'яті героїв Крут; День Героїв Небесної Сотні; Міжнародний день рідної мови; Вшанування Героїв Дебальцевого; Вшанування в області у 2017 році подвигу учасників Революції гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні; Творчі звіти районів та міст Чернігова, Ніжина, Прилук, Новгород-Сіверського «Хай повниться піснями Україна»; Відзначення 74-х роковин Корюківської трагедії; XVII Міжнародний фестиваль класичної музики «Сіверські музичні вечори»; Міжнародний фестиваль «Слов'янські театральні зустрічі»; відзначення 100-річчя подій Української революції 1917-1921 років та вшанування пам'яті її учасників; Міжнародний фестиваль мистецтв «Чернігівське відлуння»; інформаційний тур для представників туристичних підприємств України за маршрутом Чернігів – Любеч – Кам'янка – Добрянкa – Олешня; I Міжнародний фестиваль мистецтв «Чорнобильська весна»; Патріотичний культурно-мистецький захід «Перший батальйон Чернігівщини»; Обласний фестиваль-конкурс хореографічного мистецтва «Герпсихора об'єднує»</p>
----	--	--

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		таланти» (до Дня Європи) та інші.
2.	Постановка нових вистав та концертних програм, активізація гастрольно-концертної діяльності.	За 2017 рік репертуар театральних-видовищних підприємств поповнився 62 новими концертними програмами та 19 виставами, серед яких: «Ласий ведмідь і кракатунчик», «Подорож у закулісся», «Степовий вовк», «Загадкова кімната», «Дорога Памела», концерт «Веселі та ліричні історії Одеського дворика», музична вистава для дітей «Казки старої ворони Каггі Карр», «Господиня заїзду», «Безодня», «Чи може сіре стати білим», «Як боги впадуть-безпечно не буде», «Країна казок», «Вій», «Нові пригоди Синбада», «Вертпена історія»; концерти у творчому проєкті «JAZZ куліса». Джаз-бенд «BissQuit», концерт камерного хору ім.Бортнянського «QUEEN XXI», концерт «Кафе бажання», концертна програма «Рідна мова», творчий проєкт «Вокальний абонемент», мюзикл «Красуні FM».
3.	Реалізація обласної цільової довгострокової програми «Мистецька освіта Чернігівщини на 2011-2025рр.», проведення обласних конкурсів і фестивалів серед учнів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів.	Протягом 2017 року проведено 11 обласних конкурсів, в яких взяли участь 255 дитячих колективів та 2154 учні ПСМНЗ. Проведено 2 засідання обласної Ради директорів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів. На виконання обласної цільової довгострокової Програми «Мистецька освіта Чернігівщини» витрачено 13465,6 тис. грн.
4.	Підвищення кваліфікації працівників культури і мистецтв в Чернігівському інституті мистецтв та менеджменту культури Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Проведення семінарських занять для працівників культури.	З початку року підвищили кваліфікацію 459 працівників культурно-мистецької сфери. Проведено два семінари: науково-методичний семінар хореографів у м. Чернігові (відвідало 38 керівників дитячих хореографічних колективів) та семінар-практикум звукорежисерів будинків культури у м. Чернігові (відвідало 26 звукорежисерів).
5.	Підтримка розвитку культурно-мистецьких закладів.	На поповнення бібліотечних фондів та передплату періодичних видань використано 512,3 тис. грн, у тому числі бібліотечні фонди бібліотек обласного підпорядкування поповнились на 2714 примірників книг, 1187 примірників журналів, 262 комплектів газет. На виконання Програми оновлення та розвитку Менського зоологічного парку загальнодержавного значення на 2016-2020 роки протягом звітної періоду з обласного бюджету використано 6 346,6 тис. грн. Протягом 2017 року витрачено коштів обласного бюджету на проведення капітальних ремонтів на об'єктах культури та мистецтв обласного підпорядкування на загальну суму 3 191,8 тис. грн. Крім того з обласного бюджету витрачено 1 646,09 тис. грн на проведення поточних ремонтів приміщень та облаштування пандусів, інженерних мереж, електроустаткування на об'єктах культури та мистецтв обласного підпорядкування. Історичним музеєм ім. В.В.Тарновського на поповнення музейних фондів витрачено 49,7 тис. грн, обласним філармонійним центром фестивалів та концертних програм придбано музичних інструментів та ударної установки на загальну суму 119,4 тис. грн, обласною

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		бібліотекою ім. В.Г.Короленка, обласною бібліотекою для дітей та ОМЦ контролю та технічного нагляду закладів культури і туризму придбано оргтехніки на загальну суму 155,5 тис. грн, обласним методичним центром навчальних закладів культури і мистецтв на придбання світло- та звукової апаратури, витрачено 181,1 тис. грн, Ніжинським академічним українським драматичним театром ім. Коцюбинського придбано професійну та звукову апаратуру на загальну суму 328,4 тис. грн.
Завдання 2. Збереження та облік пам'яток містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва		
6.	Проведення паспортизації об'єктів містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва Чернігівської області.	На державному обліку в області перебуває 310 пам'яток містобудування та архітектури, садово-паркового мистецтва. З них 135-пам'яток національного значення, 175 - пам'яток місцевого значення. Відповідно до укладеного договору від 25.09.2017 року № 78 з Підприємством об'єднання громадян "Науково-дослідний інститут історії архітектури та містобудування" Українського товариства охорони пам'яток історії та культури проведено паспортизацію об'єктів культурної спадщини містобудування та архітектури, розташованих на території Чернігівського, Менського, Ніжинського, Носівського, Ріпкинського, Бахмацького районів Чернігівської області. Користувачів та власників пам'яток поінформовано щодо необхідності виготовлення облікової документації за власні кошти.
Завдання 3. Популяризація туристично-рекреаційного потенціалу Чернігівщини		
7.	Організація та проведення рекламно-інформаційних турів для представників туристичної галузі та ЗМІ.	У 2017 році проведено 6 рекламно-інформаційних турів для українських та іноземних ЗМІ, представників туристичної сфери України та Республіки Білорусь.
8.	Виготовлення довідкової, рекламної та сувенірної продукції з інформацією про туристичний потенціал Чернігівщини.	Видано 8 різновидів презентаційної друкованої продукції про туристичний потенціал області. Розроблено та виготовлено нову серію сувенірної продукції.
9.	Участь у проведенні міжнародних, всеукраїнських та регіональних виставкових заходів.	Туристично-рекреаційний потенціал Чернігівщини був представлений на виставкових та презентаційних заходах, які проходили у Києві, Одесі, Харкові, Львові, Чернігові та Гомелі (Республіка Білорусь).
Завдання 4. Розвиток сільського та фестивального (подієвого) видів туризму		
10.	Проведення семінарів-практикумів у сфері сільського зеленого та інших видів туризму.	Проведено семінар-тренінг «Формування туристичного активу Чернігівської області» (с. Сновянка, Чернігівський район) та семінар з питань ведення підприємницької діяльності на тему «Практичні питання розвитку сільського туризму в Чернігівській області» (с. Андріївка, Чернігівський район).
11.	Забезпечення туристичної складової під час проведення культурно-мистецьких заходів в області.	Туристична складова була представлена на виставці під час чергового засідання Товариства «Чернігівське земляцтво» (м. Київ), наметового містечка «Територія активної молоді» (с. Олешня, Ріпкинський район), фестивалю авторської пісні та свята Івана Купала (с. Олешня, Ріпкинський район), заходів з нагоди 198-ї річниці з дня народження Пантелеймона Куліша.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
5.7. Фізична культура і спорт		
Завдання 1. Виконання планів підготовки провідних спортсменів Чернігівщини до літніх 2017 року Дефлімпійських ігор у м. Самсун (Туреччина), зимових 2018 року Олімпійських і Паралімпійських ігор у м. Пхьончхан (Південна Корея)		
1.	Забезпечення фінансування участі провідних спортсменів області у відбіркових і контрольних змаганнях, передбачених індивідуальними планами підготовки до літніх 2017 року Дефлімпійських та зимових 2018 року Олімпійських і Паралімпійських ігор.	Четверо представників області (Ірина Варвинець, Сергій Семенов, Артем Прима та Артем Тищенко) увійшли до складу національної збірної України для участі в зимових 2018 року Олімпійських та троє (Василь Потапенко, Ігор Рептюх, Дмитро Суярко) в Паралімпійських іграх в місті Пхьончхан (Південна Корея). На проведення навчально-тренувальних зборів і змагань з олімпійських видів спорту фактично використано 3919,4 тис. грн коштів обласного бюджету. Крім того на забезпечення діяльності 2-х обласних шкіл вищої спортивної майстерності з обласного бюджету використано 7683,5 тис. грн коштів загального фонду і 219,1 тис. грн спеціального фонду. Обласною ДЮСШ для інвалідів проведено 19 навчально-тренувальних зборів та 10 спортивних заходів з метою підготовки спортсменів-інвалідів до літніх Дефлімпійських та зимових Паралімпійських ігор.
2.	Придбання провідним спортсменам необхідних предметів екіпіровки, інвентарю і обладнання, медичних, відновлювальних та вітамінних препаратів і технічних засобів відповідно до планів матеріально-технічного забезпечення.	Протягом 2017 року для провідних спортсменів області придбано спортивного інвентарю і обладнання на загальну суму 413 тис.грн., зокрема: 2 найсучасніших ринги для боксу на помості, дві електронні мішені установки для кульової стрільби, пістолет пневматичний найновішої моделі, набір сучасні для кульової стрільби (66,5 тис шт.), інші складові і аксесуари для боксу, боротьби, настільного тенісу, важкої атлетики.
3.	Розв'язання соціально-побутових проблем і створення максимально сприятливих умов для тренувань провідним спортсменам-кандидатам на участь в літніх 2017 року Дефлімпійських та зимових 2018 року Олімпійських і Паралімпійських ігор у м. Пхьончхані (Південна Корея).	Кандидатам на участь в зимових 2018 року Олімпійських іграх в Пхьончхані виділено земельні ділянки в районі с. Олександрівка Чернігівського району. Завдяки придбанню нового якісного інвентарю і обладнання суттєво покращено умови для тренувань провідним спортсменам.
Завдання 2. Створення умов для формування здорового населення		
4.	Виконання заходів «Програми розвитку фізичної культури і спорту в Чернігівській області на період до 2020 року»	На виконання обласної Програми витрачено 9917,7 тис. грн, з яких 800,4 тис. грн. – навчально-тренувальні збори з підготовки до Всеукраїнських і міжнародних змагань, проведення обласних змагань, участь спортсменів у всеукраїнських і міжнародних змаганнях; 9117,3 тис. грн на проведення навчально-тренувальних зборів, чемпіонатів та змагань, забезпечення діяльності та функціонування мережі ДЮСШ, ШВСМ, ЧРЦ "Інваспорт", відділення НОК України в Чернігівській області, ОЦФЗН "Спорт для всіх".
5.	Виконання заходів з реалізації в області у 2017 році Національної стратегії «Рухова	В рамках виконання заходів з реалізації при облдержадміністрації в області у 2017 році Національної стратегії з оздоровчої рухової активності створена Координаційна рада з питань

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	активність – здоровий спосіб життя – здорова нація».	популяризації серед населення оздоровчої рухової активності, засідання якої відбувались згідно з графіком. Затверджено та в основному виконано План заходів з реалізації в області у 2017 році Національної стратегії.
6.	Ремонт інфраструктурних об'єктів ДП «Олімпійський навчально-спортивний центр «Чернігів».	Протягом 2017 року ДП «Олімпійський навчально-спортивний центр «Чернігів» виконано роботи на загальну суму 14,8 млн. гривень. Зокрема, повністю завершено реконструкцію основного і запасного футбольних полів, виконано частину робіт по ремонту приміщення футбольного клубу «Десна».
7.	Будівництво в містах і районах області універсальних ігрових майданчиків зі штучним покриттям для масового використання.	У м. Чернігові введено в експлуатацію першу чергу (футбольне поле зі штучним покриттям, приміщення для суддів, тренерів, роздягальні для спортсменів) споруди «Чернігів Арена» (вул. Кільцева і проспект Миру), завершено будівництво футбольного поля зі штучним покриттям та огорожі спортивного майданчика за місцем проживання (вул. Лютна, 8 а). На будівництво 11 футбольних полів зі штучним покриттям освоєно 8,9 млн грн коштів державного бюджету (бюджетна програма КПКВК 2751320 «Будівництво футбольних полів зі штучним покриттям в регіонах України») Проведено будівництво та закупівлю обладнання для 15 спортивних майданчиків.
8.	Будівництво, реконструкція та переобладнання спортивних об'єктів, у т.ч. в об'єднаних територіальних громадах.	Проведено перший етап реконструкції стадіону «Юність», капітальний ремонт ДЮСШ у м. Сновськ, реконструкцію спортивного комплексу в м. Мена, переобладнання приміщення котельні під спортивну залу «Атлет» для ЗОШ І-ІІІ ст. (Коропський район, с. Криски), реконструйовано під спортивний зал приміщення літнього кінотеатру в м. Н.-Сіверський; збудовано готель, допоміжні приміщення та майданчики на стадіоні «Хімік» (м. Чернігів).
9.	Обладнання тренажерного залу для загальної фізичної підготовки і кімнат для тренерів на базі СДЮШОР з лижного спорту.	Ведеться робота щодо поліпшення умов для тренувань на базі олімпійської підготовки з біатлону в м. Чернігові. Зокрема, була проведена заміна вікон у приміщеннях бази.
10.	Впровадження на базах олімпійської підготовки і діючих спортивних спорудах енергозберігаючих технологій.	У приміщеннях бази олімпійської підготовки з важкої атлетики встановлено енергозберігаючі обігрівачі.
Завдання 3. Удосконалення системи підготовки спортивних резервів і спортсменів високого класу		
11.	Збільшення кількості дітей і підлітків, залучених до систематичних занять фізичною культурою і спортом у спортивних школах, секціях і клубах.	До мережі спортивних закладів області входять 46 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, 2 школи вищої спортивної майстерності, 3 центри фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх» (обласний та 2 міських в м.Чернігові та м.Ніжині), центр інвалідного спорту «Інваспорт», база олімпійської підготовки з біатлону, державний центр олімпійської підготовки з біатлону. Крім того, в області функціонують 119 спортивних клубів, 69 громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування, розвивається 77 видів спорту, з яких 28 олімпійських. Найпопулярнішими видами спорту в області є футбол (займається 6,6 тис.осіб), легка атлетика (3,1 тис.осіб), волейбол (2,4 тис.осіб), стрільба кульова (1,2 тис.осіб), бокс (838 осіб), боротьба

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		дзюдо (806 осіб) і шахи (716 осіб). В регіоні працюють 1906 штатних спортивних працівників, з яких 995 викладачів фізичного виховання навчальних закладів усіх рівнів, 402 тренери-викладачі, 138 працівників спортивних шкіл (без тренерів), 167 працівників спортивних споруд.
12.	Відкриття нових відділень з видів спорту в обласних, міських і районних ДЮСШ, у т.ч. в об'єднаних територіальних громадах.	У дитячих спортивних школах системи освіти додатково відкрито 7 відділень з видів спорту.
13.	Зміцнення матеріально-технічної бази і покращення технічного оснащення обласних шкіл вищої спортивної майстерності.	На забезпечення діяльності 2-х обласних шкіл вищої спортивної майстерності з обласного бюджету використано 7683,5 тис. грн коштів загального і 219,1 тис. грн спеціального фонду.
14.	Виконання робіт з поліпшення умов для тренувань як провідним спортсменам членам збірних команд України, так і учням ДЮСШ і ШВСМ.	Для відділення боксу ДЮСШ «Атлет» і обласної ШВСМ придбано і встановлено новий боксерський ринг, що відповідає міжнародним стандартам.

5.8. Розвиток інформаційного простору

Завдання 1. Сприяння зміцненню інформаційної сфери області

1.	Реалізація проекту «Школа молодого журналіста». Проведення семінарів, засідань за «круглим столом», інших заходів з метою підвищення професійного рівня журналістів.	Департаментом інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації у взаємодії з інститутами громадянського суспільства забезпечено реалізацію проекту «Школа молодого журналіста» для студентів та молодих працівників ЗМІ, спрямованого на популяризацію професії журналіста, заохочення молоді до журналістської діяльності, формування сприятливих умов для зміцнення кадрового потенціалу місцевих ЗМІ. Для групи з 20 учасників проведено цикл теоретичних та практичних тренінгів з базових журналістських компетенцій. У грудні 2017 року проведено медіа-навчання для представників ЗМІ області з актуальних питань співробітництва України з НАТО «Як писати якісні журналістські матеріали про НАТО та європейські інституції». Сприяння ГО «Асоціація регіональних засобів масової інформації» у втілено проект «Медіа менеджмент: від комунальної газети до успішного медіа» за підтримки Фонду розвитку ЗМІ Посольства США в Україні.
2.	Проведення форуму працівників ЗМІ з нагоди Дня журналіста.	7 червня 2017 року з нагоди Дня журналіста спільно з обласною організацією Національної спілки журналістів України, Чернігівською «Професійною спілкою працівників мас-медіа міста Чернігова» Всеукраїнської професійної спілки «Незалежна медіа-профспілка України» та ГО «Асоціація регіональних ЗМІ» проведено відкритий форум медійників Чернігівщини, в якому взяли участь понад 100 журналістів з різних видань області. Під час заходу, зокрема, відбулося спілкування працівників медіа-сфери з головою Чернігівської

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>облдержадміністрації та головою Чернігівської облради, обмін досвідом з групою журналістів видання «The Florida Times-Union» (м. Джексонвіль, США), оголошення результатів та нагородження переможців конкурсу журналістських робіт серед медійників Чернігівщини «МедіаЧе». На конкурс «МедіаЧе» цього року подано 42 роботи, визначено 12 фіналістів та 5 переможців у номінаціях: «Чернігівщина патріотична», «Децентралізація на Чернігівщині», «Чернігівщина економічна», «Молодь Чернігівщини», «Чернігівщина он-лайн».</p>
<p>Завдання 2. Забезпечення відкритості у діяльності органів влади, створення умов для реалізації на території області державної інформаційної політики та забезпечення інформаційних потреб населення</p>		
3.	<p>Реалізація обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016-2020 роки.</p>	<p>Проводилися тренінги, семінари та інші заходи, спрямовані на розвиток професійних компетенцій працівників органів державної влади і місцевого самоврядування, відповідальних за зв'язки з громадськістю.</p> <p>З метою поширення суспільно корисної інформації здійснювалося замовлення та розміщення соціальної реклами.</p> <p>Забезпечено надання організаційної, інформаційної та методичної підтримки редакціям комунальних друкованих ЗМІ в процесі їх роздержавлення, у тому числі в рамках спільних з ГО «Асоціація регіональних ЗМІ» заходів.</p> <p>Надано фінансову підтримку друкованим виданням, за рахунок якої покриваються їхні витрати на поліграфічні послуги (фактично профінансовано):</p> <ul style="list-style-type: none"> - науковому журналу «Сіверянський літопис — 90 тис. грн (вийшло 6 номерів (№№ 1–2 у спареному вигляді) загальним накладом 1500 примірників); - літературному журналу «Літературний Чернігів» — 60 тис. грн (4 номери загальним накладом 1200 примірників). <p>Забезпечено висвітлення діяльності облдержадміністрації та обласної ради в обласних та районних друкованих ЗМІ області (94 публікації у 25 ЗМІ), в теле- та радіоефірі філії ПАТ «НСТУ» «Чернігівська регіональна дирекція» (72 сюжети та оголошення у телеефірі, 123 – в радіоефірі), в телеефірах філії ПАТ «НСТУ» «Новгород-Сіверська регіональна дирекція «Сіверська» (13 сюжетів), КП «ТК «Прилуки» (12 сюжетів), ДКП «ТРК «Ніжинське телебачення» (42 сюжети).</p>
4.	<p>Проведення засідань прес-клубу «Ділове слово» та тематичних прес-брифінгів в облдержадміністрації.</p>	<p>У 2017 році проведено 45 тематичних прес-брифінгів та 6 прес-конференцій керівництва облдержадміністрації та її структурних підрозділів, установ та організацій. Висвітлено питання безоплатної вторинної правової допомоги, екології, реформування стаціонарної медицини, ремонту автомобільних доріг, зовнішнього незалежного оцінювання та вступної кампанії, підвищення пенсійних виплат, діяльності місцевої влади та громадських організацій в інтересах дітей тощо.</p> <p>Медіа-заходи супроводжувалися презентаціями, забезпечувалась їх пряма трансляція, за їх результатами відбувалася розсилка новин у місцеві ЗМІ.</p>
5.	<p>Організація висвітлення діяльності облдержадміністрації у засобах масової</p>	<p>На офіційному веб-сайті облдержадміністрації, а також сторінці Чернігівської облдержадміністрації в мережі Facebook (з коментарями керівництва облдержадміністрації та експертів,</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	інформації області.	інфографіками, фото- та відеоматеріалами). Крім того, розсилка новин здійснювалася на місцеві ЗМІ: телерадіокампанії області, друковані ЗМІ, Інтернет-ресурси.
6.	<p>Координація діяльності інформаційних служб райдержадміністрацій, виконавчих комітетів міських рад, територіальних органів центральних органів виконавчої влади.</p> <p>Проведення семінарів, засідань за «круглим столом», інших заходів з метою підвищення професійного рівня осіб, відповідальних за зв'язки з громадськістю.</p>	<p>У 2017 році проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - семінар з представниками органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, закладів освіти та культури Козелецького району «Загальні поради щодо підготовки інформаційних повідомлень та взаємодії зі ЗМІ» (7 квітня); - семінар з представниками структурних підрозділів ОДА «Підготовка і розміщення інформаційних матеріалів на офіційному веб-сайті облдержадміністрації» (19 квітня); - дистанційне навчання з питань ведення офіційних веб-сайтів, щоденного інформування, впровадження соціальної реклами для спеціалістів відділів (секторів) інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю РДА та МВК (19 жовтня). <p>Розпочато тісну співпрацю в цьому напрямку з об'єднаними територіальними громадами. 14 вересня відбувся навчальний семінар для спеціалістів, відповідальних за інформаційну діяльність в ОТГ. Здійснювалося постійне взаємоінформування та консультування, надавалася допомога у створенні та веденні офіційних веб-сайтів ОТГ.</p> <p>Взято участь у тематичних короткострокових семінарах Чернігівського ЦППК з представниками райдержадміністрацій, районних та сільських рад з питань, пов'язаних зі взаємодією зі ЗМІ та громадськістю.</p> <p>Забезпечено реалізацію на території області загальнодержавних інформаційних кампаній, розміщення соціальної реклами.</p> <p>За потреби надавалися консультації задля забезпечення більш ефективної реалізації державної інформаційної політики, взаємодії зі ЗМІ, підготовки інформаційних матеріалів.</p>
7.	Виготовлення та розміщення соціальної реклами.	<p>У 2017 році на території області здійснено реалізацію низки інформаційних кампаній з поширення соціальної реклами. Зокрема, у населених пунктах області розміщено біл-борди та сіті-лайти до Дня Соборності України, Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, Дня пам'яті та примирення та Дня Перемоги, Дня Конституції України, Дня кримськотатарського прапора, Дня Незалежності України, Дня захисника України, Дня пам'яті жертв голодоморів, Дня Гідності та Свободи, присвячені діячам Української Революції 1917-1921 років, а також у рамках інформаційних кампаній, зокрема: «1096 днів опору Криму російській окупації», «Без віз», «1944 Вкрадене дитинство», «Два прапори — єдина країна», «Я маю право», щодо важливості вивчення англійської мови, у зв'язку з 80-ми роковинами Великого терору – масових політичних репресій 1937-1938 років, про проведення реформ у галузі охорони здоров'я.</p> <p>Крім того, виготовлено та розміщено соціальну рекламу інформкампаній «Інклюзивна освіта – єднаємо українців з дитинства» та «16 днів проти насильства». Забезпечено друк та розміщення соціальної реклами за результатами звернень громадських організацій. Так, розміщено біл-борди в рамках обласної патріотичної акції «Мій Крим», інформкампаній до Міжнародного дня</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>боротьби з корупцією, до 80-річчя від дня народження В'ячеслава Чорновола, на підтримку Руху захисту української мови.</p> <p>Усього у 2017 році на території області розміщено 2000+ площин біл-бордів (з них 100 площин (5 %) – за ініціативи ІГС) та 500+ сіті-лайтів із соціальною рекламою. У 2017 році до реалізації інформаційних кампаній шляхом розміщення соціальної реклами на біл-бордах та сіті-лайтах уперше залучались новостворені ОТГ області.</p> <p>Забезпечено виготовлення та поширення 10 000+ плакатів та листівок у рамках інформаційно-роз'яснювальних кампаній щодо підтримки Руху захисту української мови, запровадження безвізового режиму з ЄС тощо.</p> <p>На виготовлення соціальної реклами в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016-2020 роки використано 50 тис. гривень.</p> <p>В Інтернет-виданнях та ефірах телерадіокомпаній області демонструвалася наступна соціальна реклама: до 99-річчя бою під Крутами, Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні, Дня Європи, Дня Прапора, Дня підприємця, Дня захисника України, 100-річчя Української революції, Міжнародного дня осіб з інвалідністю, Дня вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, стосовно ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, тарифної децентралізації, медичних послуг для учасників АТО, на підтримку судової реформи в Україні, безвізового режиму, інклюзивної освіти, енергоменеджменту тощо.</p>
8.	Забезпечення сурдоперекладу інформаційних передач Чернігівської ОДТРК.	Сурдоперекладом супроводжуються щоденні випуски новин у телеєфірі філії НСТУ «Чернігівська регіональна дирекція». Оплата послуг сурдоперекладачів здійснюється за кошти обласного бюджету в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016–2020 роки. За 2017 рік профінансовано 25,0 тис. грн, забезпечено сурдопереклад 6840 хвилин мовлення.
Завдання 3. Популяризація книжкової продукції Чернігівщини та збагачення її асортименту		
9.	Забезпечення видання суспільно значущих творів місцевих авторів, їх розповсюдження серед бібліотек області та поширення іншими шляхами.	<p>У рамках Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016-2020 роки здійснюються заходи з випуску книг місцевих авторів (відповідно до рішень комісії з питань підтримки місцевого книговидання, що діє при облдержадміністрації).</p> <p>За результатами конкурсу рукописів місцевих авторів видано 11 книг загальним накладом 2700 примірників: літературно-художні видання «Час плоду», «Книга радості», «Петрусь, пес Тимоха і Кошійко з липового сучка», «Солодкий смак гіркоти», «Подвійний хронотоп», «Стріла», «Вдома, в школі і в дворі», «Проникнення», «Долі конем не об'їдеш», «У минуле навпростець, або Невеличкі казочки про старовинне місто на Десні» та наукове – «Парафіяльний літопис церкви Різдва Пресвятої Богородиці с. Ксьонзівки Чернігівської єпархії (1867-1915)».</p> <p>Виготовлення 8 з названих видань здійснювалося з використанням системи електронних закупівель «Prozorro», що дозволило зменшити витрати на 19% від запланованих.</p> <p>Завдяки економії коштів видано ще 5 суспільно значущих книг загальним накладом 1040 примірників. Зокрема збірку нарисів «На палаючому Сході» (500 примірників), присвячену</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		жителям Чернігівщини – учасникам бойових дій на сході України, дві науково-популярні роботи чернігівських істориків, які в доступній формі оповідають про трагічні сторінки історії України: «Колективізація та Голодомор 1932–1933 років на Чернігівщині: забуттю і прощенню не підлягає» та «Великий терор на Чернігівщині (20–30-ті роки ХХ століття)».
10.	Представлення книжкової продукції Чернігівщини на виставкових заходах різного рівня.	Кошти на участь у виставкових заходах у 2017 році у рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної та видавничої сфер Чернігівщини на 2016-2020 роки в обласному бюджеті не передбачені. Разом з тим, місцеві видавці, видавничі організації та творчі спілки письменників регулярно інформуються про заплановані в Україні виставкові заходи загальнонаціонального та міжнародного рівня, за потреби їм надається необхідна методична допомога.
5.9. Розвиток громадянського суспільства		
Завдання 1. Забезпечення тісної взаємодії між органами виконавчої влади області та інститутами громадянського суспільства		
1.	Реалізація обласної Програми сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства на 2016—2020 роки «Чернігівська громада».	У рамках реалізації Програми сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства на 2016-2020 роки «Чернігівська громада» протягом 2017 року забезпечено: - роботу ініціативної групи з підготовки установчих зборів з формування нового складу Громадської ради при облдержадміністрації; - проведення установчих зборів з формування нового складу Громадської ради при облдержадміністрації (23 лютого 2017 року); - роботу Громадської ради при облдержадміністрації; - програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, на 2018 рік та формування рейтингу його учасників, а також здійснення моніторингу виконання інститутами громадянського суспільства програм (проектів, заходів) у 2017 році; - надання організаційної та інформаційної підтримки інститутам громадянського суспільства у проведенні заходів.
2.	Забезпечення формування нового складу Громадської ради при облдержадміністрації. Підтримка роботи Громадської ради, інших консультативно-дорадчих органів.	У 2017 році забезпечено формування нового складу та роботу Громадської ради при облдержадміністрації. 23 лютого на установчих зборах інститутів громадянського суспільства обрано склад Громадської ради (71 особа). Станом на 1 січня 2018 року Громадська рада налічує 66 представників ІГС. Відбулось 5 засідань Громадської ради, на яких обрано голову та першого заступника голови ради, голів комітетів, схвалено Положення, затверджено бланк ради та Регламент роботи. Крім того, розглянуто пропозицію щодо створення робочої групи при постійній комісії обласної ради з питань охорони здоров'я, соціального захисту населення та у справах учасників АТО для сприяння вирішенню питань, пов'язаних з протитуберкульозним відділенням Обласної психоневрологічної лікарні; обговорено ініціативу стосовно переведення з державної до комунальної власності територіальних громад області енергетичних мереж, що розташовані в

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>межах населених пунктів області; розглянуто питання реалізації в області медичної реформи, поновлення виробництва препаратів крові на КЗ «Чернігівська обласна станція переливання крові», надання Концерну РРТ ліцензії провайдера цифрового мовлення, поновлення діяльності робочої групи з моніторингу діяльності та підготовки пропозицій щодо подальшого функціонування комунального закладу «Регіональний ландшафтний парк «Ялівщина» Чернігівської обласної ради та інші питання.</p> <p>Громадська рада ініціювала проведення облдержадміністрацією конкурсу на посаду директора комунального підприємства «Обласний молодіжний центр», внесення змін до обласних програм з національно-патріотичного виховання на 2017-2020 роки та «Молодь Чернігівщини» на 2018-2020 роки», напрацювала пропозиції щодо посилення участі Громадської ради в розробленні обласних програм, контролі за їх виконанням.</p> <p>Упродовж 2017 року Громадська рада провела дев'ять засідань за «круглим столом», під час яких розглянуто ряд питань, зокрема щодо запровадження ринку землі, реалізації медичної реформи, забезпечення хворих компонентами та препаратами крові на Чернігівщині, якості питної води, розробки проекту реконструкції парку ім. Коцюбинського в м. Чернігові тощо.</p> <p>Спільно з депутатами обласної ради члени Громадської ради працювали над питаннями підготовки номінаційного досьє для включення культурної спадщини Чернігівщини до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.</p> <p>Організовано дві зустрічі голови облдержадміністрації з членами Громадської ради (10 березня, 15 вересня) для налагодження співпраці облдержадміністрації та Громадської ради, обговорення актуальних питань розвитку області.</p> <p>Забезпечено роботу Координаційної ради з питань сприяння розвитку громадянського суспільства при ОДА. Відбулося три засідання Координаційної ради (21 березня, 26 червня та 14 грудня). Крім того, Координаційна рада сприяла проведенню обласного форуму «Створення безбар'єрного середовища на Чернігівщині за міжнародними стандартами».</p> <p>За ініціативою членів Координаційної ради розпочато розробку програми з надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів. До складу відповідної робочої групи увійшли представники органів державної влади, місцевого самоврядування, а також 13 громадських організацій області.</p>
Завдання 2. Сприяння діяльності інститутам громадянського суспільства області		
3.	Проведення конкурсу програм (проектів, заходів) для інститутів громадянського суспільства області, сприяння у реалізації громадських проектів.	<p>У 2017 році реалізовано 5 проектів ІГС – переможців конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених ІГС, на виконання (реалізацію) яких надана фінансова підтримка з обласного бюджету, на загальну суму 73,7 тис. гривень.</p> <p>Проведено конкурс з визначення програм (проектів, заходів), розроблених ІГС, на виконання (реалізацію) яких надаватиметься фінансова підтримка з обласного бюджету в 2018 році. Всього прийнято 8 конкурсних пропозицій від 7 ІГС.</p> <p>Переможців визначить конкурсна комісія, засідання якої заплановано на III декаду січня</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		2018 року. У відповідь на звернення ІГС прийнято рішення про збільшення граничного обсягу коштів на один проект – з 16 до 25 тисяч гривень.
4.	Сприяння поширенню в області меценатства та волонтерського руху. Проведення щорічного обласного конкурсу «Благодійник року» імені меценатів Тарновських.	Протягом 2017 року надано сприяння об'єднанням громадян у проведенні заходів (організація презентацій, семінарів, інших публічних акцій). Інформація про їх діяльність, проекти соціального спрямування поширювалась у ЗМІ та Інтернет-просторі області.
5.	Сприяння інститутам громадянського суспільства у проведенні громадських моніторингів, здійсненні громадських та антикорупційних експертиз. Залучення експертів від інститутів громадянського суспільства при розробці суспільно важливих актів.	Від Антикорупційної Громадської Спілки «Совість» надійшов запит від 10 квітня 2017 року щодо проведення громадської експертизи діяльності Чернігівської облдержадміністрації, її структурних підрозділів та їх посадових осіб під час реалізації розпорядження голови облдержадміністрації від 05.05.2016 № 245 «Порядок розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання» в період з 01.06.2016 по 01.04.2017. ГО «Совість» надано матеріали для проведення громадської експертизи. 7 липня 2017 року облдержадміністрація отримала від Антикорупційної Громадської Спілки «СОВІСТЬ» експертні пропозиції. За результатами їх розгляду облдержадміністрацією розроблено відповідний План заходів. 5 жовтня 2017 року за участю представника Антикорупційної Громадської Спілки «СОВІСТЬ» експертні пропозиції розглянуто на розширеному засіданні Колегії облдержадміністрації. Матеріали громадської експертизи розміщено на веб-сайті облдержадміністрації в рубриці «Консультації з громадськістю» та на урядовому веб-сайті «Громадянське суспільство і влада».
6.	Надання інформаційної підтримки інститутам громадянського суспільства.	У 2017 році Департаментом надано підтримку (інформаційну, сприяння в реалізації проектів) наступним інститутам громадянського суспільства: благодійній організації «Чернігівське відділення благодійної організації «Всеукраїнська Мережа людей, які живуть з ВІЛ/СНІД», ГО «Асоціація регіональних засобів масової інформації», ГО «Чернігівський громадський комітет захисту прав людини», Всеукраїнській громадській організації «Зробимо Україну чистою!», ГО «Громадський інформаційний простір», ГО «Щит 41», обласній організації ветеранів України, обласній ветеранській організації Асоціації ветеранів МВС України, обласному відділенню Української спілки в'язнів-жертв нацизму (УСВЖН), обласному відділенню УСВА (воїнів-інтернаціоналістів), Центру прогресивної молоді «Апельсин», ГО «Єдина родина Чернігівщини», ГО «Центр медико-соціальної і фізичної реабілітації інвалідів з вадами фізичного розвитку «ІНТЕГРАЦІЯ», Чернігівському міському громадському об'єднанню інвалідів «ШАНС», ГО «Чернігівська Дія».

6. Природокористування та безпека життєдіяльності людини

6.1. Використання природних ресурсів

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
Завдання 1. Підвищення ефективності використання водних ресурсів		
1.	Забезпечення експлуатації між-господарських державних меліоративних систем.	Упродовж звітнього періоду державними експлуатаційними водогосподарськими організаціями Деснянського БУВР забезпечено водовідведення та підготовлено до сільськогосподарських робіт осушувані землі, що обслуговуються міжгосподарським державними меліоративними системами на площі 269,0 тис. га.
2.	Забезпечення державного управління водними ресурсами і проведення моніторингу вод.	За 2017 рік водогосподарськими організаціями Деснянського БУВР забезпечено виконання спостережень за гідрохімічними та радіологічними показниками на 13 водних об'єктах по 20 створах. Проведено 5238 вимірювань показників якості поверхневих вод. Аналіз якісного стану поверхневих вод засвідчив, що значних змін у гідрохімічному стані контрольованих поверхневих водних об'єктах порівняно з відповідним періодом попередніх років не відбувалось.
Завдання 2. Ефективне використання лісових ресурсів, поліпшення якісного складу лісів		
3.	Поліпшення стану та якісного складу лісів.	Рубки формування і оздоровлення проведено на площі 14,5 тис. га.
4.	Відтворення лісів на землях лісового фонду (зокрема на площах суцільних рубок).	Відтворення лісів проведено на площі 2,8 тис. га. (у т.ч. 103,6 га – захисні лісові насадження), із них 2464,1 га – посадка лісових насаджень, 344,3 га – природне поновлення.
5.	Використання лісосічних відходів, відходів деревообробки та лісопиляння (в т.ч. тирси) для виробництва альтернативних видів палива.	Реалізовано 18,2 тис. куб. метрів тирси для виробництва альтернативних видів палива.
6.	Упорядкування заготівлі лісових ресурсів місцевого значення.	Розпорядженням голови облдержадміністрації від 07.12.2016 № 744 «Про встановлення лімітів використання лісових ресурсів при заготівлі другорядних лісових матеріалів та здійсненні побічних лісових користувань на 2017 рік» встановлено ліміти використання лісових ресурсів при заготівлі другорядних лісових матеріалів та здійсненні побічних лісових користувань.
Завдання 3. Раціональне використання земельних ресурсів		
7.	Проведення робіт з оновлення нормативної грошової оцінки земель населених пунктів та розробки нормативної грошової оцінки земельних ділянок за межами населених пунктів.	Оновлення нормативної грошової оцінки затверджена по 27 населених пунктах. Розроблена технічна документація з нормативної грошової оцінки земельних ділянок за межами населених пунктів на площі 25,6 тис. га.
6.2. Охорона навколишнього природного середовища та техногенна безпека		
Завдання 1. Зменшення негативного впливу на довкілля, збереження і відтворення природного різноманіття		
1.	Утилізація та знешкодження непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин на території області.	Протягом 2017 року заходи не проводилися через відсутність фінансування.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
2.	Знешкодження рідких токсичних відходів, що розміщені в ставках-накопичувачах.	Протягом 2017 року заходи не проводилися через відсутність фінансування.
3.	Впровадження систем роздільного збирання відходів.	У 2017 році облаштовано 33 майданчики для роздільного збору твердих побутових відходів у 11 населених пунктах Менського району на суму 189,9 тис. грн
4.	Будівництво (реконструкція) полігонів для захоронення твердих побутових відходів.	У 2017 році будівництво (реконструкція) полігонів твердих побутових відходів за кошти обласного фонду ОНПС не проводилось.
5.	Будівництво нових чи реконструкція існуючих об'єктів водовідведення та очисних споруд.	<p>Станом на 01.01.2018 виконано наступні природоохоронні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - будівництво каналізаційної насосної станції в смт Варва; реконструкція КНС в с.Наумівка Корюківського району, смт Сосниця та дитсадок «Сонечко» в м.Семенівка; - реконструкція очисних споруд в м.Ічня, смт Куликівка, смт Ладан Прилуцького району, комунального закладу «Коропська центральна районна лікарня» смт Короп, с.Снов`янка Чернігівського району, а також біологічних ставків очисних споруд КП «Ніжинське управління водопровідно-каналізаційного господарства» в с. Ніжинське Ніжинського району; - будівництво каналізаційних мереж у центральній частині смт Любеч Ріпкинського району та реконструкція мережі водовідведення від житлових будинків по вул. Корчагінська в смт Ріпки; - придбання комплекту системи аерації на каналізаційних очисних спорудах м.Прилуки, а також придбання насосів для заміни зношених на КНС №1 та №2 в м.Борзна та м. Прилуки; - заміна насосного обладнання на Головній каналізаційній насосній станції «Синяківська» та «Остер», а також зношеного та застарілого обладнання системи аерації аеротенків біологічної очистки стічних вод очисних споруд КП «Ніжинське управління водопровідно-каналізаційного господарства». <p>Всього виконано робіт на загальну суму 12433,67 тис. грн, що становить 89,2% від передбачених переліком видатків Фонду ОНПС на 2017 рік.</p>
6.	Проведення ліквідаційного санітарно-технічного тампонажу недіючих артезіанських свердловин.	Станом на 01.01.2018 здійснено тампонаж 60 недіючих артезіанських свердловин в Бахмацькому, Куликівському, Ніжинському, Прилуцькому, Срібнянському та Талалаївському районах на загальну суму 3214,3 тис. грн, що складає 100 % від запланованих на 2017 рік.
7.	Запровадження системи природоохоронних заходів збереження біо- та ландшафтного різноманіття.	<p>У 2017 році за кошти обласного Фонду ОНПС виконано природоохоронні заходи на загальну суму 1960,9 тис. грн, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розроблено проекти землеустрою щодо організації і встановлення меж територій природно-заповідного фонду; - виготовлено інформаційні знаки на об'єкти природно-заповідного фонду; - розроблено та облаштовано екологічні стежки на об'єктах природно-заповідного фонду (РЛП «Ніжинський» та «Ялівщина», гідрологічний заказник місцевого значення «Нижній Болгач» Ріпкинського району); - складено перелік та розроблено положення про регіонально-рідкісні види рослин Чернігівської області.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
8.	Розширення площі природно-заповідного фонду.	У 2017 році створено 3 об'єкти природно-заповідного фонду, Ботанічні пам'ятки природи місцевого значення «Вікові дерева бувшої садиби Г.М.Глібова» площею 0,31 га та «Сосна Василя Ялоцького» площею 0,01 га у м. Чернігові та ботанічний заказник місцевого значення «Липовий Яр» площею 74,7 га на території Варвинського району.
Завдання 2. Забезпечення захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, надання допомоги у разі виникнення надзвичайних ситуацій		
9.	Проведення профілактичної роботи з попередження виникнення пожеж, випадків загибелі та травмування людей на них.	<p>З метою зменшення кількості пожеж, випадків загибелі та травмування людей на них, мінімізації економічних збитків від пожеж, формування громадянського світогляду та громадської позиції підростаючого покоління у сфері пожежної безпеки, формування у дітей культури поведінки з вогнем, залучення їх до дій, спрямованих на попередження пожеж, навчання діам при виникненні пожежі Управлінням ДСНС України в Чернігівській області та підпорядкованими підрозділами проводився ряд заходів. Питання профілактики пожеж, надзвичайних подій за участю фахівців підрозділів Управління 233 рази розглядалися на загальних зборах мешканців населених пунктів. Це питання було висвітлено у загальнонаціональних (98 матеріалів) та регіональних (1174) виданнях. Проводилась профілактична робота, направлена на підвищення рівня обізнаності дітей з питань безпечної поведінки, фахівці Управління проводили зустрічі як с дітьми, так і з їх батьками (2541 зустріч).</p> <p>У травні 2017 року у професійно-технічних, загальноосвітніх та дошкільних закладах області проведено "Тижні знань з основ безпеки життєдіяльності". Проведено заходи пізнавальної громадської акції "Запобігти. Врятувати. Допомогти."</p> <p>У 2017 році відпрацьовано 1548 населених пунктів. Рятувальниками проведено понад 6,0 тис. виступів у трудових колективах.</p> <p>Ініційовано виготовлення та розповсюдження 325 видів наочних матеріалів соціальної реклами з питань безпеки життєдіяльності, у тому числі шляхом нанесення попереджувальних текстів на пакувальну продукцію, етикетки товарів, розрахункові книжки за побутові послуги, загальним тиражем 164,1 тис. примірників і вручено громадянам під час профілактичних відпрацювань населених пунктів.</p>
10.	Планування і реалізація заходів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій.	<p>Протягом 2017 року проведено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 23 лютого проведено командно-штабні навчання з органами управління та силами ланок функціональних та територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівської області щодо виконання завдання під час пропуску весняного льодоходу та повені; - 23-24 лютого проведено командно-штабне навчання з органами управління та сил ланок територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій Ріпкинського району у період загрози та виникнення весняної повені; - 23-24 березня проведено командно-штабне навчання з органами управління та сил ланок територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій Чернігівського району у період загрози та виникнення пожеж у лісових масивах та на торфовищах;

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>- 13-14 квітня проведено командно-штабне навчання з органами управління та сил ланок територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій Новгород-Сіверського району (міста) у період загрози виникнення буревію та сильної зливи.</p> <p>- 14 вересня організовано та проведено штабні тренування з органами управління та силами цивільного захисту ланок територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту (із залученням органів з евакуації) щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації у разі виникнення аварії на хімічно небезпечному об'єкті;</p> <p>- 5 жовтня організовано та проведено командно-штабні навчання з органами управління та силами цивільного захисту ланок територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту (із залученням органів з евакуації) щодо виконання завдань у складних умовах осінньо-зимового періоду;</p> <p>- 26 жовтня проведено тренування органів управління та сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту Чернігівської області та її ланок Ічнянського і Прилуцького районів у разі виникнення надзвичайної ситуації на території військової частини з практичним відпрацюванням заходів щодо оповіщення, евакуації населення та забезпечення громадської безпеки в евакуйованих населених пунктах;</p> <p>- 2 листопада проведено командно-штабне навчання з органами управління та сил ланок територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту населення і територій Носівського району під час ліквідації аварії на залізничному транспорті.</p> <p>У січні-лютому здійснювалися організаційні заходи щодо забезпечення сталого функціонування систем житлово-комунального господарства та об'єктів енергетичного комплексу в зимових умовах та недопущення порушення нормальних умов життєдіяльності населення області.</p> <p>Протягом 2017 році підготовлено і проведено 10 засідань обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, на яких розглянуто 28 питань, та 4 засідання регіональної Ради з питань безпечної життєдіяльності населення, на яких розглянуто 15 питань</p>
11.	Створення регіонального, місцевих і об'єктових резервів матеріально-технічних ресурсів для ліквідації надзвичайних ситуацій і їх наслідків.	Усього протягом 2017 року було накопичено резервів матеріальних цінностей на суму 11,7 млн грн, з них: до регіонального – на суму 655,1 тис. грн, до місцевого – 767,1 тис. грн, до об'єктового – на суму 10,3 млн гривень.
12.	Підтримання в постійній готовності обласної системи оповіщення.	Для доведення до населення інформації про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій в Чернігівській області існує загальнодержавна система централізованого оповіщення "Сигнал-У", регіональна автоматизована система централізованого оповіщення «Сигнал-ВО» та спеціальна система «Сигнал-Д». <p>Для підтримання постійної готовності системи оповіщення регулярно проводяться: щоденні, щомісячні, комплексні, вибіркові та позапланові перевірки технічного стану засобів оповіщення і зв'язку цивільного захисту міст та районів області.</p>

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>На протязі 2017 року проведено 365 щоденних, 12 щомісячних, 3 вибіркових та 2 позапланові технічні перевірки системи оповіщення, 1 контрольний сигнал Державної служби України з надзвичайних ситуацій доведено до керівного складу міст та районів області, 24 учбово-тренувальних сигналів та 1 контрольний сигнал по системі "Габардин", передані 3 контрольні сигнали Чернігівської обласної державної адміністрації для керівного складу міст та районів області, передано 51 штормове попередження в райони.</p> <p>Випадків відказів апаратури оповіщення та несанкціонованого запуску засобів оповіщення в Чернігівській області не зареєстровано.</p> <p>6-17 листопада 2017 року проводилась річна комплексна технічна перевірка загальнодержавної та регіональної автоматизованих систем централізованого оповіщення з міського та позаміського пунктів управління начальника цивільного захисту.</p>
13.	Утримання в постійній готовності до використання за призначенням захисних споруд.	<p>Протягом 2017 року проведено перевірку всіх існуючих комплексних об'єктів колективного захисту населення (640) у т.ч. 156 сховищ та 484 протирадіаційні укриття.</p> <p>Для укриття населення області від деяких факторів небезпеки, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування визначені 194613 споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів.</p>
7. Децентралізація влади. Добровільне об'єднання територіальних громад		
Завдання 1. Організаційна підтримка та інформаційно-просвітницьке сприяння добровільному об'єднанню територіальних громад		
1.	Забезпечення донесення об'єктивної інформації до населення про переваги добровільного об'єднання територіальних громад.	<p>Інформація стосовно децентралізації систематично оприлюднюється на веб-сайті облдержадміністрації.</p> <p>До широкого інформування населення щодо децентралізації, переваг добровільного об'єднання територіальних громад залучені і телерадіоорганізації області. Так, в ефірах філії Національної телекомпанії України «Чернігівська регіональна дирекція, КП ТРА «Новий Чернігів» транслювались інформаційні сюжети та тематичні передачі про об'єднання територіальних громад, децентралізацію влади та реформування місцевого самоврядування.</p> <p>В друкованих засобах масової інформації області протягом 2017 року розміщено 550 статей, що стосувались ключових питань децентралізації, адміністративно-територіальної реформи та добровільного об'єднання територіальних громад.</p>
2.	Організаційно-методична підтримка місцевих рад в процесі добровільного об'єднання територіальних громад.	Облдержадміністрацією надаються органам місцевого самоврядування консультації щодо умов та порядку добровільного об'єднання територіальних громад, роз'яснення щодо змін у законодавстві з цього питання.
3.	Розгляд проектів рішень місцевих рад щодо добровільного об'єднання територіальних громад та підготовка висновків про їх	Розпорядженнями голови облдержадміністрації затверджено 18 висновків обласної державної адміністрації щодо відповідності Конституції та законам України проектів рішень місцевих рад про добровільне об'єднання територіальних громад.

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
	відповідність Конституції та законам України.	
Завдання 2. Організаційно-інформаційна підтримка об'єднаних територіальних громад		
4.	Надання організаційно-методологічної, практичної допомоги новоствореним об'єднаним громадам з питань формування бюджетного процесу.	Облдерадміністрацією постійно надається органам місцевого самоврядування методична та консультативна допомога з питань особливостей формування бюджетів об'єднаних територіальних громад, а також щодо реалізації повноважень у бюджетно-фінансовій сфері, з питань соціального захисту населення. В рамках надання методичної допомоги об'єднаним територіальним громадам області у 2017 році доведено інформацію про особливості складання проектів місцевих бюджетів на 2018 рік та прогноз на 2019-2020 роки, розрахункові обсяги міжбюджетних трансфертів на рік.
5.	Розгляд проектних заявок на проекти, які фінансуватимуться за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад та підготовка відповідних висновків.	У 2017 році за результатом розгляду документів облдержадміністрацією погоджено 91 проектну заявку на проекти, що фінансувалися за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад, підготовлено відповідні листи ОДА. Проектні заявки переважно стосувалися покращення стану об'єктів соціальної інфраструктури, які знаходяться на території ОТГ, зокрема капітальний ремонт, утеплення загальноосвітніх навчальних закладів, адміністративних будівель, ремонт, реконструкцію дошкільних навчальних закладів та будинків культури, капітальний ремонт автомобільних доріг комунальної власності, будівництво вуличного освітлення, придбання шкільних автобусів, спецтехніки та обладнання для комунальних підприємств, інше.
6.	Організація навчання працівників виконавчих комітетів об'єднаних громад області.	29.03.2017 тему реформування місцевого самоврядування, вдосконалення відповідної законодавчої бази, розвиток об'єднаних територіальних громад обговорено на засіданні в рамках реалізації проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні», за участю голів місцевих рад об'єднаних територіальних громад. 14.06.2017 для голів об'єднаних територіальних громад області проведено практичний семінар та відео-нарада за участю представників Мінрегіону «Актуальні питання підготовки проектів, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку та субвенції на розвиток інфраструктури об'єднаних територіальних громад», з метою підвищення якості підготовки таких проектів. 21.06.2017 – 22.06.2017 для голів об'єднаних територіальних громад, представників місцевих рад області проведено семінар “Муніципальна політика та нове публічне управління у контексті стратегічних пріоритетів ОТГ. Розроблення планів соціально-економічного розвитку”, організований в рамках проекту «Сталий розвиток об'єднаних територіальних громад Чернігівської області» за підтримки Фонду Ганса Зайделя. В Чернігівському центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і

№ з/п	Зміст заходів	Стан виконання
		<p>організацій протягом 2017 року проведено наступні навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тематичні короткотермінові семінари «Нові санітарні та фітосанітарні норми України, питання утилізації та знешкодження відходів» (14 – 15 лютого), «Можливості та додаткові ресурси для розвитку громад за рахунок поглиблення співробітництва з міжнародними організаціями та участі в актуальних грантових програмах (проектах)» (22-23 березня), «Співробітництво територіальних громад: проблеми та перспективи», (6-7 квітня), семінар «Застосування альтернативних джерел теплової енергії та енергоощадних технологій» (17-18 травня), «Нові санітарні та фітосанітарні норми України, питання утилізації та знешкодження відходів» (15-16 листопада); - навчання для старост об'єднаних територіальних громад за галуззю знань, напрямом підготовки 1501 «Державне управління» перша сесія 25–29 вересня, друга сесія 23-27 жовтня 2017 року. - 04.10.2017 представники ОТГ прийняли участь у тематичному короткостроковому семінарі «Особливості формування програми економічного і соціального розвитку області на 2018 рік».